

KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

MERKEZ BANKASI

ÜÇ AYLIK BÜLTEN

SAYI: 2023 / III

ÜÇ AYLIK BÜLTEN

Sayı: 2023/III

I: ÖNSÖZ

IMF tarafından 2023 yılı Ekim ayında yayımlanan Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nda, 2023 yılında küresel büyümenin yavaşlayacağı ve 2022 yılında gerçekleşen yüzde 3,5 seviyesinden, yüzde 3'e gerileyeceği tahminine yer verilmiştir. Raporda 2023 yılı için öngörülen küresel büyüme oranının 2000 – 2019 yılları arasındaki büyüme ortalaması olan yüzde 3,8'in oldukça altında bir seviyede olduğunun altı çizilmiştir. IMF raporunda, 2023 yılında manşet enflasyonda ekonomilerin dörtte üçünde daha düşük oranlar görüleceği beklentisine yer verilmiştir. OECD tarafından 2023 yılı Eylül ayında yayınlanan Ekonomik Görünüm Raporu'nda da Çin ekonomisindeki toparlamanın yavaşlaması ve daha sıkı para politikaları uygulamalarının etkisinin görülmeye başlamasından kaynaklı 2023 yılında küresel büyümenin yüzde 3 ile uzun dönem ortalamasının oldukça altında kalacağına vurgu yapılmıştır.

TCMB Para Politikası Kurulu (PPK), 2023 yılı Ekim ayında gerçekleştirdiği toplantıda bir haftalık repo faiz oranı olan politika faizini, yüzde 35 seviyesine yükseltmiştir. En son toplantı sonrası yayımlanan metinde, kurulun dezenflasyonun en kısa sürede tesisi, enflasyon beklentilerinin çıpalandırılması ve fiyatlama davranışlarındaki bozulmanın kontrol altına alınması için parasal sıkılaştırma sürecinin devamına karar verildiği belirtilmiştir.

2023 yılı üçüncü çeyreğinde KKTC'de bir önceki aya göre enflasyon oranları Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında sırasıyla yüzde 9,90, yüzde 8,14 ve yüzde 3,27 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı üçüncü çeyreğinde, bir önceki yılın aynı ayına göre yıllık enflasyon oranları Temmuz ayında yüzde 72,81, Ağustos ayında yüzde 80,9 ve Eylül ayında ise yüzde 81,22 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı Eylül ayı sonunda yıllık fiyat artışının en yüksek olduğu sektörler yüzde 113,81 ile eğitim, yüzde 90,69 ile giyim ve ayakkabı, yüzde 90,66 ile lokanta ve oteller ve yüzde 90,64 ile sağlık kalemleri olmuştur. 2023 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla en düşük fiyat artışı ise yüzde 61,14 ile alkollü içecekler ve tütün kaleminde olmuştur.

2023 yılının ilk dokuz ayında bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla hava ve deniz yolu ile ülkeye giren yolcu sayısı yüzde 35,3 artış göstererek 1.328.518 kişiye ulaşmış ve salgın öncesi seviyenin üzerine çıkmıştır. Hava ve deniz yolu ile ülkeye gelen yolcu sayısı 2023 yılının Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında sırasıyla 164.656, 175.905 ve 208.382 olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılının ilk dokuz ayında, kara kapılarından ülkemize giren KKTC uyruklular hariç kişi sayısı 3.484.382 iken 2023 yılının aynı döneminde bu rakam 3.967.572 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılının üçüncü çeyreğinde kara kapılarından girişlere bakıldığında Güney Kıbrıs uyruklu kişilerin 870.463'e, diğer ülke vatandaşlarının girişlerinin ise 668.896'ya yükseldiği görülmektedir.

2023 mali yılının üçüncü çeyreğinde bütçe gelirleri 10.458,8 milyon TL ve bütçe giderleri 8.872 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Böylelikle, 2023 yılı üçüncü çeyreğinde kamu maliyesi 1.586,8 milyon TL fazla vermiştir. Bütçe gelirleri içerisinde en büyük paya sahip vergi gelirleri kalemi bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 97,9 artış yaşayarak 7.556,3 milyon TL olmuştur. Bütçe gelirleri içinde ikinci en yüksek paya sahip olan alınan bağış, yardım ve krediler kalemi ise 2023 yılı üçüncü çeyreğinde 1.694,7 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. 2023 yılı üçüncü çeyreğinde bütçe giderleri içerisinde en büyük paya sahip ilk iki kalem ise cari transferler ve personel giderleri olup, sırasıyla 4.058,7 milyon TL ve 3.307,7 milyon TL olarak gerçekleşmişlerdir.

2023 yılının üçüncü çeyreği içerisinde Devlet İç Borçlanma Senedi (DİBS) ihalesi yoluyla toplam 883,5 milyon TL borçlanılmış, 2,1 milyar TL DİBS geri ödemesi yapılmış ve böylece 1,2 milyar TL net borç geri ödemesi gerçekleştirilmiştir. 2022 yılsonunda DİBS ve KVA yolu ile oluşan toplam iç borç stoku 1.883 milyon TL iken, 2023 yılı üçüncü çeyreği sonunda 1.702,3 milyon TL olmuş ve 2023 yılının ilk üç çeyreğinde DİBS ve KVA kaynaklı 180,7 milyon TL net borç ödemesi gerçekleştirilmiştir. 2023 yılının üçüncü çeyreğinde Merkez Bankası tarafından Maliye Bakanlığı'na kısa vadeli avans kullandırılmamıştır.

2023 yılı Haziran ayı sonunda 184.296,4 milyon TL seviyesinde olan bankacılık sektörünün aktif toplamı, 2023 yılının Eylül ayı sonunda bir önceki çeyreğe göre yüzde 8,6 artarak 200.147,1 milyon TL'ye yükselmiştir. 2023 yılı Eylül ayı itibarıyla sektörün krediler toplamı 78.136 milyon TL, mevduat toplamı ise 164.693 milyon TL olmuştur. 2023 yılı Eylül ayında bir önceki çeyreğe göre, nakit ve nakit benzeri kalemlerde yüzde 11,56, MDC'de yüzde 8,55, brüt kredilerde yüzde 5,54, diğer aktiflerde ise yüzde 12,26 artış görülmüştür. 2023 yılının üçüncü çeyreğinde, sektörün aktif toplamı içerisindeki en büyük pay, yüzde 40,42 ile brüt kredilere aittir. Brüt kredileri sırasıyla yüzde 32,29'luk payla nakit ve nakit benzeri kalemler, yüzde 17,35'lik payla MDC ve yüzde 9,94'lük payla diğer aktifler kalemi takip etmektedir. Bir önceki yılın aynı dönemine göre brüt kredilerde yüzde 59,02 artış olmasına rağmen, brüt kredilerin aktif toplamı içindeki payının 6,19 puan azalarak yüzde 40,42'ye gerilemesi, kredi talebindeki düşüğe işaret etmektedir. Eylül 2023 itibarıyla, pasif toplamının yüzde 82,29'unu mevduat, yüzde 7,2'sini özkaynaklar, yüzde 5,69'unu bankalara borçlar ve yüzde 4,82'sini ise diğer pasifler oluşturmaktadır. 2023 yılı Eylül ayı itibarıyla 56.308,8 milyon TL olan işletme kredileri kredi türleri içerisinde ilk sırada, 14.519 milyon TL olan tüketici kredileri ise ikinci sırada yer almaktadır. Eylül 2023 itibarıyla mevduatın yüzde 84,74'ü YP, yüzde 15,26'sı TP cinsinden olup, TGA hariç TP mevduatın krediye dönüşüm oranı yüzde 114,54, YP mevduatın krediye dönüşüm oranı ise yüzde 35,36 olarak gerçekleşmiştir.

Bankacılık sektörünün sermaye yeterliliği standart rasyosu (SYSR) 2023 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 2,66 puan artarak yüzde 10 olan yasal sınırın üzerinde, yüzde 17,77 seviyesinde gerçekleşmiştir. Banka grupları bazında incelendiğinde SYSR, kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 16,72, özel sermayeli bankalarda yüzde 14,65 ve şube bankalarında ise yüzde 21,28 olarak gerçekleşmiştir.

2023 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla seçilmiş ekonomilere ve KKTC ekonomisine dair güncel temel göstergelerin yer aldığı ve KKTC bankacılık sektörünün genel görünümünün detaylı şekilde yansıtıldığı bu bültenin konuya ilgi duyanlara fayda sağlamasını umar, hazırlanmasında emeği geçen çalışanlarımıza teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Rifat GÜNAY

Başkan

KKTC Merkez Bankası, 2023/III

Adres

Bedreddin Demirel Caddesi,
Lefkoşa - KKTC

Yazışma Adresi

P.K. 857, Lefkoşa-KKTC

Telefon

0392 - 611 5000

Web Sitesi

<http://www.mb.gov.ct.tr>

E-posta

ileti@kktcmerkezbankasi.org

Bu bültende yayımlanan istatistiki bilgilerin bir kısmı geçici verilerden derlenmiştir. Önceki bültenler ve/veya internet sitemizdeki veriler ile karşılaştırıldığında farklılıklar görmek mümkündür. Kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla hazırlanan bu bülten kanıt gösterilmek suretiyle KKTC Merkez Bankası'ndan herhangi bir hak veya değişiklik talebinde bulunulamaz.

Bu yayının tüm hakları saklıdır. Sadece, ticari amaçlı olmayan eğitim, araştırma vb. çalışmalarda kaynak gösterilerek kullanılabilir.

II: KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AMB/ECB	Avrupa Merkez Bankası
ATM	Otomatik Vezne Makinesi/Bankamatik
BPP	Bankalararası Para Piyasası
BoE	İngiltere Merkez Bankası
Brexit	Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden çıkışı
DİBS	Devlet İç Borçlanma Senedi
DPÖ	Devlet Planlama Örgütü
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
EA 19	Avro Bölgesi
EUROSTAT	Avrupa İstatistik Ofisi
ESA	Avrupa Hesaplar Sistemi
Fed	ABD Merkez Bankası
FOMC	ABD Merkez Bankası Açık Piyasa İşlemleri Komitesi
GLP	Geç Likidite Penceresi
GSMH	Gayrisafi Milli Hâsıla
GSYH	Gayrisafi Yurt İçi Hâsıla
IMF	Uluslararası Para Fonu
KGF	Kredi Garanti Fonu
KKTCMB/Banka	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükte İşletme
KVA	Kısa Vadeli Avans
MB	Merkez Bankası
MDC	Menkul Değerler Cüzdanı
MMK	Mevduat Munzam Karşılıkları
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
ONS	Birleşik Krallık Ulusal İstatistik Ofisi
OPEC	Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü
OVP	Orta Vadeli Program
PMI	Satın Alma Yöneticileri Endeksi
PPK	Para Politikası Kurulu
RAV	Risk Ağırlıklı Varlıklar
RG	Resmi Gazete
SYSR	Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu
TC	Türkiye Cumhuriyeti
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TL/TP	Türk Lirası
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜFE	Tüketici Fiyatları Endeksi
TÜK	Toprak Ürünleri Kurumu
UBB	Uluslararası Bankacılık Birimi
UEA	Uluslararası Enerji Ajansı
YP	Yabancı Para
YEP	Yeni Ekonomik Program
Yİ-ÜFE	Yurtiçi Üretici Fiyatları Endeksi
\$/USD	Dolar, ABD doları
€/EUR	Euro, Avro
£/GBP	Sterlin

III: TANIMLAR

Brüt Krediler: Krediler + Tahsili Gecikmiş Alacaklar

Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler: Nakit Değerler + MB'den Alacaklar + Bankalardan Alacaklar + BPP İşlemlerinden Alacaklar

İÇİNDEKİLER

I: ÖNSÖZ	i
II: KISALTMALAR	v
III: TANIMLAR	v
İÇİNDEKİLER	vii
IV: TABLO LİSTESİ	ix
V: GRAFİK LİSTESİ	xi
1 ULUSLARARASI GELİŞMELER	1
1.1 Genel Görünüm ve Güncel Gelişmeler	1
1.2 Seçilmiş Ülkelerdeki Ekonomik ve Finansal Görünüm	2
1.2.1 Büyüme	2
1.2.2 Enflasyon	3
1.2.3 Politika Faizleri	3
1.2.4 Döviz Kurları	5
2 İSTİHDAM VE FİYATLAR	7
2.1 İstihdam	7
2.2 Sosyal Sigortalara Kayıtlı Çalışanlar	7
2.3 Enflasyon	8
3 DIŞ TİCARET ve TURİZM	11
3.1 İhracat ve İthalat Gelişmeleri	11
3.2 Turizm	14
4 BÜTÇE GELİŞMELERİ	17
4.1 2023 Yılı Üçüncü Çeyrek Sonuçları	17
4.2 Gelirler	17
4.3 Giderler	18
4.4 Bütçe Uygulama Sonuçları	19
4.5 Finansman Dengesi	20
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER	23
5.1 Bankacılık Sektörünün Genel Görünümü	23
5.1.1 Finansal Derinleşme	23
5.1.2 Bankacılık Sektörünün Performans Rasyoları	23
5.1.3 Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma	24
5.1.4 Banka, Şube, Personel ve ATM Sayısı	24
5.2 Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu	26

5.2.1	Aktif / Pasif Yapısındaki Gelişmeler.....	27
5.2.2	Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler.....	29
5.2.3	Krediler.....	30
5.2.4	Menkul Değerler Cüzdanı.....	32
5.2.5	Mevduat.....	33
5.2.6	Özkaynaklar.....	36
5.3	Para Arzı.....	37
5.4	Bankalararası Para Piyasası Genel Görünüm	38
5.5	Kredi Kartları Azami Faiz Oranları	41
5.6	Bankacılık Dışı Finans Sektörü	42
5.6.1	Uluslararası Bankacılık Birimleri.....	42
6	<i>FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ</i>.....	43
6.1	Sermaye Yeterliliği.....	43
6.2	Tahsili Gecikmiş Alacaklar	44
6.3	Aktif ve Özkaynak Kârlılığı.....	46
EK A.	<i>EKONOMİK KARARLAR</i>.....	47
EK B.	<i>İSTATİSTİKİ VERİLER</i>	49
EK C.	<i>NOTLAR</i>	93

IV: TABLO LİSTESİ

Tablo 1.1: GSYH Gerçekleşme ve Tahminleri	2
Tablo 2.1: Tüketici Fiyat Endeksi (% Değişim, 2015=100)	9
Tablo 3.1: İhracat ve İthalat.....	11
Tablo 3.2: Önemli İthal Malları (ABD doları).....	12
Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay).....	13
Tablo 3.4: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)	13
Tablo 3.5: KKTC'ye Hava ve Deniz Yolu ile Gelen Yolcu Sayısı	14
Tablo 3.6: Aylar İtibarıyla Kara Kapılarından Uyruklarına Göre KKTC'ye Yapılan Girişler.....	15
Tablo 3.7: Uyruklara Göre Konaklayan Kişi Sayısı ve Gecelemeler	16
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL).....	17
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL).....	17
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL).....	18
Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)	19
Tablo 4.5:Finansman Dengesi (Milyon TL)	20
Tablo 5.1: Performans Rasyoları	23
Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)	24
Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler.....	24
Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi	25
Tablo 5.5: ATM Sayısındaki Gelişmeler	25
Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)	26
Tablo 5.7: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yüzde Dağılımı (%)	27
Tablo 5.8: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)	28
Tablo 5.9: Krediler ve Mevduatın TP-YP Dağılımı (%)	28
Tablo 5.10: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)	29
Tablo 5.11: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL).....	30
Tablo 5.12: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)	33
Tablo 5.13: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)	34
Tablo 5.14: Mevduatın Vade Dağılımı (%)	35
Tablo 5.15: Mevduatın Büyüklüğüne Göre Dağılımı (Hacim - Milyon TL, Adet – Hesap Adeti)	35
Tablo 5.16: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL).....	36
Tablo 5.17: Para Arzı Verileri (Milyon TL)	37
Tablo 5.18: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi.....	38
Tablo 5.19: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000)	39
Tablo 5.20: Ortalama Faiz Oranları (%)	40
Tablo 5.21: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%).....	41
Tablo 5.22: Uluslararası Bankacılık Birimleri Konsolide Bilançosu (Milyon ABD doları)	42
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar(Milyon TL)	43
Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre Seçilmiş Bazı Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)	45
Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları (%)	46
Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası.....	47
Tablo A.2: Ekonomik Kararlar – Yasal Düzenlemeler	48
Tablo B.1: KKTCMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)	50
Tablo B.2: KKTCMB Likit Varlıklar (TL)	51
Tablo B.3: KKTCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullanılan Krediler (TL)	52
Tablo B.4: KKTCMB Nezdindeki Mevduat ve Zorunlu Karşılık (TL)	53
Tablo B.5: KKTCMB Döviz Kurları (Ay Sonu)	54
Tablo B.6: Çapraz Kurlar	55
Tablo B.7: KKTCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%).....	56

Tablo B.8: KKTCCMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%).....	57
Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%).....	58
Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%).....	59
Tablo B.11: Karşılıksız Çekler.....	60
Tablo B.12: Elektronik Ödeme Sistemi İşlemleri - Ödeme Kanalına Göre (Adet).....	61
Tablo B.13: Elektronik Ödeme Sistemi İşlemleri - Ödeme Kanalına Göre (Tutar)	62
Tablo B.14: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İbraz Edilen Çekler (Adet)	63
Tablo B.15: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İbraz Edilen Çekler (Tutar)	63
Tablo B.16: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İade Edilen Çekler (Adet)	63
Tablo B.17: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İade Edilen Çekler (Tutar)	63
Tablo B.18: Ay Sonları İtibarıyla Karşılıksız Çekler (Adet)	64
Tablo B.19: Ay Sonları İtibarıyla Karşılıksız Çekler (Tutar).....	64
Tablo B.20: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL).....	65
Tablo B.21: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL).....	66
Tablo B.22: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL).....	67
Tablo B.23: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL).....	68
Tablo B.24: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL)	69
Tablo B.25: Krediler - Kamu Özel Ayırımı (Milyon TL).....	70
Tablo B.26: Büyüklüklerine Göre Toplam Kredilerin Dağılımı (Milyon TL)	71
Tablo B.27: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)	72
Tablo B.28: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%).....	73
Tablo B.29: Bankacılık Sektörü Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL).....	74
Tablo B.30: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL).....	75
Tablo B.31: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL).....	75
Tablo B.32: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL).....	76
Tablo B.33: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)	76
Tablo B.34: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	77
Tablo B.35: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	77
Tablo B.36: Para Arzı (Milyon TL)	78
Tablo B.37: Bankacılık Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar	79
Tablo B.38: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler	80
Tablo B.39: Gayrisafi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	81
Tablo B.40: Gayrisafi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı	82
Tablo B.41: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	83
Tablo B.42: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%)	83
Tablo B.43: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)	84
Tablo B.44: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim	84
Tablo B.45: KKTC ve TC Enflasyon Oranları	85
Tablo B.46: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100)	85
Tablo B.47: Asgari Ücret Gelişmeleri	86
Tablo B.48: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları	87
Tablo B.49: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (ABD doları)	88
Tablo B.50: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (ABD doları).....	89
Tablo B.51: KKTC'ye Giriş Yapan Yolcuların Limanlara Göre Dağılımı	90
Tablo B.52: 2022 - 2023 Yıllarında Kara Kapılarından Yapılan Toplam Girişler (Kişi Sayısı).....	90
Tablo B.53: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı	91

V: GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkelerin GSYH Büyüme Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)	3
Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkelerin Enflasyon Oranları	3
Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkelerin MB Politika Faiz Oranları Kaynak: FED, ECB, BoE	4
Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti	4
Grafik 1.5: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100) Kaynak: KKTCCMB	5
Grafik 2.1: Sigortaya Kayıtlı Çalışan Sayısı	7
Grafik 2.2: Çalışma İzinli Aktif Sigortalı Çalışanlar	7
Grafik 2.3: Kayıtlı Çalışan Sayısının Dağılımı	7
Grafik 2.4: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranı	8
Grafik 2.5: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı	8
Grafik 2.6: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı	8
Grafik 2.7: Ana Harcama Gruplarına Göre Enflasyon Oranları	9
Grafik 3.1: İthalat ve İhracat	12
Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ithalat + ihracat), Dış Ticaret Dengesi (ithalat + ihracat)	13
Grafik 3.3: 2023 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2022 ve 2019 Yılları ve Son 5 Yıllık Ortalamalarla Karşılaştırılması	14
Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Yatak Doluluk Oranı (%)	15
Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi	15
Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL)	17
Grafik 4.2: Bütçe Gelirlerinin Dağılımı (Yüzde pay)	18
Grafik 4.3: Bütçe Giderlerinin Dağılımı (Yüzde pay)	18
Grafik 4.4: Çeyrek Bazda Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı	20
Grafik 4.5: İlgili Çeyrek İçinde Yapılan DİBS İhracı ve Geri Ödemesi	20
Grafik 4.6: Kurum Bazında DİBS Stoku ve KVA Bakiyesi	21
Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%)	23
Grafik 5.2: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi	25
Grafik 5.3: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)	27
Grafik 5.4: Banka Gruplarının Sektörün Aktif Toplamındaki Payları (%)	28
Grafik 5.5: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi	29
Grafik 5.6: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Banka Gruplarına Göre Payları (%)	29
Grafik 5.7: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	30
Grafik 5.8: Bankacılık Sektörü Kredileri TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	30
Grafik 5.9: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%)	31
Grafik 5.10: Kredi Tutarlarının Toplam Krediler İçindeki Payı (%)	31
Grafik 5.11: Kredilerde Vade Yapısı (Milyon TL)	31
Grafik 5.12: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)	32
Grafik 5.13: Menkul Değerler Cüzdanı Toplamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	32
Grafik 5.14: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanının Payları (%)	33
Grafik 5.15: Mevduatın Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi (%)	34
Grafik 5.16: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi	34
Grafik 5.17: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark	36
Grafik 5.18: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı	36
Grafik 5.19: TP ve YP Mevduatın Kredilere (TGA Hariç) Dönüşüm Oranı	36
Grafik 5.20: M2'nin Bileşenlerinin Payları	37
Grafik 5.21: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı	38
Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu	43
Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar	43

<i>Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerdeki Artış Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)</i>	<i>44</i>
<i>Grafik 6.4: Bankacılık Sektörünün Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı.....</i>	<i>44</i>
<i>Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi</i>	<i>44</i>
<i>Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı.....</i>	<i>45</i>
<i>Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA(%)</i>	<i>46</i>

1 ULUSLARARASI GELİŞMELER

1.1 GENEL GÖRÜNÜM VE GÜNCEL GELİŞMELER

IMF tarafından 2023 yılı Ekim ayında yayımlanan Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nda 2022 yılında yüzde 3,5 olarak gerçekleşen küresel büyümenin 2023 yılında yüzde 3,0'e düşeceği tahmin edilmiştir. Raporla söz konusu oranın 2000 – 2019 yılları arasındaki ortalama yüzde 3,8'in çok altında bir seviyede olduğuna vurgu yapılmıştır. Gelişmiş ekonomilerin uyguladıkları sıkı para politikaları nedeniyle büyüme hızlarının 2022 yılında yüzde 2,6 iken 2023 yılında yüzde 1,5 ve 2024 yılında ise yüzde 1,4'e düşmesi beklenmektedir. Gelişmekte olan ekonomilerin büyümelerinin ise 2022 yılındaki yüzde 4,1 seviyesinden hafif bir düşüşle 2023 ve 2024 yıllarında yüzde 4,0'e gerileyeceği öngörüsüne yer verilmiştir.

Dünya Ekonomik Görünüm Raporunda küresel enflasyonun, hem uluslararası emtia fiyatlarının düşük seyretmesi hem de gelişmiş ekonomilerin merkez bankaları tarafından uygulanan sıkı para politikaları sebebiyle istikrarlı bir şekilde düşmeye devam edeceği öngörülmektedir. Raporla 2022 yılında yüzde 8,7 olan küresel enflasyonun 2023 yılında yüzde 6,9 ve 2024 yılında ise yüzde 5,8'e gerileyeceği tahmini yapılmıştır.

IMF raporunda, ekonomilerin neredeyse dörtte üçünün 2023 yılında daha düşük manşet enflasyon görmesi beklentisine değinilmiştir. Ancak, enflasyondaki düşüş hızının gelişmekte olan ekonomilere kıyasla gelişmiş ekonomilerde daha hızlı olacağına altı çizilmiştir. Rapora göre 2023 yılında gelişmiş ekonomilerde manşet enflasyonun yıllık ortalama olarak 2,7 puan düşmesi beklenirken, gelişmekte olan ekonomilerde enflasyonun 1,3 puan düşmesi beklenmektedir. Bu farkın bir kısmının, gelişmiş ekonomilerin enflasyonla mücadeleyi kolaylaştıran daha güçlü para politikası çerçeveleri ve iletişim politikalarından kaynaklandığına vurgu yapılmıştır. Diğer taraftan, bu farkı oluşturan bir diğer sebep ise gelişmekte olan ekonomilere kıyasla gelişmiş ekonomilerin emtia fiyatları ve döviz kurlarına ilişkin şoklara daha az maruz kalmaları olduğu ifade edilmiştir.

OECD tarafından, 2023 yılı Eylül ayında yayımlanan Ekonomik Görünüm Ara Raporunda, küresel ekonominin düşük enerji fiyatları ve Çin'in yeniden açılmasının da yardımıyla 2023 yılına beklenenden daha güçlü bir başlangıç yaptıktan sonra yavaşlayacağı öngörüsüne değinilmiştir. Küresel GSYH 2023 yılının ilk yarısında bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla beklentilerin üzerinde bir oran ile yüzde 3,2 büyüme kaydetmişti. Raporla Çin'deki toparlanmanın zayıflaması ve daha sıkı para politikası uygulamalarının etkilerinin görülmeye başlandığı belirtilmiştir. Raporla küresel GSYH büyümesinin 2023 ve 2024 yıllarında sırasıyla yüzde 3 ve yüzde 2,7 ile uzun dönem ortalamasının altında kalacağı öngörülmektedir.

OECD raporunda, küresel büyümeyi aşağı yönlü etkileyebilecek risklerin devam ettiğine değinilmiştir. Aşağı yönlü riskler arasında en temel kaygı para politikası aktarımının gücü ve hızı ile enflasyonun kalıcılığı konusundaki belirsizlik konusunda oluşmaktadır. Raporla yüksek faiz oranlarının olumsuz etkilerinin beklenenden daha güçlü olabileceği ve enflasyonun daha fazla kalıcı olması durumunda başvurulacak ek para politikası sıkılaştırmalarının finansal kırılganlıkları ortaya çıkarabileceğine vurgu yapılmıştır.

İlgili raporda, küresel büyüme üzerindeki bir diğer aşağı yönlü risk, küresel emtia piyasalarında ortaya çıkabilecek olumsuz arz şokları olarak belirtilmiştir. Raporla enerji fiyatlarının, Rusya Ukrayna savaşının ardından 2022 yılında gördüğü zirvelerinden çok uzakta olduğu ancak petrol, kömür ve gaz piyasalarında yaşanabilecek arz kesintisi potansiyelinin yüksek seyrettiğinden bahsedilmektedir. Eğer enerji fiyatlarında yeni bir artış yaşanır bu durumun manşet enflasyona yeni bir ivme kazandıracağı ve emtia ithalatçısı ekonomilerin büyümesine zarar vereceğine vurgu yapılmıştır.

Ekonomik görünüm ara raporunda büyük ölçüde enerji fiyatlarında 2022 yılı sonundan 2023 yılı ortasına kadar yaşanan sert düşüşün etkisi ile manşet enflasyonda (TÜFE) beklenenden daha hızlı bir düşüş yaşandığına değinilmiştir. İlaveten, büyük ölçekli önemli ekonomiler arasında enflasyon oranlarında kayda değer farklılıkların mevcut olduğu belirtilmiştir. Örneğin, Çin'de enflasyon oranları sifıra yakın iken Türkiye'de

yüzde 50'nin Arjantin'de ise yüzde 100'ün üzerinde seyretmektedir. Raporda neredeyse tüm G20 ekonomilerinde manşet enflasyonun merkez bankası hedeflerinin oldukça üzerinde olduğunun altı çizilmiştir.

Tablo 1.1: GSYH Gerçekleşme ve Tahminleri

	2021	2022	2023 ¹	2023 ²	2024 ¹	2024 ²
IMF	6,2	3,5	3,6	3,0	3,1	2,9
Dünya Bankası	6,0	3,1	2,8	2,1	2,7	2,4
OECD	6,1	3,3	3,6	3,0	2,7	2,7

Kaynak: OECD, Dünya Bankası, IMF

¹ İlgili yılın ilk tahmini.

² İlgili yılın son tahmini.

TCMB tarafından 2023 yılı Kasım ayında yayımlanan Enflasyon Raporu'nda, yıllık enflasyonun 2023 yılı üçüncü çeyreğinde 61,53 seviyesine ulaşmasında Türk lirasında yaşanan yüksek değer kaybı, ücret düzenlemeleri, vergi ve yönetilen/yönlendirilen kalemlerdeki fiyat artışlarının yanı sıra başta ham petrol olmak üzere küresel enerji fiyatlarında hâkim olan yukarı yönlü hareketlerin belirleyici olduğu belirtilmiştir. İlaveten, enflasyonist baskıları artıran bir diğer unsurun son üç aylık dönemde mevsimsel eğilimlerinin oldukça üzerinde artan taze meyve ve sebze fiyatlarının olduğuna değinilmiştir.

İlgili raporda, enflasyonun 2023 yılı sonunda yüzde 65 olarak gerçekleşeceği, 2024 yılı sonunda yüzde 36 ve 2025 yılı sonunda ise yüzde 14 seviyesine gerileyeceği tahminine yer verilmiştir. 2023 yılsonu için daha önceki raporlarda yapılan tahminlerin güncellenerek 7 puan arttırılmasında döviz kuru, bazı işlenmemiş gıda ürünlerindeki arz yönlü etkiler ve akaryakıt fiyatlarının etkisiyle enflasyonun tahmin edilenin üzerinde artacağı beklentisinin etkili olduğuna vurgu yapılmıştır.

Enflasyon raporunda, gelişmiş ülke merkez bankalarının sıkı para politikasına devam edeceği beklentileri ile küresel risk iştahında bozulma gözlemlendiği ve bu duruma paralel olarak gelişmekte olan ülkelerde risk primi göstergelerinin yükseldiğine değinilmiştir. Buna rağmen, TCMB raporunda dezenflasyon odaklı para politikası çerçevesi neticesinde Türkiye CDS primindeki artışın ve Türk Lirasındaki zayıflamanın görece sınırlı olduğu ve uluslararası rezervlerin artışını sürdürdüğü belirtilmiştir. 2023 yılı Haziran ayı sonrası Türkiye CDS priminin sert gerileyerek 27 Ekim itibarıyla 413 baz puan seviyesine gerilediği belirtilmiştir. Raporda, TCMB brüt uluslararası rezervlerinin haziran ayından itibaren girdiği güçlü artış eğilimini sürdürerek 20 Ekim itibarıyla 126,1 milyar ABD doları seviyesine yükseldiği aktarılmıştır.

1.2 SEÇİLMİŞ ÜLKELERDEKİ EKONOMİK VE FİNANSAL GÖRÜNÜM

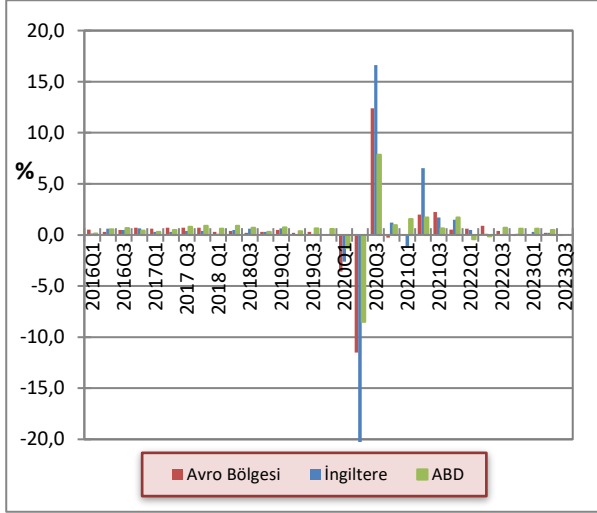
1.2.1 BÜYÜME

ABD ekonomisi 2023 yılı ikinci çeyreğinde yıllık bazda yüzde 2,1 büyüme kaydetmiştir. 2023 yılı üçüncü çeyreğinde ise açıklanan öncül verilere göre ABD GSYH'si yıllık bazda yüzde 4,9 artış kaydetmiştir. 2023 yılı üçüncü çeyreğindeki büyümede tüketici harcamaları, ihracattaki artışlar, eyalet ve yerel hükümet harcamaları, federal hükümet harcamaları ve konut sabit yatırımlarındaki artışlar etkili olurken, konut sektörü dışındaki sektör yatırımlarında görülen düşüşler GSYH'deki artışı sınırlamıştır.

ONS tarafından açıklanan verilere göre 2023 yılı ikinci çeyreğinde Birleşik Krallık ekonomik büyümesi yüzde 0,2 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı birinci çeyrek verisi ise yüzde 0,1'den yukarı yönlü revize edilerek yüzde 0,3'e çıkarılmıştır. Birleşik Krallık ekonomisinde üretim yöntemi ile GSYH incelendiğinde ilgili dönemde imalat sektöründe 13 alt sektörün 9'unda artışlar olması sonucunda yüzde 1,2 büyüme kaydedildiği görülmektedir. İmalat sektöründe yaşanan bu büyüme ikinci çeyrek boyunca düşen girdi fiyatlarının üreticiler üzerindeki baskıyı hafiflettiğini yansıtmaktadır. Aylık ekonomik büyüme tahminlerine göre, 2023 yılı Temmuz ayında bir önceki aya kıyasla yüzde 0,6 daralmanın ardından, 2023 yılı Ağustos ayında yüzde 0,2 büyüme kaydedilmiştir.

Avro Bölgesi ekonomisi EUROSTAT tarafından açıklanan verilere göre 2023 yılı ikinci çeyreğinde mevsim etkisinden arındırılmış olarak bir önceki çeyreğe kıyasla yüzde 0,2 büyüme kaydetmiştir. 2023 yılı üçüncü çeyreğinde ise mevsim etkisinden arındırılmış olarak bir önceki çeyreğe kıyasla yüzde 0,1 daralmıştır. Avro Bölgesi'nin 2023 yılı ikinci ve üçüncü çeyreklerde yıllık GSYH büyümesi sırasıyla yüzde 0,5 ve 0,1 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Türkiye ekonomisi zincirlenmiş hacim endeksine göre, 2023 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 3,8 büyüme kaydetmiştir. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış GSYH bir önceki çeyreğe göre ise yüzde 3,5 artmıştır. Takvim etkisinden arındırılmış GSYH zincirlenmiş hacim endeksi, 2023 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 5 büyüme kaydetmiştir.

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkelerin GSYH Büyüme Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)

Kaynak: OECD

Türkiye ekonomisinde 2023 yılının ikinci çeyreğinde harcamalar yöntemine göre GSYH'yi oluşturan kalemlerin büyüme hızları bir önceki yılın aynı çeyreğine göre zincirlenmiş hacim endeksi olarak özel tüketim harcamaları ve kamu harcamaları için sırasıyla yüzde 15,5 ve yüzde 5,3 olarak gerçekleşmiştir. İlgili dönemde yatırım harcamaları yüzde 5,1 oranında artış kaydetmiştir. Mal ve hizmet ithalatı yüzde 20,3 artarken, mal ve hizmet ihracatı ise yüzde 9,0 azalmıştır.

1.2.2 ENFLASYON

ABD'de yıllık TÜFE 2023 yılı temmuz ayında yüzde 3,2, ağustos ve eylül aylarında ise yüzde 3,7 artış kaydetmiştir. ABD TÜFE aylık bazda ise Temmuz ayında yüzde 0,2, Ağustos ayında yüzde 0,6 ve Eylül ayında ise yüzde 0,4 olarak gerçekleşmiştir.

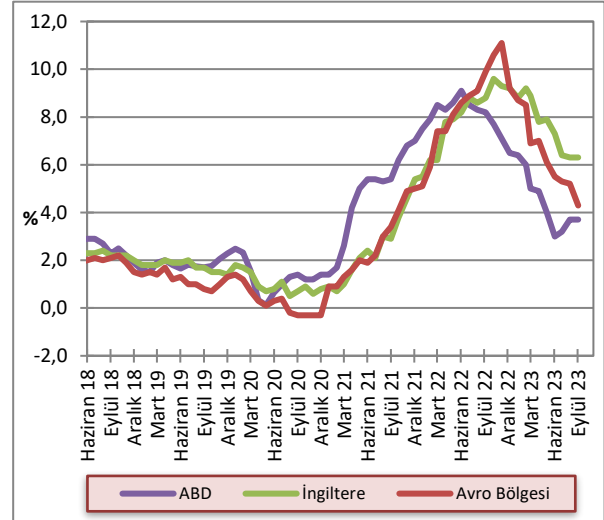
ONS tarafından açıklanan verilere göre Birleşik Krallık'ta yıllık TÜFE 2023 yılı Temmuz ayında yüzde 6,4, Ağustos ve Eylül aylarında ise yüzde 6,3 olarak gerçekleşmiştir. Birleşik Krallık'ta aylık TÜFE artışı ise 2023 yılı Temmuz ayında yüzde 0,3 düşüş kaydederken, Ağustos ve Eylül aylarında sırasıyla yüzde 0,4 ve yüzde 0,5 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı Eylül ayında yıllık TÜFE'deki değişime en büyük yukarı yönlü katkıyı motor yakıtı fiyatlarındaki artışlar sağlamıştır. Diğer taraftan, yıllık TÜFE değişimine en büyük aşağı yönlü katkıyı sağlayan kalemler ise gıda ve alkolsüz içecekler ile mobilya ve ev eşyaları olmuştur.

EUROSTAT verilerine göre 2023 yılı Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında Avro Bölgesinde harmonize edilmiş yıllık TÜFE sırasıyla yüzde 5,3, 5,2 ve 4,3 artış göstermiştir.

2023 yılı Eylül ayı yıllık enflasyon oranı Avro Bölgesi'nde 2021 yılı Ekim ayından sonra görülen en düşük oran olmuştur. Yıllık enflasyon alt kalemler bazında incelendiğinde en yüksek katkıyı yüzde 8,8 ile gıda, alkol ve tütün ürünleri yapmıştır. Gıdayı yüzde 4,7 ile hizmetler ve yüzde 4,2 ile enerji dışı sanayi ürünleri takip ederken, enerji fiyatları ise yüzde 4,7 gerilemiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan verilere göre 2023 yılı Eylül ayında aylık TÜFE artışı yüzde 4,75 ve yıllık enflasyon yüzde 61,53 düzeyinde gerçekleşmiştir. Böylelikle, yılın ilk dokuz ayındaki TÜFE değişimi yüzde 49,9 olmuştur. 2023 yılı Eylül ayında Yİ-ÜFE bir önceki aya göre yüzde 3,4 ve yıllık bazda ise yüzde 47,4 artış kaydetmiştir.

Ana harcama gruplarına göre yıllık bazda en yüksek fiyat artışı gösteren ana harcama grupları yüzde 92,48 ile lokanta ve oteller ve yüzde 80,96 ile eğitim olmuştur. Bir önceki yılın aynı ayına göre artışın en düşük olduğu ana harcama grubu ise yüzde 20,16 ile konut olmuştur.

Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkelerin Enflasyon Oranları

Kaynak: OECD

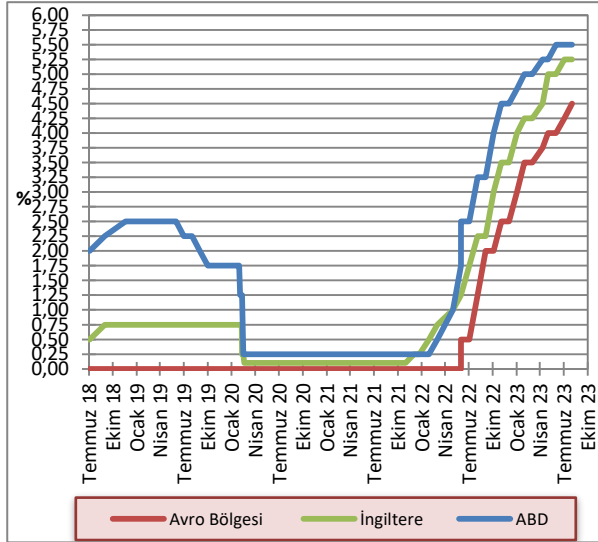
1.2.3 POLİTİKA FAİZLERİ

Fed 2023 yılı Eylül ayı toplantısında politika faizini piyasa beklentilerine paralel olarak değiştirmeyerek yüzde 5,25-5,50 bandında sabit tutmuştur. Toplantı sonrası yayınlanan metinde ekonomik aktivite ile işgücü piyasasına ilişkin verilerin olumlu bir görünüm sergilediği belirtilirken, Fed üyelerinin 2023 yılsonu enflasyon öngörüsü yüzde 3,3 olarak açıklanmıştır. Fed Başkanı Powell toplantı sonrası yaptığı konuşmasında yüzde 2 düzeyindeki enflasyon hedefini vurgulayarak parasal sıkılaştırma sürecinin bir süre daha devam edebileceğinin sinyalini vermiştir.

İngiltere Merkez Bankası (BoE) Para Politikası Komitesi (PPK), 2023 yılı Eylül ayı toplantısında piyasalarda 25 baz puanlık artış beklentisine karşın politika faizinde herhangi bir değişikliğe gitmeyerek yüzde 5,25 seviyesinde sabit tutmuştur. İlgili kararda enflasyon göstergelerindeki iyileşme eğiliminin ve ekonomik faaliyetlerdeki yavaşlamanın etkili olduğu belirtilmiştir.

Avrupa Merkez Bankası (ECB) 14 Eylül 2023 tarihinde gerçekleştirdiği para politikası toplantısında politika faiz oranını 25 baz puan artırarak yüzde 4,50 seviyesine yükseltmiştir. Böylelikle, ECB tarafından yapılan parasal sıkılaştırma süreci art arda on para politikası toplantısı boyunca devam ettirilmiştir. ECB Başkanı Lagarde toplantı sonrasında yaptığı açıklamada, faizlerin henüz zirveye ulaşmadığını bu yüzden para politikasındaki sıkı duruşun devam edeceğini altını çizmiştir. ECB, 26 Ekim 2023 tarihinde yaptığı para politikası toplantısında piyasa beklentilerine paralel olarak politika faizinde herhangi bir değişikliğe gitmeyerek yüzde 4,5 seviyesinde sabit tutmuştur. Avro bölgesinde son dönemde büyümenin yavaşladığına dair göstergeler ve enflasyondaki aşağı yönlü trendin sürmesi piyasalarda faizlerin sabit tutulması beklentilerini yükseltmiştir.

Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkelerin MB Politika Faiz Oranları

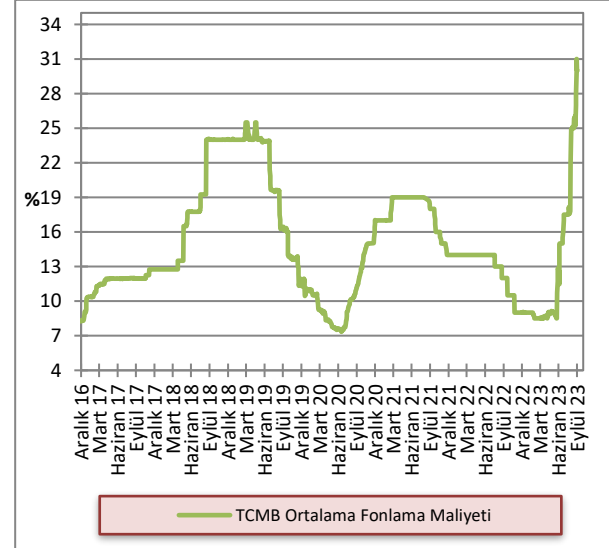

Kaynak: FED, ECB, BoE

21 Eylül 2023 tarihinde yapılan TCMB Para Politikası Kurulu (PPK) toplantısında 1 hafta vadeli repo faizi olan politika faizi piyasa beklentilerine paralel olarak 500 baz puan artış ile yüzde 30 seviyesine yükseltilmiştir.

TCMB PPK 2023 yılı Ekim ayı toplantısında politika faizi olan bir haftalık repo faiz oranını piyasa beklentilerine paralel olarak 500 baz puan artırarak yüzde 30'dan yüzde 35'e yükseltmiştir. Toplantı sonrası yayımlanan metinde, kurulun dezenflasyonun en kısa sürede tesisi, enflasyon beklentilerinin çıpalandırılması ve fiyatlama davranışlarındaki bozulmanın kontrol altına alınması için parasal sıkılaştırma sürecinin devamına karar verdiği belirtilmiştir. İlgili metinde, Türk lirası mevduat payının artırılmasına yönelik ilave adımlarla parasal aktarım mekanizmasının güçlendirilmeye devam edileceği vurgulanmış ve faiz artırımının yanı sıra, parasal sıkılaştırma sürecini destekleyecek seçici kredi ve miktarsal sıkılaştırma kararlarının da alınmaya devam edileceği açıklanmıştır. Böylelikle, TCMB PPK tarafından gerçekleştirilen son beş toplantıda politika faizi toplam 26,5 puan arttırılmıştır.

Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti

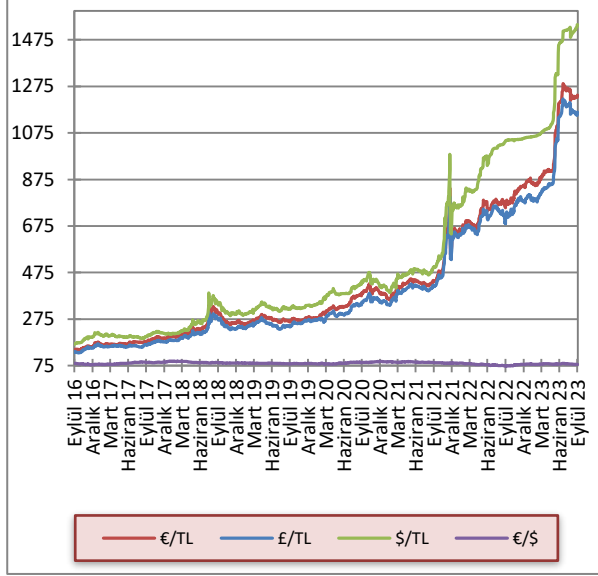

Kaynak: TCMB

1.2.4 DÖVİZ KURLARI

2023 yılı üçüncü çeyreği tamamında, önceki yılın aynı dönemine kıyasla Türk Lirası, Avro, ABD doları ve Sterlin karşısında ortalama yüzde 57 değer kaybı yaşamıştır. 2022 yılı üçüncü çeyreğinde döviz alım kurları ortalamaları GBP/TL, EUR/TL, USD/TL için 21,08,18,08 ve 17,93 iken, 2023 yılı aynı dönem ortalamaları 33,86, 29,15 ve 26,78 seviyelerinde gerçekleşmiştir.

Grafik 1.5: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100)

Kaynak: KKTÇMB

2 İSTİHDAM VE FİYATLAR

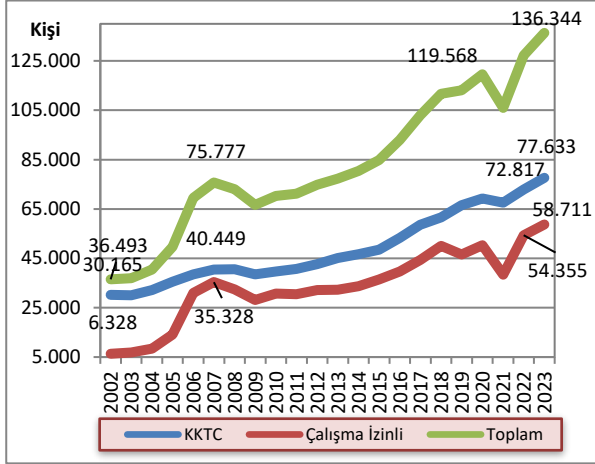
2.1 İSTİHDAM

Çalışma Dairesi tarafından hazırlanan 2021 yılı dördüncü çeyrek Kasım, Aralık ayları ile 2022 ve 2023 yılına ait istihdam verileri temin edilemediğinden, ilgili dönemler için güncelleme yapılamamıştır.

2.2 SOSYAL SİGORTALARA KAYITLI ÇALIŞANLAR

2020 yılında tüm dünyayı etkileyen Covid-19 salgını nedeniyle toplam aktif sigortalı çalışanların sayısında yaşanan düşüş, 2022 yıl sonu itibarı ile salgın öncesi rakamlarının üzerine çıkmıştır. Covid-19 salgını öncesinde 119.568 olan kayıtlı çalışan sayısı, 2022 yılı Kasım ayı itibarıyla 127.172 seviyesine, 2023 Mayıs ayı itibarı ile de 136.344 seviyesine yükselmiştir. 2022 yılı Kasım ayı ile 2023 yılı Mayıs ayı arasında çalışma izinli sigortalı çalışan sayısı yüzde 8,01 artarak, 54.355'den, 58.711'e, KKTC vatandaşı sigortalı çalışan sayısı ise 72.817'den, 77.633'e yükselmiştir.

Grafik 2.1: Sigortaya Kayıtlı Çalışan Sayısı

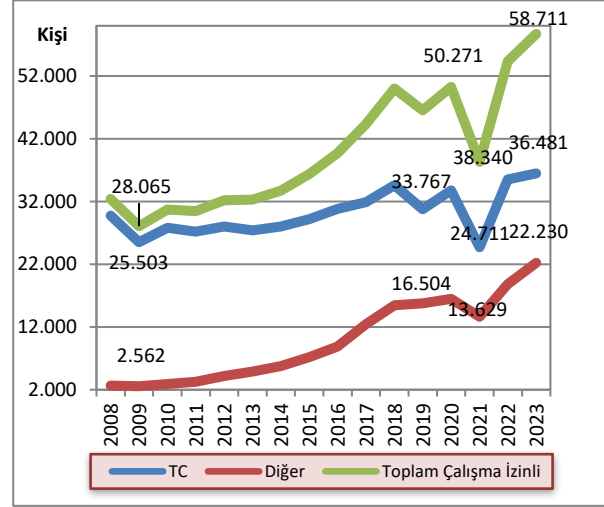

Kaynak: Sosyal Sigortalar Dairesi

*2002-2019 yılları arasında Mart, 2020-2021 yılları için Ocak, 2022 yılı için Kasım ayı ve 2023 yılı için Mart ayı kayıtları kullanılmıştır.

2020 – 2023 yılları arasında çalışma izinli sigortalı sayısındaki değişimde en büyük pay üçüncü ülke uyruklu sigortalılardan kaynaklanmaktadır. 2020 yılı başında 16.504 olan üçüncü ülke uyruklu sigortalı sayısı, 2022 yılında 18.846'ya yükselmiş, 2023 yılı Mayıs ayında ise 2022 Kasım ayına göre yüzde 17,96 artarak 22.230 seviyesine ulaşmıştır. Aynı dönemde Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı sigortalı çalışanların sayısı ise 33.767'ten 2022 Kasım ayı itibarı ile 35.509'a, 2023 Mayıs ayı itibarı ile de 36.481'e yükselmiştir.

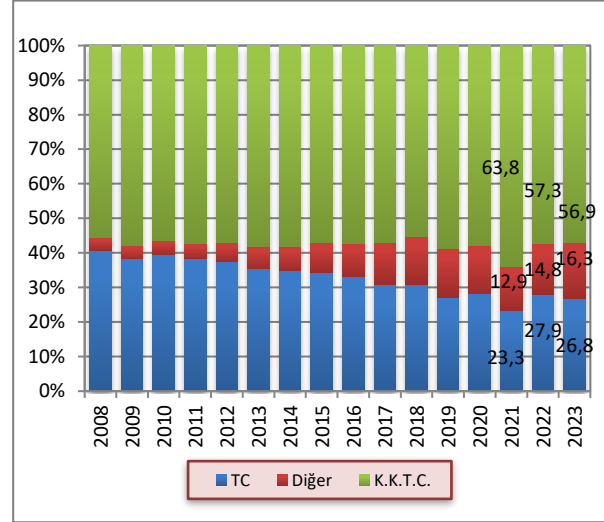
Grafik 2.2: Çalışma İzinli Aktif Sigortalı Çalışanlar

Kaynak: Sosyal Sigortalar Dairesi

KKTC vatandaşı sigortalı çalışanların toplam sigortalı çalışanlar içindeki payı 2023 yılı Mayıs ayı itibarı ile yüzde 56,9 seviyesindedir. Türkiye Cumhuriyeti uyruklu sigortalıların toplam sigortalılar içindeki payı ise 2023 yılında yüzde 26,8'e gerilemiştir. Diğer uyruklu sigortalıların payı ise 2023 yılı Mayıs ayında yüzde 16,3 olmuştur.

Grafik 2.3: Kayıtlı Çalışan Sayısının Dağılımı

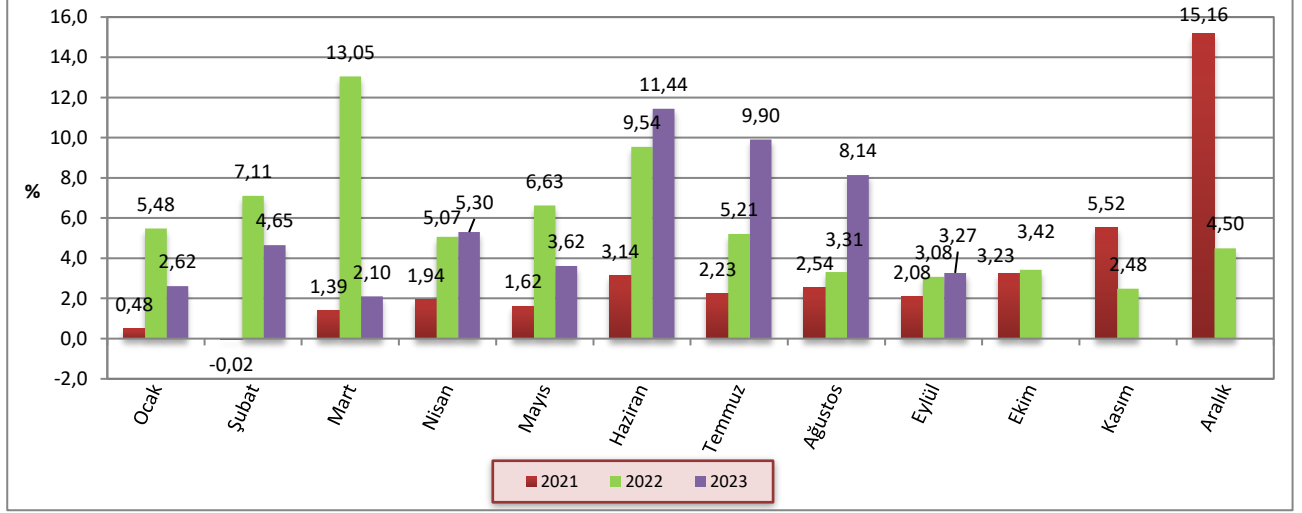
Kaynak: Sosyal Sigortalar Dairesi

2.3 ENFLASYON

2023 yılının üçüncü çeyreğinde enflasyon, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında bir önceki aya göre sırasıyla yüzde 9,90, yüzde 8,14 ve yüzde 3,27 olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılının aynı döneminde aylık enflasyon sırasıyla yüzde 5,21, yüzde 3,31 ve yüzde 3,08

olarak gerçekleşmişti. 2022 yılının ilk dokuz ayında ortalama yüzde 6,5 olan aylık enflasyon, 2023 yılının ilk dokuz ayında ortalama yüzde 5,67 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 2.4: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranı

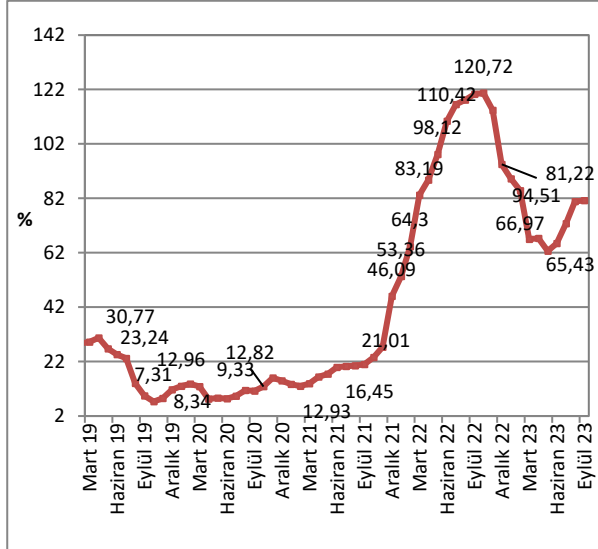

Kaynak: İstatistik Kurumu

2023 yılının üçüncü çeyreğinde, bir önceki yılın aynı ayına göre yıllık enflasyon Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında sırasıyla yüzde 72,81, yüzde 80,9 ve yüzde 81,22 olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılının aynı döneminde enflasyon sırasıyla yüzde 116,56, yüzde 118,18 ve yüzde 120,32 olarak gerçekleşmişti.

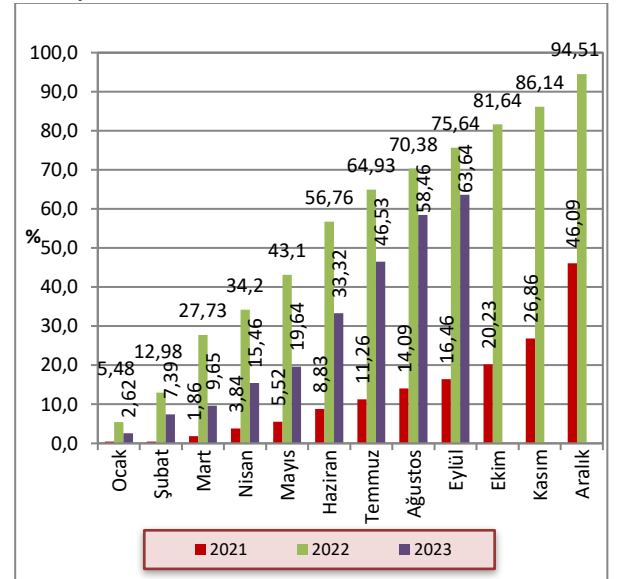
2023 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın Aralık ayına göre enflasyon Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında sırasıyla yüzde 46,53, yüzde 58,46 ve yüzde 63,64 olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılı üçüncü çeyreğinde ise önceki yılın Aralık ayına göre enflasyon sırasıyla yüzde 64,93, yüzde 70,38 ve yüzde 75,64 olarak gerçekleşmişti.

Grafik 2.5: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı

Kaynak: İstatistik Kurumu

Grafik 2.6: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı

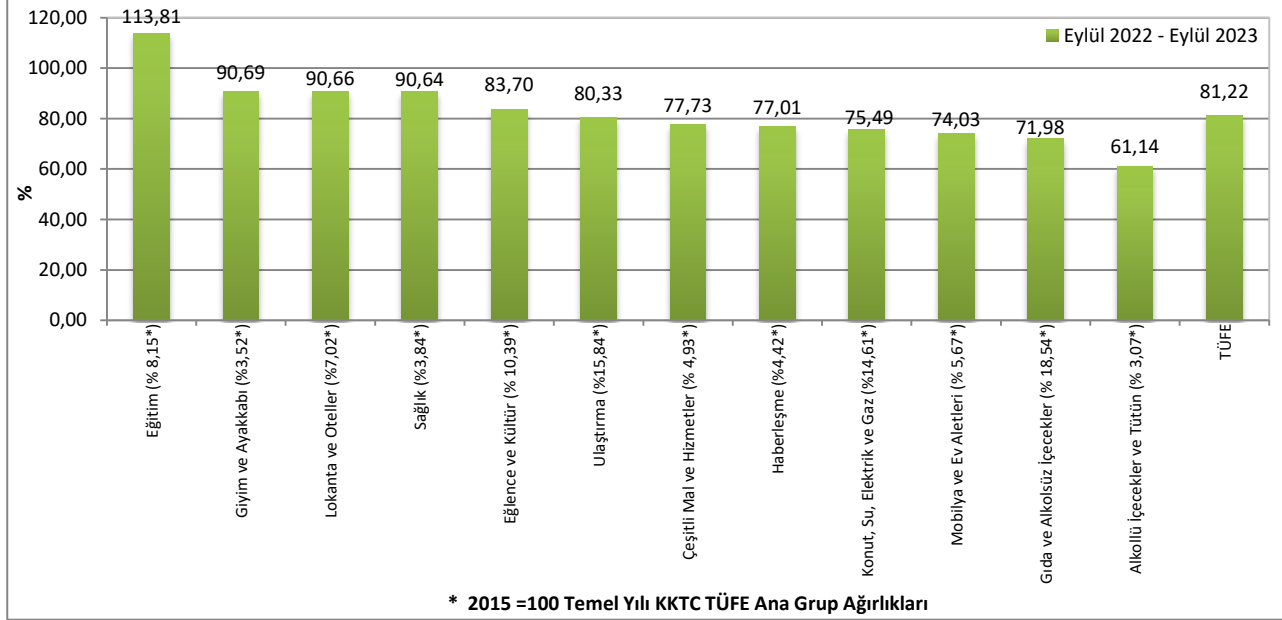

Kaynak: İstatistik Kurumu

2023 yılı Eylül ayı sonunda yıllık fiyat artışının en yüksek olduğu harcama grupları sırasıyla, yüzde 113,81 ile eğitim, yüzde 90,69 ile giyim ve ayakkabı, yüzde 90,66 ile lokanta ve oteller ve yüzde 90,64 ile sağlık kalemleridir.

2023 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 61,14 ile en düşük artışı yaşayan kalem alkollü içecekler ve tütün olmuştur.

Grafik 2.7: Ana Harcama Gruplarına Göre Enflasyon Oranları

Kaynak: İstatistik Kurumu

2022 ve 2023 yıllarına ait Tüketici Fiyat Endeksi değişim oranları aylık, bir önceki yılsonuna göre ve yıllık olarak Tablo 2.1'de verilmektedir.

Tablo 2.1: Tüketici Fiyat Endeksi (% Değişim, 2015=100)

	Aylar	Aylık	Bir Önceki Yılsonuna Göre	Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre
2022	Ocak	5,48	5,48	53,36
	Şubat	7,11	12,98	64,3
	Mart	13,05	27,73	83,19
	Nisan	5,07	34,2	88,81
	Mayıs	6,63	43,1	98,12
	Haziran	9,54	56,76	110,42
	Temmuz	5,21	64,93	116,56
	Ağustos	3,31	70,38	118,18
	Eylül	3,08	75,64	120,32
	Ekim	3,42	81,64	120,72
	Kasım	2,48	86,14	114,35
	Aralık	4,5	94,51	94,51
2023	Ocak	2,62	2,62	89,23
	Şubat	4,65	7,39	84,88
	Mart	2,1	9,65	66,97
	Nisan	5,3	15,46	67,34
	Mayıs	3,62	19,64	62,61
	Haziran	11,44	33,32	65,43
	Temmuz	9,9	46,53	72,81
	Ağustos	8,14	58,46	80,9
	Eylül	3,27	63,64	81,22

Kaynak: İstatistik Kurumu

3 DIŞ TİCARET VE TURİZM

3.1 İHRACAT VE İTHALAT GELİŞMELERİ

KKTC Ticaret Dairesi tarafından 2023 yılına ilişkin ihracat ve ithalat verileri yayınlanmadığından, güncelleme yapılamamıştır.

Ticaret Dairesi tarafından açıklanan ihracat ve ithalat verilerine göre, 2022 yılının dördüncü çeyreğinde ihracat, ABD doları bazında bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 2,59 artmıştır. İhracat 2022 yılında 2021 yılına göre yüzde 2,37 düşüş göstermiştir.

2021 yılında ihracat 128,6 milyon ABD doları iken, 2022 yılında 125,6 milyon ABD dolarına düşmüştür.

İthalat ise 2022 yılında önceki yıla göre ABD doları bazında yüzde 43,69 artmıştır. 2022 yılı dördüncü çeyreğinde ithalat, önceki yılın aynı ayına göre, Ekim ayında yüzde 72,47, Kasım ayında yüzde 16,33 ve Aralık ayında yüzde 56,38 artış gerçekleşmiştir. 2022 yılı dördüncü çeyreğinde, önceki yılın aynı çeyreğine göre, ithalat yüzde 45,35 artış göstermiştir.

Tablo 3.1: İhracat ve İthalat

	İhracat (ABD doları)			İthalat (ABD doları)		
	2021	2022	Yüzde Değişim	2021	2022	Yüzde Değişim
Ocak	9.849.487	11.054.223	12,23	115.062.257	159.832.060	38,91
Şubat	15.494.626	15.223.305	-1,75	92.680.678	146.227.131	57,78
Mart	20.788.636	16.168.588	-22,22	104.678.765	159.569.055	52,44
I. Çeyrek	46.132.749	42.446.116	-7,99	312.421.700	465.628.246	49,04
Nisan	14.642.293	14.373.798	-1,83	115.758.505	183.452.171	58,48
Mayıs	9.728.961	11.393.293	17,11	137.365.832	170.881.117	24,40
Haziran	11.819.561	9.552.496	-19,18	124.305.072	188.549.882	51,68
II. Çeyrek	36.190.815	35.319.587	-2,41	377.429.409	542.883.170	43,84
Temmuz	5.856.276	8.188.082	39,82	125.870.895	159.457.449	26,68
Ağustos	8.897.030	9.851.229	10,72	130.891.732	222.134.877	69,71
Eylül	9.663.556	7.316.129	-24,29	165.710.085	200.558.731	21,03
III. Çeyrek	24.416.862	25.355.440	3,84	422.472.712	582.151.057	37,80
Ekim	8.074.572	7.122.484	-11,79	128.246.681	221.186.526	72,47
Kasım	7.132.386	7.469.606	4,73	178.172.538	207.266.770	16,33
Aralık	6.698.629	7.881.479	17,66	153.346.769	239.803.452	56,38
IV. Çeyrek	21.905.587	22.473.569	2,59	459.765.988	668.256.748	45,35
Yıl Toplamı	128.646.013	125.594.712	-2,37	1.572.089.809	2.258.919.221	43,69

Kaynak: Ticaret Dairesi

Not: 1) Kıbrıs Rum kesimine yapılan ihracat dâhil değildir.

2021 yılında ithalat içerisinde en büyük paya sahip olan yakıt ithalatı, 2022 yılında, önceki yıla göre yüzde 76,56 artış göstererek 299 milyon ABD dolarına ulaşmış ve toplam içerisindeki payı yüzde 13,24 ile ilk sırada yer almıştır.

2022 yılında ikinci en yüksek paya sahip taşıt araçları ithalatı, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 40,3 artış göstermiş ve 155 milyon ABD doları olmuştur.

Üçüncü en yüksek paya sahip olan inşaat demiri kalemi, bir önceki yıla göre yüzde 35,03 artarak 68,5 milyon ABD doları olmuş, toplam ithalat içerisindeki payı ise yüzde 3 olmuştur. İthalat kalemleri arasından seçilmiş en yüksek on kalemin toplam ithalat içerisindeki payı 2021 yılında yüzde 34,92, 2022 yılında ise yüzde 35,82 olmuştur. Seçilmiş on ithalat kalemi 2022 yılında bir önceki yıla göre yüzde 47,40 artış göstermiştir.

Tablo 3.2: Önemli İthal Malları (ABD doları)

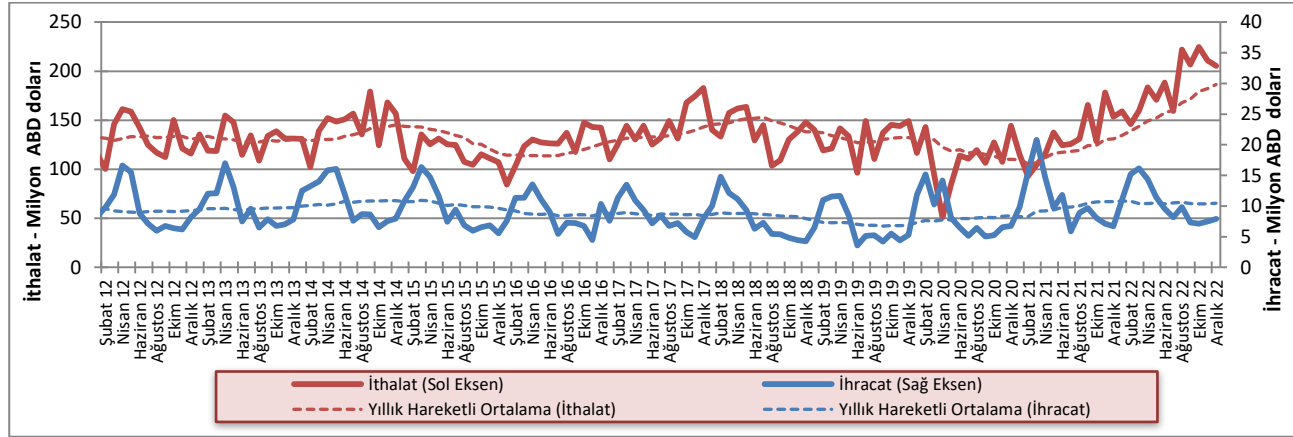
Mal Cinsi	2021	Genel Toplam İçindeki Payı	2022	Genel Toplam İçindeki Payı	Yüzde Değişim
Yakıt	169.378.112	10,77	299.046.692	13,24	76,56
Taşıt Araçlar	110.673.459	7,04	155.273.052	6,87	40,30
İnşaat Demiri	50.744.492	3,23	68.520.457	3,03	35,03
Konfeksiyon	34.764.130	2,21	49.229.290	2,18	41,61
Alkollü İçecekler	28.403.797	1,81	44.307.008	1,96	55,99
Sanayi Tipi Makineler	23.713.066	1,51	42.902.934	1,90	80,93
Cep Telefonları	28.448.715	1,81	40.815.320	1,81	43,47
Hayvan Yemleri ve Katkı Mad.	46.330.744	2,95	38.287.036	1,69	-17,36
Arpa	27.112.088	1,72	35.667.590	1,58	31,56
İlaçlar	29.390.314	1,87	35.114.063	1,55	19,47
Toplam	548.958.917	34,92	809.162.442	35,82	47,40
Genel İthalat Toplamı	1.572.089.809		2.258.919.221		43,69

Kaynak: Ticaret Dairesi

KKTC'nin ihracat ve ithalatının 2011 ve 2022 dönemleri arasındaki 11 yıllık seyri incelendiği zaman, her yılın ilk yarısında artan ihracat hacminin, ikinci yarıda düştüğü görülmektedir. 2019 yılında 6,9 milyon ABD doları seviyesinde olan ortalama aylık ihracat 2020 yılında 8,4 ve 2021 yılında ise 10,7 milyon ABD doları seviyesine yükselmiştir. 2022 yılında ise ortalama aylık ihracat 10,5 milyon ABD doları seviyesindedir. İthalatta ise, 2008 yılının Ağustos ayından itibaren gerçekleşen en düşük seviye, 2020 yılının Nisan ayında 51,2 milyon ABD doları

ile kaydedilmiştir. İthalatın yıllık hareketli ortalamasına bakıldığında, 2020 yılı Şubat ayına kadar normal seyrettiği, Covid-19 salgını sebebiyle 2020 yılı Mart ayından itibaren hızlı bir düşüşe geçtiği ve 2021 yılının ikinci çeyreğine kadar düşmeye devam ettiği görülmektedir. 2019 yılında aylık ithalat ortalaması 132,3 milyon ABD doları seviyesinde iken, 2021 yılında aylık ithalat ortalaması 131,0 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiş, 2022 yılında aylık ortalama ithalat 188,24 milyon ABD doları seviyesine yükselmiştir.

Grafik 3.1: İthalat ve İhracat

Kaynak: Ticaret Dairesi

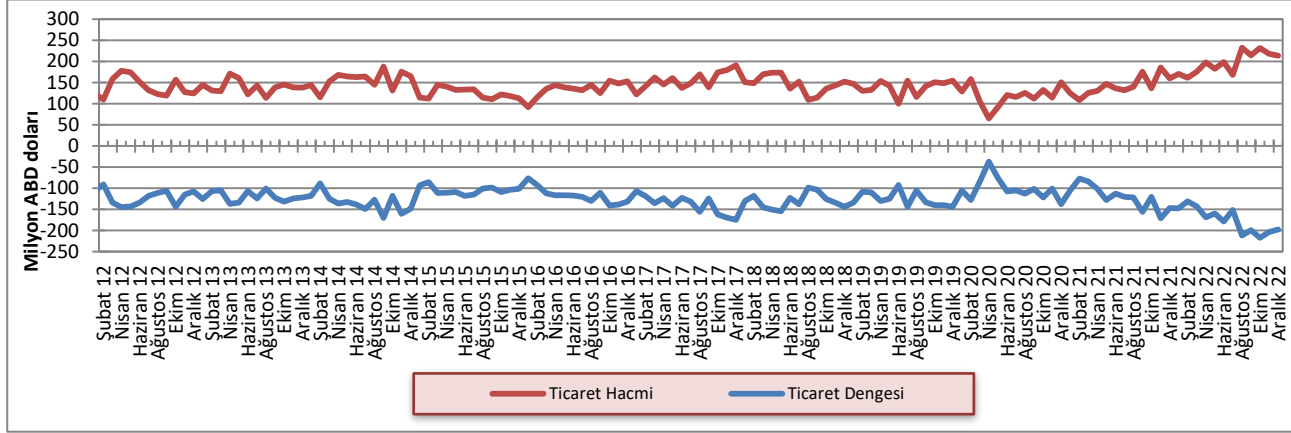
2020 yılında 118,4 milyon ABD doları olan ortalama aylık ticaret hacmi, 2021 yılında 141,7 milyon ABD dolarına, 2022 yılında 198,7 milyon ABD dolarına ulaşmıştır.

Ortalama aylık dış ticaret açığı ise 2020 yılında 101,5 milyon ABD doları iken 2021 yılında 120,3 milyon ABD doları, 2022 yılında 177,8 milyon ABD doları seviyesine yükselmiştir.

2006 - 2010 yılları arasında ihracatın ithalatı karşılama oranı ortalama yüzde 5 olurken, 2011 - 2015 döneminde yüzde 7,3'e yükselmiş, 2016 - 2020 yılları arasında ise ortalama yüzde 6,4 olarak gerçekleşmiştir.

2020 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 8,68 iken, 2021 yılında yüzde 8,86'ya yükselmiş, 2022 yılında ise yüzde 5,8'e gerilemiştir.

Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ithalat + ihracat), Dış Ticaret Dengesi (ithalat - ihracat)

Kaynak: Ticaret Dairesi

KKTC'nin gerçekleştirdiği ihracat içinde en büyük paya sahip olan Türkiye'nin payı 2022 yılında yüzde 53,7'ye ulaşmış, AB ülkeleri ve Orta Doğu ülkeleri dışında diğer

tüm ülke gruplarının payı ise azalmıştır. Türkiye'ye yapılan ihracat, 2022 yılında 67,4 milyon ABD doları seviyesine ulaşmıştır.

Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler
2012	51,0	7,7	1,0	35,7	4,6
2013	52,2	7,6	2,3	31,9	6,0
2014	60,1	3,7	0,6	31,1	4,5
2015	56,1	5,2	3,2	30,2	5,3
2016	62,5	10,2	0,9	22,7	3,7
2017	60,4	7,9	1,6	21,1	9,0
2018	51,7	10,3	2,5	25,9	9,6
2019	52,3	2,6	2,7	37,0	5,4
2020	49,0	2,0	10,3	31,2	7,5
2021	49,3	1,5	4,7	26,0	18,5
2022	53,7	1,9	0,9	28,7	14,8

Kaynak: Ticaret Dairesi

2022 yılında ithalatta Türkiye'nin payı 1.518,65 milyon ABD doları ile yüzde 67,3, AB ülkelerinin payı ise 286,98 milyon ABD doları ile yüzde 12,7'dir. 2021 yılı ile kıyaslandığında Türkiye, Diğer Avrupa Ülkeleri ve Orta

Doğu Ülkeleri'nden yapılan ithalatın payında artış, AB ülkeleri, Uzak Doğu Ülkeleri ve Diğer Ülkeler gruplarının paylarında ise düşüş gerçekleştiği görülmektedir.

Tablo 3.4: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB Ülkeleri	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer
2012	72,4	14,5	4,8	1,7	4,8	1,8
2013	66,7	15,8	6,6	3,8	5,4	1,7
2014	64,7	15,5	8,1	4,6	4,9	2,2
2015	64,5	18,1	7,7	3,0	4,7	2,0
2016	60,4	20,9	8,7	3,3	4,5	2,2
2017	58,6	21,7	8,4	3,4	4,9	2,7
2018	58,8	19,6	8,2	4,9	5,5	2,8
2019	58,4	18,1	9,6	5,4	6,0	2,4
2020	60,4	17,0	12,1	3,2	4,4	2,9
2021	62,9	15,0	8,9	3,7	6,5	2,9
2022	68,4	11,7	6,1	4,5	7,1	2,2

Kaynak: Ticaret Dairesi

3.2 TURİZM

2021 yılında, Covid-19 salgınına karşı alınan önlemlerin devam etmesine bağlı olarak ülkeye giren yolcu sayısı dŐek seyretmeye devam etmiŐ, 2022 yılında ise salgın öncesi seviyelere yaklaŐımiŐtı. 2023 yılının ilk dokuz ayında ise 2022 yılının aynı dönemine kıyasla ülkeye hava ve deniz yolu ile gelen yolcu sayısı yüzde 35,3 artış göstererek 2019 yılının ilk dokuz ayı rakamlarının üzerinde bir seyir izlenmiŐtir. Hava ve deniz yolu ile ülkeye gelen yolcu sayısı 2023 yılının Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında sırasıyla 164.656, 175.905 ve 208.382 olarak gerçekleşmiştir.

Salgının olmadığı 2019 yılının aynı döneminde bu rakamlar 152.247, 159.250 ve 192.123 idi. 2023 yılı üçüncü çeyreğinde gelen yolcu sayısı 548.943 olmuş ve 2022 yılının aynı dönemine göre yüzde 29 artış olmuştur. Bu rakamlara göre 2023 yılının üçüncü çeyreğinde ülkeye giren yolcu sayısı, 2019 yılının aynı dönemine göre yüzde 8,99 daha fazla olmuştur. çnc çeyrekte gelen yolcu sayısının 448.699'si TC uyruklu, 100.244'si ise üçüncü ülkelerden gelen yolculardan oluşmaktadır.

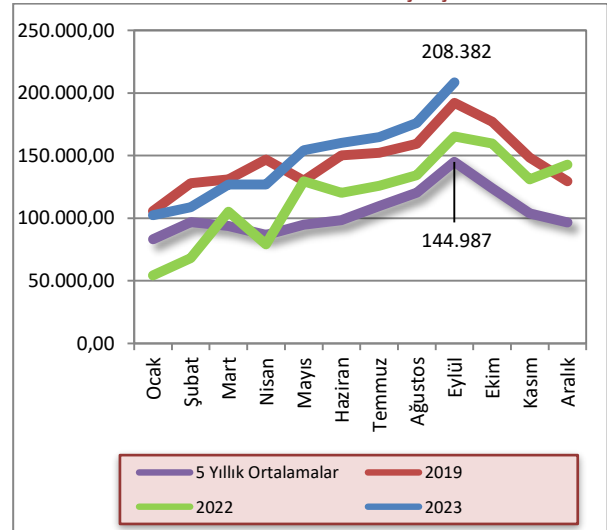
Tablo 3.5: KKTC'ye Hava ve Deniz Yolu ile Gelen Yolcu Sayısı

Dönem	T.C. Uyruklu			3. lke Uyruklu			Toplam		
	2022	2023	Yüzde Değişim	2022	2023	Yüzde Değişim	2022	2023	Yüzde Değişim
Ocak	45.065	85.425	89,6	9.293	16.901	81,9	54.358	102.326	88,2
Şubat	52.582	85.693	63,0	15.385	23.132	50,4	67.967	108.825	60,1
Mart	79.811	96.356	20,7	25.380	30.579	20,5	105.191	126.935	20,7
I. eyrek	177.458	267.474	50,7	50.058	70.612	41,1	227.516	338.086	48,6
Nisan	57.120	100.430	75,8	21.926	26.515	20,9	79.046	126.945	60,6
Mayıs	104.061	124.346	19,5	25.281	29.977	18,6	129.342	154.323	19,3
Haziran	95.125	131.931	38,7	25.195	28.290	12,3	120.320	160.221	33,2
II. eyrek	256.306	356.707	39,2	72.402	84.782	17,1	328.708	441.489	34,3
Temmuz	98.343	135.112	37,4	27.447	29.544	7,6	125.790	164.656	30,9
Ağustos	104.263	142.854	37,0	30.131	33.051	9,7	134.394	175.905	30,9
Eylül	127.278	170.733	34,1	37.998	37.649	-0,9	165.276	208.382	26,1
III. eyrek	329.884	448.699	36,0	95.576	100.244	4,9	425.460	548.943	29,0
Toplam	763.648	1.072.880	40,5	218.036	255.638	17,2	981.684	1.328.518	35,3

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

2023 yılı itibarı ile gelen yolcuların son beş yıllık ortalaması, Temmuz ayı için 109.587, Ağustos ayı için 120.496 ve Eylül ayı için 144.987'dir.

Grafik 3.3: 2023 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2022 ve 2019 Yılları ve Son 5 Yıllık Ortalamalarla Karşılaştırılması

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

2022 yılının ilk dokuz ayında, kara kapılarından ÷lkemize giren KKTC uyruklular hariç kişi sayısı 3.484.382 iken 2023 yılının aynı döneminde bu rakam 3.967.572 olarak gerçekteŐmiştir. 2019 yılının ilk dokuz ayında kara kapılarından girişlerin toplam 3.409.197 olarak gerçekteŐtiĐi ve 2023 yılının aynı döneminde bu

toplamın üzerine çıkıldığı gör÷lmektedir. 2023 yılının üçüncü çeyreğinde kara kapılarından girişlere bakıldığında Güney Kıbrıs uyruklu kişilerin 870.463'e, diğer ÷lke vatandaşlarının girişlerinin ise 668.896'ya yükseldiği gör÷lmektedir.

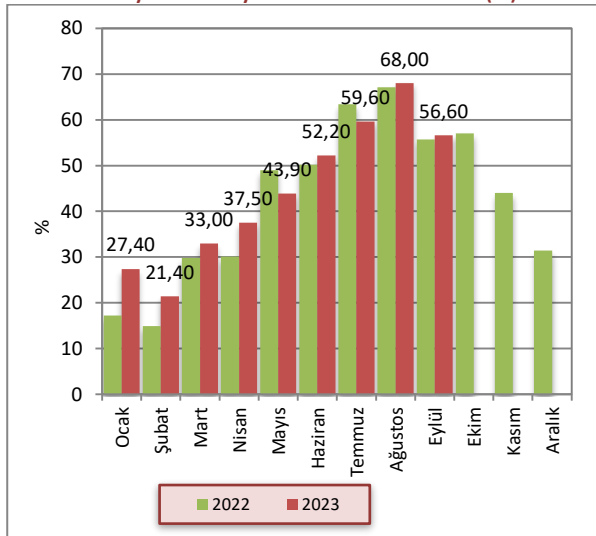
Tablo 3.6: Aylar İtibarıyla Kara Kapılarından Uyruklarına Göre KKTC'ye Yapılan Girişler

Uyruk	Güney Kıbrıs		Diğer ÷lkeler		Toplam	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Ocak	173.327	237.551	68.131	126.373	241.458	363.924
Şubat	176.744	204.371	74.437	123.354	251.181	327.725
Mart	204.509	232.786	107.582	153.623	312.091	386.409
I. Çeyrek	554.580	674.708	250.150	403.350	804.730	1.078.058
Nisan	231.192	259.644	149.528	190.717	380.774	450.361
Mayıs	248.181	245.851	167.434	191.743	415.615	437.594
Haziran	264.064	261.418	177.737	200.782	441.801	462.200
II. Çeyrek	743.437	766.913	494.699	583.242	1.238.190	1.350.155
Nisan	272.994	286.660	196.884	220.769	469.878	507.429
Mayıs	311.463	315.274	223.088	241.810	534.551	557.084
Haziran	248.213	268.529	188.820	206.317	437.033	474.846
III. Çeyrek	832.670	870.463	608.792	668.896	1.441.462	1.539.359
Toplam	2.130.687	2.312.084	1.353.641	1.655.488	3.484.382	3.967.572

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

÷lkemizde bulunan turistik tesislerin doluluk oranı, 2023 yılı Temmuz ayında yüzde 59,6, Ağustos ayında yüzde 68 ve Eylül ayında yüzde 56,6 olmuştur. 2022 yılının aynı döneminde doluluk oranları Temmuz ayında yüzde 63,4, Ağustos ayında yüzde 67,1 ve Eylül ayında yüzde 55,7 olmuŐtu.

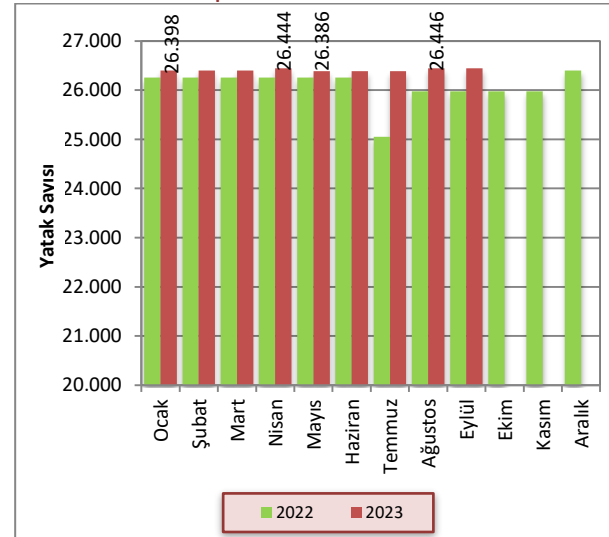
Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Yatak Doluluk Oranı (%)

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Sektörün 2022 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla 25.978 olan yatak kapasitesi, 2023 yılının aynı dönemi itibarıyla 26.446'ya yükselmiştir. Yatak sayısında 2022 yılı üçüncü çeyreğine kıyasla 2023 yılında yüzde 1,8 artış gerçekteŐmiştir.

Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

KKTC'deki turistik tesislerde konaklayan kişi sayısı 2022 ve 2023 yıllarının ilk dokuz ayında sırasıyla 709.537 ve 905.931 olarak gerçekleşmiştir. Geceleme toplamları ise aynı dönemlerde sırasıyla 2.771.083 ve 3.186.231 olarak gerçekleşmiştir.

Gecelemeler toplamının turistik tesislerde konaklayan kişi sayısına bölünmesi ile elde edilen ortalama konaklama süresi 2023 yılının üçüncü çeyreğinde, 2022 yılının üçüncü çeyreğinde olduğu gibi TC uyruklular için 3 gece, diğer ülke vatandaşları için ise 5 gece olarak hesaplanmıştır.

Tablo 3.7: Uyruklara Göre Konaklayan Kişi Sayısı ve Gecelemeler

	Konaklayan Kişi Sayısı			Gecelemeler		
	2022	2023	Yüzde Değişim	2022	2023	Yüzde Değişim
TC	485.764	604.203	24,4	1.590.137	1.861.015	17,0
Diğer	194.226	249.658	28,5	1.035.811	1.206.613	16,5
KKTC	59.547	52.070	-12,6	145.135	118.603	-18,3
Toplam	739.537	905.931	22,5	2.771.083	3.186.231	15,0

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Not: İlgili yılların sadece Ocak-Eylül dönemi verilerini göstermektedir

4 BÜTÇE GELİŞMELERİ

4.1 2023 YILI ÜÇÜNCÜ ÇEYREK SONUÇLARI

2023 mali yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla, KKTC bütçe gelir toplamında yüzde 78,6, gider toplamında ise yüzde 52,3 artış olmuştur. Bütçe gelirleri ve bütçe giderleri 2023 yılı üçüncü çeyreğinde sırasıyla 10.458,8 ve 8.872 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılının üçüncü çeyreğinde 30,5 milyon TL fazla veren bütçe, 2023 yılının aynı döneminde 1.586,8 milyon TL fazla vermiştir.

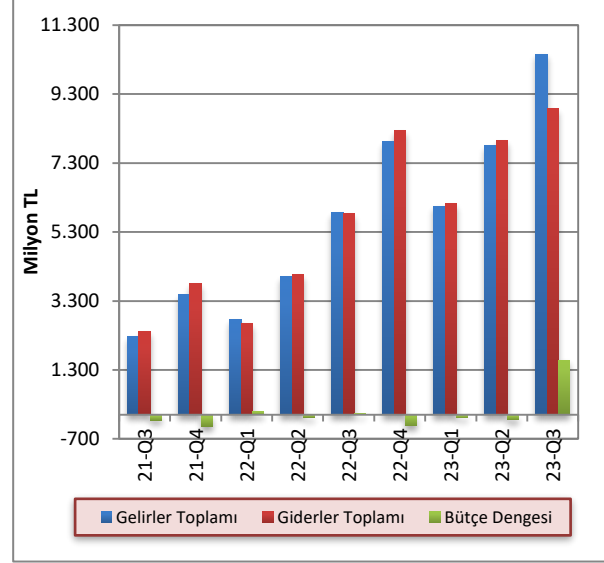
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL)

	2022		2023		% Değişim
	Yıllık Gerçekleşme	Tem-Eylül Gerçekleşme	Yıllık Öngörülen	Tem-Eylül Gerçekleşme	
Bütçe Gelirleri	20.547,7	5.875,2	35.469,2	10.458,8	78,6
Bütçe Giderleri	20.796,5	5.826,7	38.074,8	8.872,0	52,3
Bütçe Dengesi	-248,8	30,5	-2.605,6	1.586,8	

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2022 yılının tamamında elde edilen 20.547,7 milyon TL tutarındaki bütçe gelirleri toplamının yüzde 28,6'sı üçüncü çeyrek içinde tahsil edilmişti. 2023 yılı tamamında elde edilmesi öngörülen 35.469,2 milyon TL toplam bütçe gelirlerinin ise yüzde 29,5'i üçüncü çeyrek içinde tahsil edilmiştir. 2023 yılı içinde hizmet ve faaliyetlerin yürütülmesinde harcanması planlanan 38.074,8 milyon TL'nin yüzde 23,3'ü üçüncü çeyrek içinde kullanılmıştır. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 28 olarak gerçekleşmişti.

Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.2 GELİRLER

2023 mali yılı üçüncü çeyreği itibarıyla bütçe gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre 4.601,6 milyon TL artış göstererek 10.458,8 milyon TL olmuştur. Bütçe gelirleri içerisinde en büyük paya sahip vergi gelirleri kalemi toplamı 2023 yılı üçüncü çeyreği içinde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 97,9 artış göstererek 7.556,3 milyon TL olmuştur. Vergi gelirleri toplamı 2022 yılının aynı döneminde 3.818,6 milyon TL olarak gerçekleşmişti. Bütçe gelirleri içinde ikinci en yüksek paya sahip olan alınan bağış, yardım ve krediler kalemi 2023 yılı üçüncü çeyreğinde 1.694,7 milyon TL, önceki yılın aynı döneminde ise 1.146,5 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Vergi dışı gelirler kalemi 2022 yılının üçüncü çeyreğinde 812,3 milyon TL iken, 2023 yılının aynı döneminde 977 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı üçüncü çeyreği içinde diğer gelirler kalemi 230,8 milyon TL olmuştur.

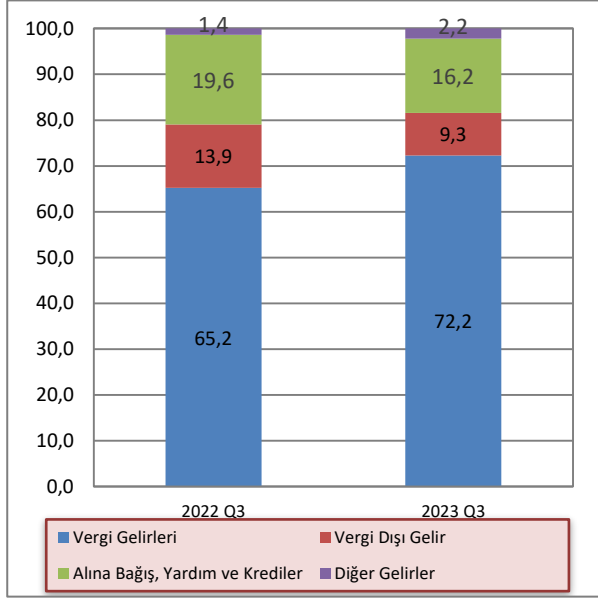
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL)

	2022	2023	% Değişim
	Tem-Eylül	Tem-Eylül	
Vergi Gelirleri	3.818,6	7.556,3	97,9
Vergi Dışı Gelirler	812,3	977,0	20,3
Alınan Bağış, Yardım ve Krediler	1.146,5	1.694,7	47,8
Diğer Gelirler	79,8	230,8	189,2
Toplam	5.857,2	10.458,8	78,6

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2022 yılının üçüncü çeyreğinde vergi gelirleri kaleminin toplam bütçe gelirleri içindeki payı yüzde 65,2 iken, 2023 yılı aynı döneminde yüzde 72,2 olmuştur. 2023 yılının üçüncü çeyreğinde 2022 yılının aynı dönemine göre vergi dışı gelirler kaleminin payı yüzde 13,9'dan yüzde 9,3'e, alınan bağış, yardım ve krediler kaleminin payı ise yüzde 19,6'dan yüzde 16,2'ye gerilemiştir. 2022 yılının üçüncü çeyreğinde diğer gelirler kaleminin toplam bütçe gelirleri içindeki payı yüzde 1,4 iken, 2023 yılının aynı döneminde yüzde 2,2 seviyesine yükselmiştir.

Grafik 4.2: Bütçe Gelirlerinin Dağılımı (Yüzde pay)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.3 GİDERLER

2023 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla bütçe giderleri toplamı, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 52,3 artış göstermiş ve 5.826,7 milyon TL'den, 8.872 milyon TL'ye yükselmiştir. 2023 yılı üçüncü çeyreğinde cari transferler, personel giderleri ve mal ve hizmet alım giderleri kalemlerinde 2022 yılının aynı dönemine göre sırasıyla yüzde 52, yüzde 82,3, yüzde 69,3 artış yaşanmıştır. Aynı dönemlerde sermaye giderleri ve transferleri, faiz giderleri ve diğer giderler kalemlerinde sırasıyla yüzde 21, yüzde 45,9 ve yüzde 1 düşüş yaşanmıştır.

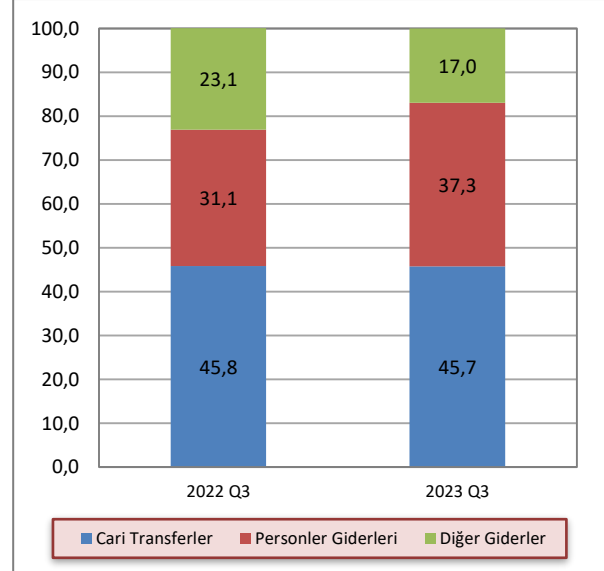
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL)

	2022 Tem-Eylül	2023 Tem-Eylül	% Değişim
Cari Transferler	2.669,5	4.058,7	52,0
Personel Giderleri	1.814,3	3.307,7	82,3
Sermaye Giderleri ve Transferleri	489,8	387,1	-21,0
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	472,3	799,4	69,3
Faiz Giderleri	128,9	69,7	-45,9
Diğer Giderler	251,9	249,4	-1,0
Toplam	5.826,7	8.872,0	52,3

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2022 yılı üçüncü çeyreğinde bütçe giderleri toplamının yüzde 45,8'ini oluşturan cari transferler kaleminin payı, 2023 yılı aynı döneminde yüzde 45,7 olmuştur. Personel giderleri kaleminin toplam giderler içindeki payı, 2022 yılı üçüncü çeyreği içinde yüzde 31,1 iken, 2023 yılı aynı döneminde yüzde 37,3 olmuştur. Personel giderleri ile cari transferler kalemleri toplamının bütçe giderleri içindeki payı, 2022 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 76,9 iken 2023 yılı aynı dönemde yüzde 83 seviyesinde gerçekleşmiştir. Diğer giderler kaleminin toplam giderler içindeki payı, 2022 yılı üçüncü çeyreği içinde yüzde 23,1 iken, 2023 yılı aynı dönemde yüzde 17 olmuştur.

Grafik 4.3: Bütçe Giderlerinin Dağılımı (Yüzde pay)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Not: Diğer giderler kalemi içerisinde sermaye giderleri ve transferler, mal ve hizmet alım giderleri ve faiz giderleri yer almaktadır.

4.4 BÜTÇE UYGULAMA SONUÇLARI

2023 mali yılı bütçe tahminlerine göre bütçe gelirleri ve giderleri toplamalarının sırasıyla 35.469,2 milyon TL ve 38.074,8 milyon TL olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir.

2022 yılında 248,8 milyon TL olarak gerçekleşen bütçe açığının, 2023 yılı bütçe tahminine göre yüzde 975,8 artışla 2.676,7 milyon TL'ye ulaşacağı öngörülmektedir.

2023 yılı ilk dokuz ayı sonunda, 2023 yılı için öngörülen bütçe gelirlerinin yüzde 68,6'sı tahsil edilmiş, öngörülen bütçe giderlerinin ise yüzde 60,3'ü harcanmıştır. 2022 yılı aynı dönemi için bu oranlar sırasıyla yüzde 61,5 ve 60,4 seviyelerinde gerçekleşmişti. 2023 yılı ilk dokuz ayında yılın tamamı için öngörülen alınan bağış, yardım ve krediler kaleminin yüzde 23,6'sı gerçekleşmiştir.

2023 yılının ilk dokuz ayında bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla vergi gelirleri, vergi dışı gelirler ve alınan bağış, yardım ve krediler kalemlerinde sırasıyla yüzde 106,9, yüzde 64,2 ve yüzde 46,3 artış yaşanmıştır. Aynı dönemler dikkate alındığında cari transferler, personel giderleri, mal ve hizmet alım giderleri kalemlerinde sırasıyla yüzde 79,8, yüzde 101,6 ve yüzde 89,2 artış yaşanmıştır. İlk dokuz aylık bütçe gerçekleştirmeleri incelendiğinde bütçe gelirleri toplamı yüzde 92,7 artış göstererek 24.323,7 milyon TL seviyesine, bütçe giderleri ise yüzde 82,7 artış göstererek 22.949,36 milyon TL seviyesine yükselmiştir. İlk dokuz aylık bütçe ise 1.374,1 milyon TL fazla vermiştir.

Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)

	2022 Yılı Gerçekleşme	2023 Yılı Öngörülen	2022-2023 Değişim (%)	2022 Dokuz Aylık Gerçekleşme	2023 Dokuz Aylık Gerçekleşme	2022 Dokuz Aylık Gerçekleşme Oranı (%)	2023 Dokuz Aylık Gerçekleşme Oranı (%)	
Gelirler	Vergi Gelirleri	13.352,4	20.451,1	53,16	8.494,1	17.569,9	63,61	85,91
	Vergi Dışı Gelirler	3.084,7	3.869,8	25,45	2.220,8	3.645,9	71,99	94,21
	Alınan Bağış Yardım Krediler	3.805,9	10.560,0	177,46	1.706,5	2496,5	44,84	23,64
	Diğer Gelirler	304,7	588,3	93,08	204,4	611,4	67,08	103,93
	Genel Toplam	20.547,7	35.469,2	72,62	12.625,8	24.323,7	61,45	68,58
Giderler	Cari Transferler	9.972,2	16.397,6	64,43	6.185,8	11.123,5	62,03	67,84
	Personel Giderleri	6.663,8	11.974,2	79,69	4.090,4	8.246,9	61,38	68,87
	Sermaye Giderleri ve Transferleri	1.544,6	5.175,5	235,07	617,0	764,4	39,95	14,77
	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.666,4	2.817,5	69,08	1.025,2	1.940,1	61,52	68,86
	Faiz Giderleri	289,8	480,0	65,63	231,8	255,6	79,99	53,25
	Diğer Giderler	659,7	1.230,0	86,45	408,9	619,1	61,98	50,33
	Genel Toplam	20.796,5	38.074,8	83,08	12.559,1	22.946,6	60,39	60,28
Gelirler - Giderler	-248,8	-2.605,6	947,27	66,7	1.374,1			

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.5 FİNANSMAN DENGESİ

Bütçe gelirlerinden TC kredileri kaleminin çıkarılması suretiyle elde edilen toplam gelir rakamı ile bütçe giderleri arasındaki farka eşit olan finansman dengesi, 2023 yılı üçüncü çeyreğinde 1.412,4 milyon TL fazla vermiştir. Bütçe açığının finansmanı için kullanılan TC kredileri 2023 yılı üçüncü çeyreğinde 174,4 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. 2023 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yerel gelirler kalemi yüzde 86,1 artış yaşamış ve 8.764,1 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

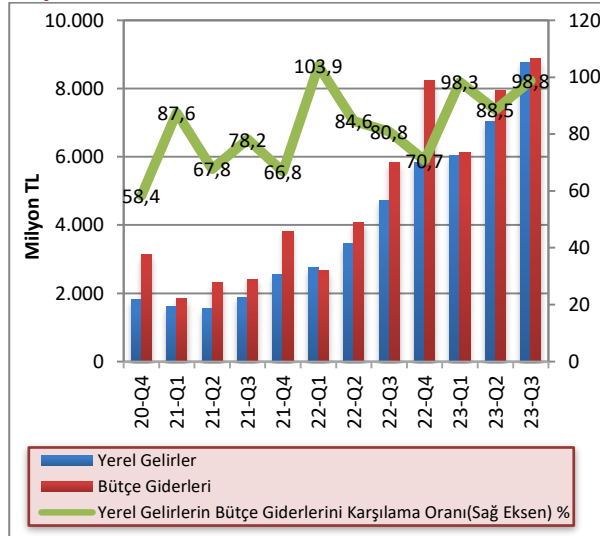
Tablo 4.5: Finansman Dengesi (Milyon TL)

	2022 Tem-Eylül	2023 Tem-Eylül
Bütçe Gelirleri – TC Kredi	5.857,2	10.284,4
1. Yerel Gelirler	4.710,7	8.764,1
Vergi Gelirleri	3.818,6	7.556,3
Vergi Dışı Gelirler	812,3	977,0
Diğer Gelirler	79,8	230,8
2. Dış Yardımlar	1.146,5	1.520,3
TC Yardımları	1.146,5	1.520,3
Bütçe Giderleri	5.826,7	8.872,0
Cari Transferler	2.669,5	4.058,8
Personel Giderleri	1.814,3	3.307,7
Sermaye Giderleri	489,8	387,1
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	472,3	799,4
Faiz Giderleri	128,9	69,7
Diğer Giderler	251,9	249,4
Finansman Dengesi	30,5	1.412,4
Finansman	0,0	174,4
TC Kredileri	0,0	174,4

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2023 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla oluşan bütçe rakamlarına göre, yerel gelirlerle bütçe giderlerini karşılama oranı yüzde 98,8 seviyesinde gerçekleşmiştir. Aynı oran 2022 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 80,8 seviyesinde gerçekleşmişti.

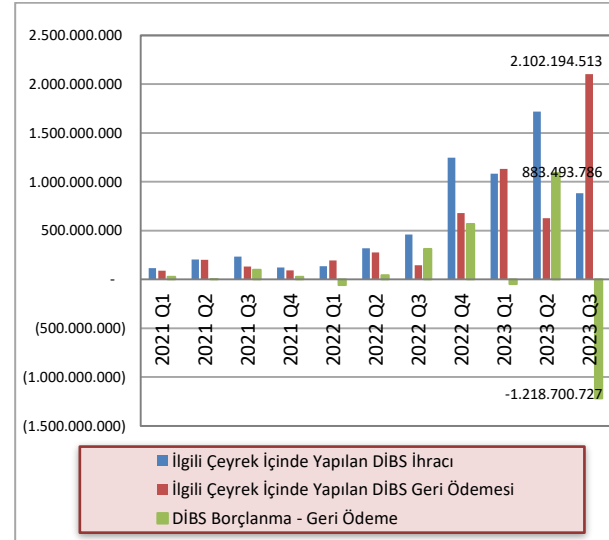
Grafik 4.4: Çeyrek Bazda Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2023 yılının üçüncü çeyreği içerisinde Devlet İç Borçlanma Senedi (DİBS) ihalesi yoluyla toplam 883,5 milyon TL borçlanılmış, 2,1 milyar TL DİBS geri ödemesi yapılmış ve böylece 1,2 milyar TL net borç geri ödemesi gerçekleştirilmiştir. 2023 yılının üçüncü çeyreğinde Merkez Bankası tarafından Maliye Bakanlığı'na kısa vadeli avans kullanılmamıştır. 2022 yılının Ağustos ayından itibaren Hazine yabancı para cinsinden borçlanmaya başlamıştır. Yabancı para cinsinden yapılan borçlanmalarda kur riski üstlenmemek amacıyla borçlanılan miktarlar SWAP işlemi ile Türk lirasına dönüştürülerek kullanılmaktadır. Bu kapsamda 2023 yılı üçüncü çeyreği içinde tüm borçlanmalar yabancı para cinsinden gerçekleştirilmiştir. 2023 yılı üçüncü çeyreğinde yabancı para cinsinden gerçekleştirilen toplam DİBS ihracının 216 milyon TL'si Toprak Ürünleri Kurumu'nun (TÜK), 54,3 milyon TL'si Sosyal Sigortalar Dairesi'nin, 105,8 milyon TL'si Cypfruvex İşletmecilik Ltd.'nin kısa vadeli finansman ihtiyacının karşılanması amacıyla ikrazen ihraç edilen Özel Tertip Hazine Bonosu'dur. İkrazen ihraç edilen hazine bonolarının bedellerinin, KKTC Maliye Bakanlığı'na aynı şartlarda geri ödenmesi için Toprak Ürünleri Kurumu, Sosyal Sigortalar Dairesi ve Cypfruvex ile KKTC Maliye Bakanlığı arasında ikraz sözleşmesi imzalanmaktadır. 2023 yılı üçüncü çeyreğinde yabancı para cinsinden gerçekleştirilen toplam DİBS ihracının 507,4 milyon TL'si ise Maliye Bakanlığı'nın bütçe ihtiyaçları için gerçekleştirilmiştir.

Grafik 4.5: İlgili Çeyrek İçinde Yapılan DİBS İhracı ve Geri Ödemesi

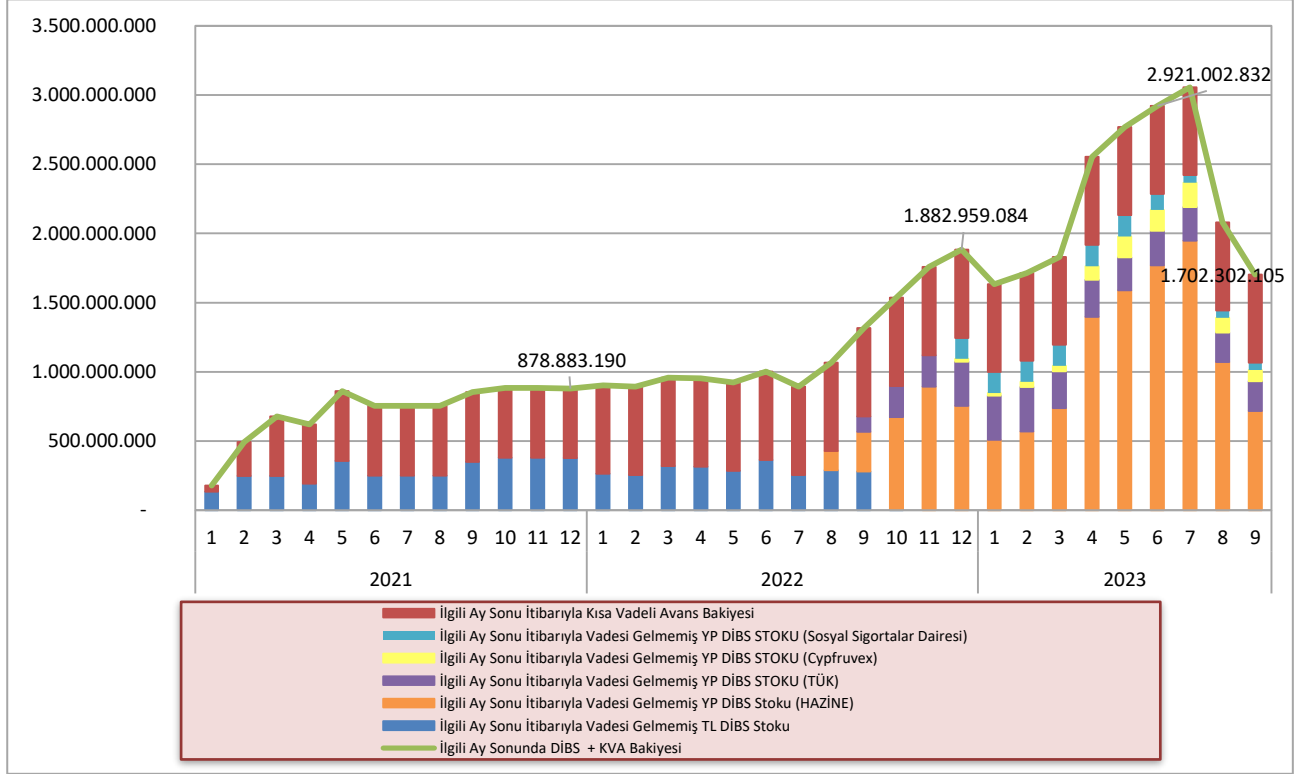

Kaynak: KKTCCMB

2023 yılı üçüncü çeyreği sonunda DİBS ve KVA yolu ile oluşan toplam iç borç stoku 1.702,3 milyon TL'dir. 2022 yılsonunda DİBS ve KVA yolu ile oluşan toplam iç borç stoku 1.883 milyon TL olarak gerçekleşmiş; böylece 2023 yılının ilk üç çeyreğinde DİBS ve KVA kaynaklı 180,7 milyon TL net borç ödemesi gerçekleştirilmiştir. 2023 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla DİBS stoku 1.067,6

milyon TL, KVA bakiyesi ise 634,7 milyon TL'dir. 2023 yılı üçüncü çeyreği itibarıyla hazinenin yabancı para DİBS stoku 25.500.000 ABD doları ve 2.500.000 avrodur. TÜK, Sosyal Sigortalar ve Cypfruvex için ihraç edilen yabancı para cinsinden DİBS stoku sırasıyla, 8.109.644 ABD doları, 2.023.671 ABD doları ve 3.041.589 ABD dolardır.

Grafik 4.6: Kurum Bazında DİBS Stoku ve KVA Bakiyesi

Kaynak: KKTÇMB

* Aksa için ihraç edilen özel tertip DİBS dâhil değildir.

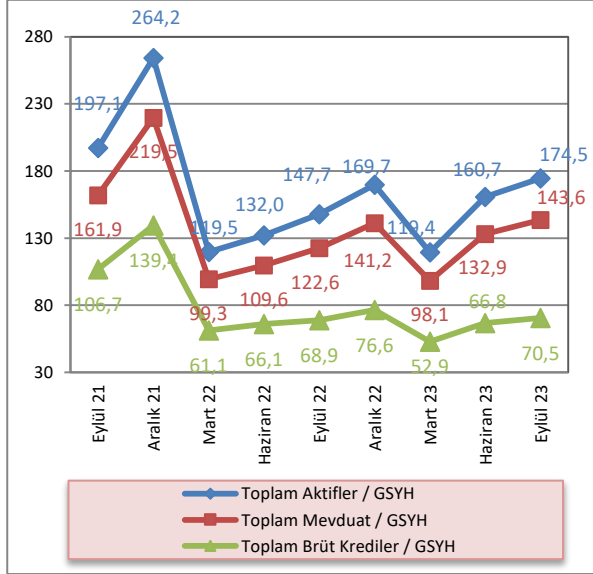
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER

5.1 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN GENEL GÖRÜNÜMÜ

5.1.1 FİNANSAL DERİNLEŞME

2023 yılı üçüncü çeyrek finansal derinleşme rakamları bir önceki çeyreğe göre artış göstermiştir. Toplam brüt kredilerin GSYH'ye oranı yüzde 66,8'den yüzde 70,52'ye, toplam aktiflerin GSYH'ye oranı yüzde 160,7'den yüzde 174,5'e, toplam mevduatın GSYH'ye oranı ise yüzde 132,9'dan yüzde 143,6'ya yükselmiştir.

Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%)

Kaynak: KKTÇMB, İstatistik Kurumu, Maliye Bakanlığı

Not: 2023 yılı için Orta Vadeli Bütçe Planı Çerçevesinde yer alan GSYH tahmin rakamı kullanılmıştır.

5.1.2 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN PERFORMANS RASYOLARI

2023 yılı üçüncü çeyrekte, bankacılık sektörü nakit ve nakit benzeri kalemlerinin toplam aktifler içindeki payı bir önceki çeyreğe göre yüzde 31,44'ten yüzde 32,29'a yükselmiştir. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 32,97 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2023 yılı Haziran sonu itibarıyla yüzde 15,11 olan SYSR, 2023 yılının üçüncü çeyreğinde 2,66 puan artarak yüzde 17,77 seviyesine yükselmiştir.

TGA'nın brüt krediler içindeki payı, 2023 yılının Eylül ayı sonunda bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 3,62'den yüzde 3,41'e gerilemiştir.

Mevduatın krediye dönüşüm oranını gösteren brüt kredilerin mevduata oranı, 2023 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyrek döneme göre 1,14 puan azalmış ve yüzde 49,12 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2022 yılı Eylül ayında yüzde 46,61 seviyesinde olan brüt kredilerin aktif toplam içerisindeki payı, 2023 yılının Eylül ayında yüzde 40,42 seviyesine gerilemiştir. Bir önceki çeyrek döneme göre ise 1,17 puan azalmıştır.

Brüt kredilerde 2023 yılı üçüncü çeyrekte bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 5,54 artış gerçekleşmiştir. Önceki yılın aynı döneminde brüt kredilerde yüzde 4,16 artış olmuştur.

2023 yılı ikinci çeyreğinde yüzde 35,51 artan mevduat, üçüncü çeyrekte yüzde 8,01'lik artış göstermiştir.

2023 yılı Haziran ayı sonu itibarıyla 14,36 olan finansal kaldıraç oranı, 2023 yılının üçüncü çeyreğinde 12,88 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 5.1: Performans Rasyoları

	2022			2023	
	Eyl.	Ara.	Mar.	Haz.	Eyl.
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler / Top. Aktifler (%)	32,97	34,02	32,76	31,44	32,29
SYSR (%)	17,26	15,33	15,41	15,11	17,77
TGA / Brüt Krediler (%)	3,76	4,66	4,49	3,62	3,41
Brüt Krediler / Top. Mevduat (%)	56,16	54,24	53,88	50,26	49,12
Brüt Krediler / Top. Aktifler (%)	46,61	45,15	44,29	41,59	40,42
Brüt Kredilerdeki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	4,16	11,24	7,15	26,41	5,54
Mevduattaki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	11,87	15,18	7,86	35,51	8,01
Finansal Kaldıraç¹	11,83	12,51	12,32	14,36	12,88

Kaynak: KKTÇMB

Not: (1)Yabancı Kaynaklar / Toplam Özkaynaklar

5.1.3 BANKACILIK SEKTÖRÜNDE YOĞUNLAŞMA

2023 yılı üçüncü çeyrekte aktif büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 54,62, ilk on bankanın payı ise yüzde 83,26'dır.

Aynı dönemde brüt krediler büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 55,27, ilk on bankanın payı ise yüzde 84,67 düzeyindedir.

Mevduat büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın toplam mevduatlar içindeki payı yüzde 56,84, ilk on bankanın payı ise yüzde 83,04 seviyesindedir.

Bankalara borçlar kaleminin büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 86,48, ilk on bankanın payı ise yüzde 97,76 düzeyindedir.

Söz konusu dönemde özkaynaklar büyüklüğü açısından ilk beş bankanın toplam özkaynaklar içindeki payı yüzde 57,83, ilk on bankanın payı ise yüzde 86,11 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)

İlk Beş Bankanın Sektör İçindeki Payları	2022			2023	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
Aktifler	54,90	54,26	54,24	55,36	54,62
Brüt Krediler	56,89	56,71	55,60	55,51	55,27
Mevduat	55,96	55,92	56,25	57,17	56,84
Bankalara Borçlar	79,67	74,05	84,62	83,94	86,48
Özkaynaklar	58,87	59,68	58,22	57,64	57,83
İlk On Bankanın Sektör İçindeki Payları					
Aktifler	80,74	81,36	82,12	83,14	83,26
Brüt Krediler	84,22	84,17	83,36	84,28	84,67
Mevduat	82,52	82,33	82,76	83,35	83,04
Bankalara Borçlar	96,33	93,45	97,80	98,08	97,76
Özkaynaklar	85,59	86,12	86,23	86,97	86,11

Kaynak: KKTCMB

5.1.4 BANKA, ŞUBE, PERSONEL VE ATM SAYISI

Bankacılık sektöründe faaliyet gösteren banka sayısı 2023 yılı Eylül ayı sonunda 22'ye yükselmiştir. Bir bankaya 2023 yılı Şubat ayında Bankamız tarafından şube açma izni, Temmuz ayında ise faaliyet izni

verilmiştir. Sektördeki 22 bankanın 2'si kamu eliyle yönetilen banka, 14'ü özel sermayeli banka ve 6'sı şube bankasıdır.

Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler

	Eyl.21	Ara.21	Mar.22	Haz.22	Eyl.22	Ara.22	Mar.23	Haz.23	Eyl.23
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Özel Sermayeli Bankalar	14	14	14	14	14	14	14	14	14
Şube Bankaları	5	5	5	5	5	5	5	5	6
Toplam	21	21	21	21	21	21	21	21	22

Kaynak: KKTCMB

Sektörde hizmet sunum birimi olan banka şubesi sayısı, 2023 yılının üçüncü çeyreğinde 217'dir. Şube sayılarının banka gruplarına göre dağılımına bakıldığında, toplam şube sayısının yüzde 66,82'sinin özel sermayeli

bankalara, yüzde 18,43'ünün şube bankalarına, yüzde 14,75'inin ise kamu eliyle yönetilen bankalara ait olduğu görülmektedir.

Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi

Şube Sayısının Gelişimi (adet)									
	Eyl.21	Ara.21	Mar.22	Haz.22	Eyl.22	Ara.22	Mar.23	Haz.23	Eyl.23
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	32	32	32	32	32	32	32	32	32
Özel Sermayeli Bankalar	145	146	146	146	147	147	147	145	145
Şube Bankaları	38	37	37	38	38	38	38	39	40
Toplam	215	215	215	216	217	217	217	216	217
Personel Sayısının Gelişimi (kişi)									
	Eyl.21	Ara.21	Mar.22	Haz.22	Eyl.22	Ara.22	Mar.23	Haz.23	Eyl.23
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	509	502	496	494	487	503	494	484	480
Özel Sermayeli Bankalar	2.072	2.061	2.056	2.051	2.061	2.059	2.050	2.040	2.017
Şube Bankaları	528	536	549	578	574	583	585	586	634
Toplam	3.109	3.099	3.101	3.123	3.122	3.145	3.129	3.110	3.131

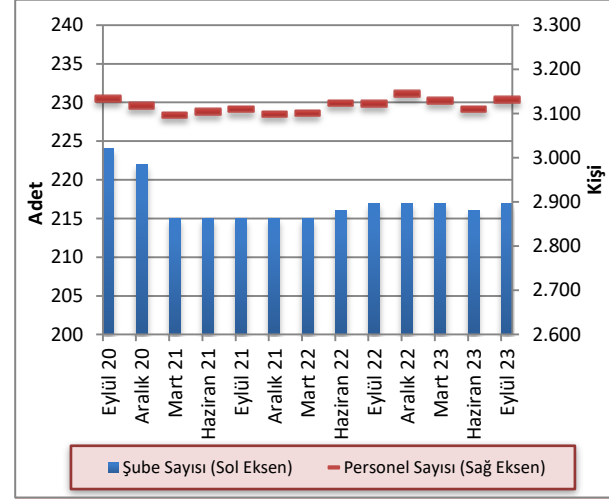
Kaynak: KKTCCMB

Sektörde istihdam edilen personel sayısı, Haziran 2023 - Eylül 2023 döneminde 21 kişi artarak 3.110'dan 3.131'e yükselmiştir. Söz konusu personelin 480'i kamu eliyle yönetilen bankalarda, 2.017'si özel sermayeli bankalarda ve 634'ü şube bankalarında çalışmaktadır. Bu dönemde, özel sermayeli bankaların personel sayısı 2.040'tan 2.017'ye, kamu eliyle yönetilen bankaların personel sayısı 484'ten 480'e gerilemiş, şube bankalarının personel sayısı 586'dan 634'e yükselmiştir.

Eylül 2022 – Eylül 2023 arasındaki bir yıllık dönemde bankacılık sektöründe çalışan personel sayısı, 9 kişi artarak 3.122'den 3.131'e yükselmiştir. Söz konusu dönemde personel sayısındaki değişim banka grupları bazında incelendiğinde, şube bankalarında çalışan personel sayısı artmış, özel sermayeli bankalar ve kamu eliyle yönetilen bankalarda çalışan personel sayısı ise azalmıştır.

2023 yılının üçüncü çeyreğinde sektörde çalışan personelin yüzde 15,33'ünün kamu eliyle yönetilen bankalara, yüzde 64,42'sinin özel sermayeli bankalara, yüzde 20,25'inin ise şube bankalarına ait olduğu görülmektedir.

Grafik 5.2: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi

Kaynak: KKTCCMB

Sektörde faaliyet gösteren bankalara ait ATM sayısı 2023 yılı üçüncü çeyrek itibarıyla 578'dir. ATM sayılarının banka gruplarına göre dağılımına bakıldığında 283 ATM ile şube bankaları ilk sırada yer almaktadır. Şube bankalarını 239 ATM ile özel sermayeli bankalar, 56 ATM ile kamu eliyle yönetilen bankalar takip etmektedir. Eylül 2022 - Eylül 2023 döneminde sektörde faaliyet gösteren bankalara ait ATM sayısı 568'den 578'e yükselmiştir.

Tablo 5.5: ATM Sayısındaki Gelişmeler

	Eyl.22	Ara.22	Mar.23	Haz.23	Eyl.23
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	58	56	56	56	56
Özel Sermayeli Bankalar	236	238	235	234	239
Şube Bankaları	274	278	278	281	283
Toplam	568	572	569	571	578

Kaynak: KKTCCMB

5.2 BANKACILIK SEKTÖRÜ KONSOLİDE BİLANÇOSU

2023 yılı Haziran ayı sonunda 184.296,4 milyon TL seviyesinde olan bankacılık sektörünün aktif toplamı, 2023 yılının Eylül ayı sonunda yüzde 8,6 artarak 200.147,1 milyon TL'ye yükselmiştir. İlgili dönemde, nakit ve nakit benzeri kalemlerde yüzde 11,56, MDC'de yüzde 8,55, brüt kredilerde yüzde 5,54, diğer aktiflerde ise yüzde 12,26 artış görülmüştür.

Eylül 2022 – Eylül 2023 döneminde sektörün toplam aktifleri yüzde 83,4 artmıştır. Aynı dönemde nakit ve nakit benzeri kalemler yüzde 79,61, brüt krediler yüzde 59,02, MDC ise yüzde 184,14 artış göstermiştir. İlgili dönemde mevduat yüzde 81,83, özkaynaklar ise yüzde 69,43 artmıştır.

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, Haziran 2023 - Eylül 2023 döneminde yüzde 8,01, özkaynaklar ise yüzde 20,18 artmıştır.

Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)

	2022		2023		Yüzde Değişim		
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	06/2023 - 09/2023	09/2022 - 09/2023
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	35.986,0	42.632,9	44.857,1	57.935,3	64.633,1	11,56	79,61
MDC	12.224,6	15.443,2	18.912,6	31.999,4	34.735,2	8,55	184,14
Toplam Brüt Krediler	50.868,3	56.587,2	60.633,0	76.645,8	80.891,6	5,54	59,02
Diğer Aktifler	10.055,3	10.668,3	12.511,1	17.715,9	19.887,2	12,26	97,78
Aktif/Pasif Toplamı	109.134,2	125.331,6	136.913,8	184.296,4	200.147,1	8,60	83,40
Mevduat	90.576,0	104.324,5	112.525,3	152.484,2	164.692,8	8,01	81,83
Bankalara Borçlar	5.148,6	6.081,6	7.198,1	10.970,2	11.394,0	3,86	121,30
Diğer Pasifler	4.900,5	5.646,6	6.914,9	8.846,2	9.643,7	9,02	96,79
Özkaynaklar	8.509,1	9.278,9	10.275,5	11.995,8	14.416,6	20,18	69,43

Kaynak: KKTCMB

5.2.1 AKTİF / PASİF YAPISINDAKİ GELİŞMELER

2023 yılının üçüncü çeyreğinde, sektörün aktif toplamı içerisindeki en büyük pay, yüzde 40,42 ile brüt kredilere aittir. Brüt kredileri sırasıyla yüzde 32,29'luk payla nakit ve nakit benzeri kalemler, yüzde 17,35'lik payla MDC ve yüzde 9,94'lük payla diğer aktifler kalemi takip etmektedir.

Bankacılık sektörü Eylül 2022 - Eylül 2023 dönemi aktif yapısını oluşturan kalemlerin payları yönünden değerlendirildiğinde; nakit ve nakit benzeri kalemler ve brüt kredilerin payında azalış, MDC ve diğer aktifler kalemlerinin paylarında artış olduğu görülmektedir.

Eylül 2023 itibarıyla, pasif toplamının yüzde 82,29'unu mevduat, yüzde 7,2'sini özkaynaklar, yüzde 5,69'unu bankalara borçlar ve yüzde 4,82'sini ise diğer pasifler oluşturmaktadır.

Eylül 2022 - Eylül 2023 döneminde bankacılık sektörünün pasif yapısını oluşturan kalemler payları yönünden değerlendirildiğinde, bankalara borçlar ve diğer pasifler kaleminin payında artış, mevduat ve özkaynaklar kalemlerinin paylarında ise azalış olduğu görülmektedir.

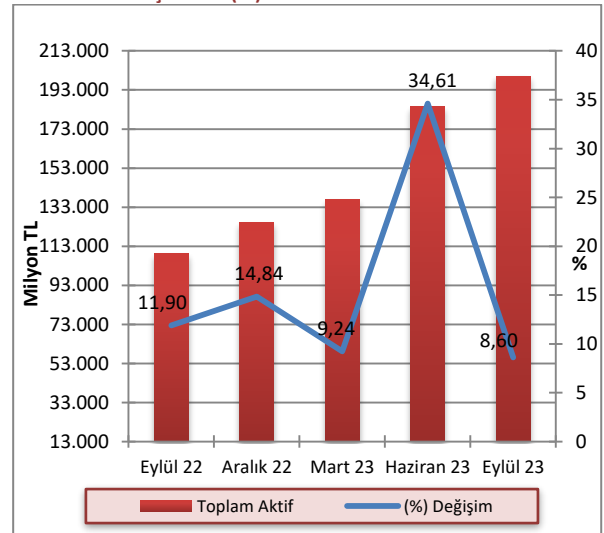
Tablo 5.7: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yüzde Dağılımı (%)

Aktif	2022			2023	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	32,97	34,02	32,76	31,44	32,29
MDC	11,20	12,32	13,81	17,36	17,35
Toplam Brüt Krediler	46,61	45,15	44,29	41,59	40,42
Diğer Aktifler	9,21	8,51	9,14	9,61	9,94
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Pasif					
Toplam Mevduat	83,00	83,24	82,19	82,74	82,29
Bankalara Borçlar	4,72	4,85	5,26	5,95	5,69
Diğer Pasifler	4,49	4,51	5,05	4,80	4,82
Özkaynaklar	7,80	7,40	7,51	6,51	7,20
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Kaynak: KKTÇMB

Bankacılık sektörünün aktif toplamı Eylül 2023 döneminde bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 8,6, 2022 yılının aynı döneminde ise bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 11,9 artış göstermiştir. Eylül 2022 – Eylül 2023 döneminde bankacılık sektörü aktif toplamında 91.012,9 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

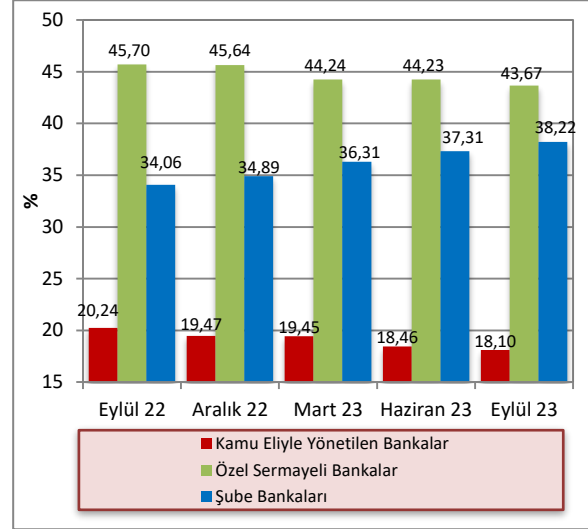
Grafik 5.3: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)

Kaynak: KKTÇMB

2023 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla banka gruplarının aktif toplamındaki payları, özel sermayeli bankalarda yüzde 44,23'ten yüzde 43,67'ye, kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 18,46'dan yüzde 18,1'e gerilemiş, şube bankalarının payı ise yüzde 37,31'den yüzde 38,22'ye yükselmiştir. Eylül 2022 – Eylül 2023 döneminde ise, kamu eliyle yönetilen bankalar ve özel sermayeli bankalar grubunun payında azalış, şube bankaları grubunun payında artış görülmüştür.

Grafik 5.4: Banka Gruplarının Sektörün Aktif Toplamındaki Payları (%)

Kaynak: KKTÇMB

2023 yılının üçüncü çeyreğinde, bir önceki çeyrek döneme göre aktif toplamı kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 6,5, özel sermayeli bankalarda yüzde 7,22 ve şube bankalarında yüzde 11,27 artmıştır. Bir

önceki yılın aynı dönemine göre ise, aktif toplamı kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 64, özel sermayeli bankalarda yüzde 75,26, şube bankalarında ise yüzde 105,85 artmıştır.

Tablo 5.8: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)

	2022			2023		Yüzde Değişim	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	06/2023-09/2023	09/2022-09/2023
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	22.089,6	24.400,5	26.627,2	34.016,9	36.227,1	6,50	64,00
Özel Sermayeli Bankalar	49.877,9	57.198,4	60.571,9	81.524,5	87.414,2	7,22	75,26
Şube Bankaları	37.166,7	43.732,7	49.714,7	68.755,0	76.505,8	11,27	105,85
Toplam	109.134,2	125.331,6	136.913,8	184.296,4	200.147,1	8,60	83,40

Kaynak: KKTÇMB

2023 yılı Eylül ayı itibarıyla kredilerin TP ve YP dağılımına bakıldığında zaman TP kredilerin payının bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 36,79'dan yüzde 36,85'e yükseldiği, YP kredilerin payının ise yüzde 63,21'den yüzde 63,15'e gerilediği görülmektedir. TP

mevduatın payı Eylül 2023 itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 14,42'den yüzde 15,26'ya yükselmiş, YP mevduatın payı ise yüzde 85,58'den yüzde 84,74'e gerilemiştir.

Tablo 5.9: Krediler ve Mevduatın TP-YP Dağılımı (%)

	2022				2023					
	Eylül		Aralık		Mart		Haziran		Eylül	
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP
Krediler	37,32	62,68	39,20	60,80	40,86	59,14	36,79	63,21	36,85	63,15
Mevduat	19,64	80,36	19,89	80,11	19,20	80,80	14,42	85,58	15,26	84,74

Kaynak: KKTÇMB

5.2.2 NAKİT VE NAKİT BENZERİ KALEMLER

Bankacılık sektörü nakit ve nakit benzeri kalemlerini oluşturan nakit değerler, merkez bankasından alacaklar, BPP işlemlerinden alacaklar ve bankalardan alacaklar kalemlerinin toplamı, 2023 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 11,56 artarak 57.935,3 milyon TL'den 64.633,1 milyon TL'ye yükselmiştir.

Bu dönemde, nakit değerler kaleminde 178,2 milyon TL azalış, merkez bankasından alacaklar kaleminde 1.178,6 milyon TL, BPP işlemlerinden alacaklar kaleminde

3.845,8 milyon TL, bankalardan alacaklar kaleminde ise 1.851,6 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

2022 yılı Eylül ayı sonunda 35.986 milyon TL olan nakit ve nakit benzeri kalemler, 2023 yılı Eylül ayı sonunda 64.633,1 milyon TL seviyesine yükselmiştir. İlgili dönemde, nakit değerler 1.133,5 milyon TL, merkez bankasından alacaklar kalemi 6.600 milyon TL, BPP işlemlerinden alacaklar kalemi 12.278,1 milyon TL, bankalardan alacaklar kalemi ise 8.635,5 milyon TL artmıştır.

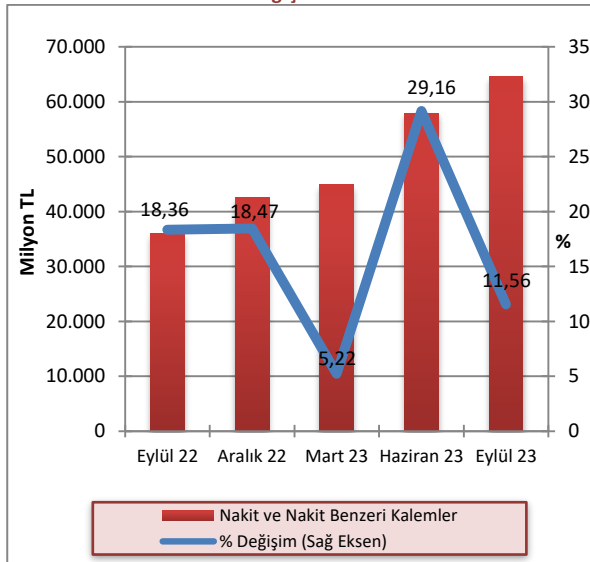
Tablo 5.10: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)

	2022		Mart	2023		Yüzde Değişim 06/2023 - 09/2023
	Eylül	Aralık		Haziran	Eylül	
Nakit Değerler	1.031,8	1.150,7	1.316,6	2.343,5	2.165,3	-7,60
Merkez Bankasından Alacaklar	10.234,7	12.703,2	13.014,5	15.656,1	16.834,7	7,53
BPP İşlemlerinden Alacaklar	14.393,2	16.659,6	16.783,6	22.825,5	26.671,3	16,85
Bankalardan Alacaklar	10.326,3	12.119,4	13.742,4	17.110,2	18.961,8	10,82
Toplam	35.986,0	42.632,9	44.857,1	57.935,3	64.633,1	11,56

Kaynak: KKTCCMB

Nakit ve nakit benzeri kalemler toplamı 2023 yılı üçüncü çeyreği sonunda bir önceki çeyreğe göre yüzde 11,56 artış göstermiştir. Nakit ve nakit benzeri kalemlerde Eylül 2022 - Eylül 2023 döneminde 28.647,1 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

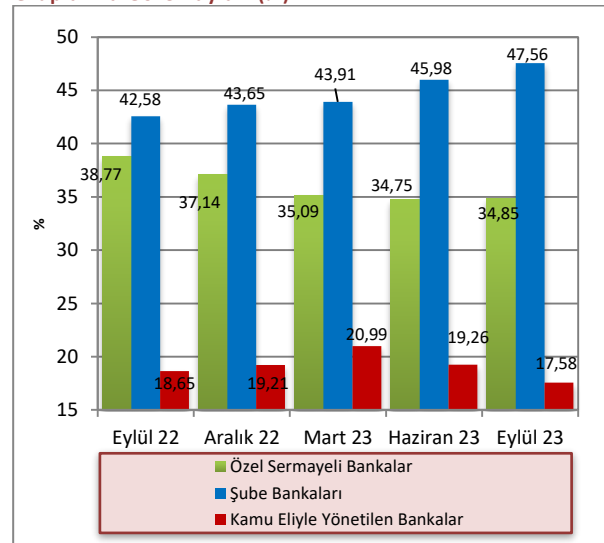
Grafik 5.5: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTCCMB

2023 yılının üçüncü çeyreğinde banka gruplarının nakit ve nakit benzeri kalemlerindeki paylarında bir önceki çeyreğe kıyasla, kamu eliyle yönetilen bankaların payında azalış, özel sermayeli bankalar ve şube bankalarının payında artış gerçekleşmiştir. Eylül 2022 - Eylül 2023 döneminde ise özel sermayeli bankalar ve kamu eliyle yönetilen bankalar grubunun payında azalış, şube bankaları grubunun payında ise artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.6: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Banka Gruplarına Göre Payları (%)

Kaynak: KKTCCMB

5.2.3 KREDİLER

2023 yılı Eylül ayı itibarıyla 56.308,8 milyon TL olan işletme kredileri, geçmiş dönemlerde olduğu gibi krediler toplamı içinde birinci sırada yer almaktadır. Bunu, 14.519 milyon TL ile tüketici kredileri izlemektedir.

Eylül 2022 – Eylül 2023 döneminde işletme kredileri 36.259,2 milyon TL’den 56.308,8 milyon TL’ye, tüketici kredileri ise 8.606,6 milyon TL’den 14.519 milyon TL’ye yükselmiştir.

Tablo 5.11: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL)

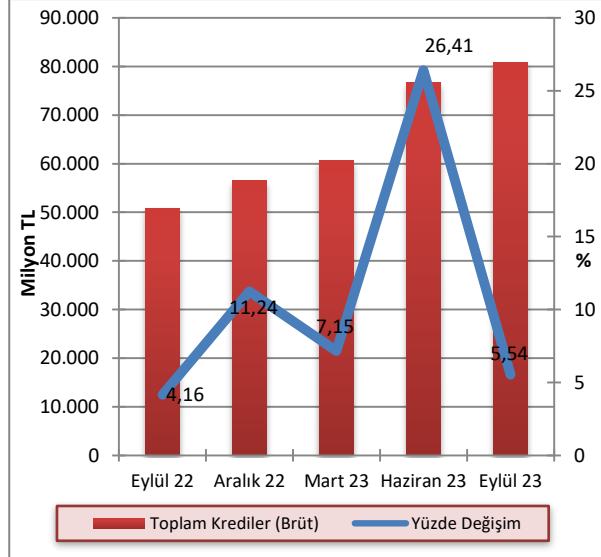
	2022			2023	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
İşletme Kredileri	36.259,2	40.001,4	42.455,2	54.307,9	56.308,8
Tüketici Kredileri	8.606,6	9.376,5	10.617,0	13.483,3	14.519,0
Kredi Kartları	1.504,1	1.770,5	1.939,4	2.520,1	2.910,6
İskonto ve İştira Senetleri	901,9	1.115,8	1.172,7	1.787,2	1.854,2
Diğer Yatırım Kredileri	286,9	290,1	95,1	173,9	170,5
İthalat Kredileri	0,9	2,6	1,1	1,4	1,4
Fon Kaynaklı Krediler	55,3	55,7	56,9	74,6	79,9
İhtisas Kredileri	113,4	234,0	393,8	464,4	434,3
İhracat Kredileri	13,0	10,0	25,0	43,0	40,5
KKTCMB Kaynaklı Krediler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
İhracat Garantili Yatırım Kredileri	329,9	336,5	344,9	253,3	272,0
Diğer Krediler	885,7	754,2	811,4	758,5	1.544,8
Toplam Krediler	48.956,9	53.947,4	57.912,5	73.867,6	78.136,0

Kaynak: KKTCMB

Not: TGA dâhil değildir.

Brüt krediler 2023 yılı üçüncü çeyrekte bir önceki çeyreğe göre yüzde 5,54 artış göstermiştir. Brüt kredilerde Eylül 2022 - Eylül 2023 döneminde 30.023,3 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

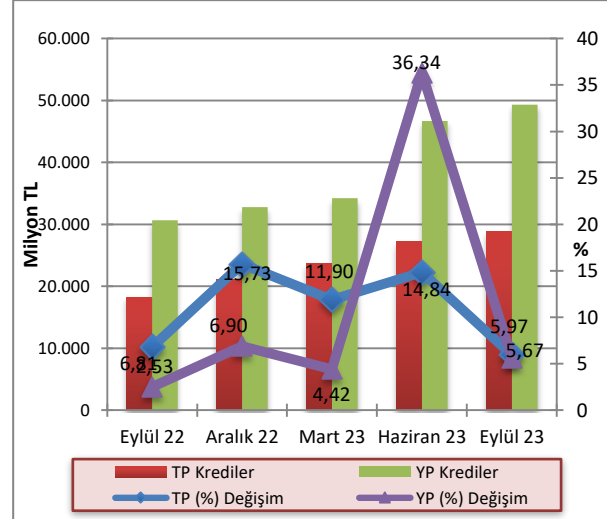
Grafik 5.7: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Kaynak: KKTCMB

2023 yılının üçüncü çeyreğinde kredilerin 28.795,2 milyon TL'si TP cinsinden, 49.340,8 milyon TL'si YP cinsindedir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden kredilerde yüzde 5,97, YP cinsinden kredilerde yüzde 5,67 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.8: Bankacılık Sektörü Kredileri TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

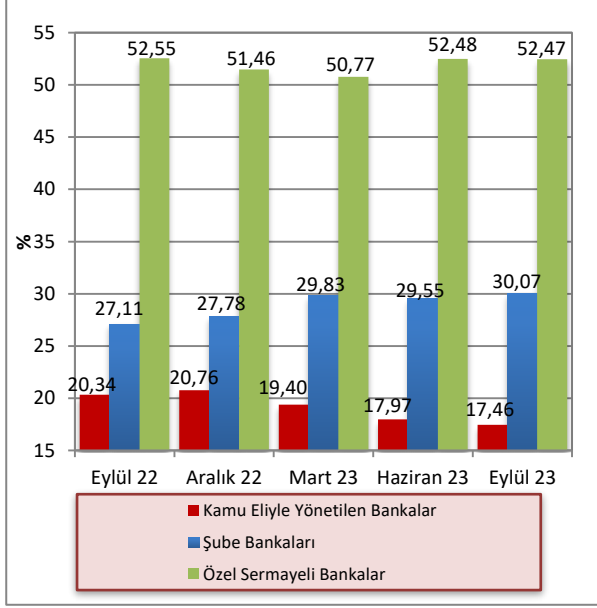

Kaynak: KKTCMB

Not: TGA dâhil değildir.

Brüt kredilerin banka gruplarına göre payları incelendiğinde, 2023 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla kamu eliyle yönetilen bankaların payının yüzde 17,97'den yüzde 17,46'ya, özel sermayeli bankaların payının yüzde 52,48'den yüzde 52,47'ye gerilediği görülmektedir. Eylül 2022 - Eylül 2023 döneminde şube bankalarının payında artış yaşanırken, kamu eliyle yönetilen bankalar ve özel sermayeli bankaların payında ise azalış gerçekleşmiştir.

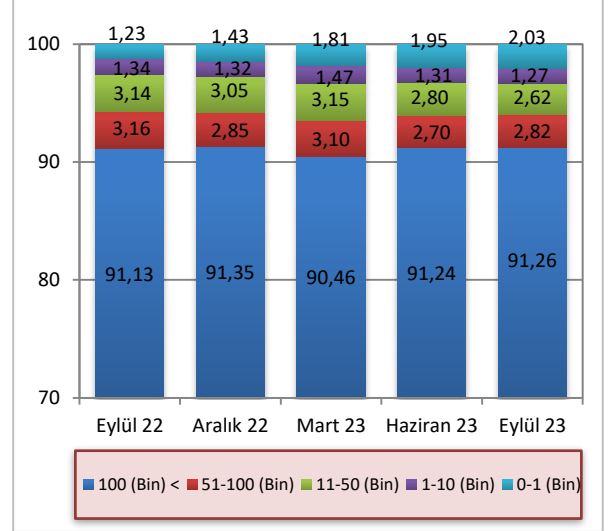
Grafik 5.9: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%)

Kaynak: KKTÇMB

2023 yılı üçüncü çeyreği sonunda 100 bin TL'den büyük kredilerin toplam krediler içindeki payı yüzde 91,26 olmuştur. Söz konusu dönemde, kredi büyüklüklerinde ikinci sırayı yüzde 2,82'lik payla 51-100 bin TL dilimindeki krediler almaktadır. 11-50 bin TL ve 0-Bin TL tutarlarındaki krediler ise, toplam kredilerin sırasıyla yüzde 2,62 ve yüzde 2,03'ünü oluşturmaktadır. Sektördeki en düşük kredi kullanımı ise yüzde 1,27'lik payla 1-10 bin TL tutarındaki krediler diliminde gerçekleşmiştir.

Grafik 5.10: Kredi Tutarlarının Toplam Krediler İçindeki Payı (%)

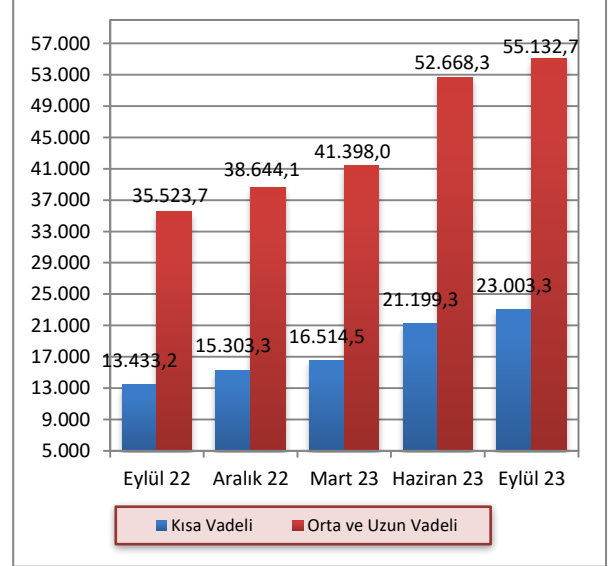

Kaynak: KKTÇMB

Not: TGA dâhil değildir.

2023 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyrek döneme göre kısa vadeli krediler 21.199,3 milyon TL'den 23.003,3 milyon TL'ye, orta ve uzun vadeli krediler ise 52.668,3 milyon TL'den 55.132,7 milyon TL'ye yükselmiştir. Eylül 2022 – Eylül 2023 döneminde kısa vadeli kredilerde yüzde 71,24, orta ve uzun vadeli kredilerde ise yüzde 55,2 artış olmuştur.

Grafik 5.11: Kredilerde Vade Yapısı (Milyon TL)

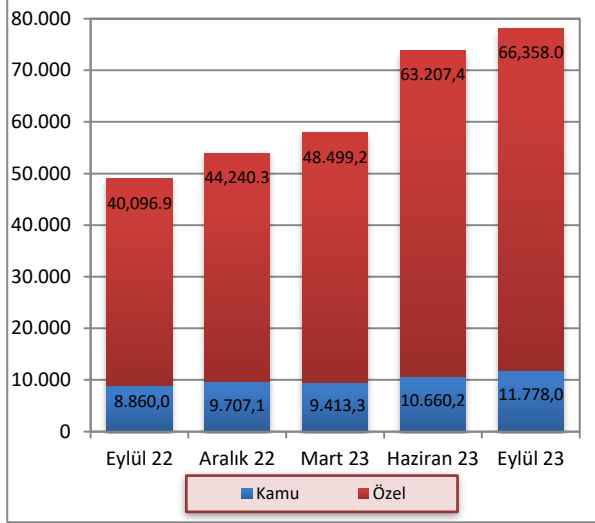
Kaynak: KKTÇMB

Not: Vadesi 1 yıla kadar olan krediler kısa vadeli olarak sınıflandırılmaktadır.

2023 yılı Eylül ayı itibarıyla bankacılık sektörü toplam kredilerinin yüzde 84,93'ü özel sektöre, yüzde 15,07'si ise kamu sektörüne kullanılmıştır. Söz konusu dönemde kamu kesiminin kullandığı krediler bir önceki çeyreğe göre 10.660,2 milyon TL'den 11.778 milyon TL'ye, özel kesim kredileri ise 63.207,4 milyon TL'den 66.358 milyon TL'ye yükselmiştir.

Eylül 2022 – Eylül 2023 döneminde kamu kesimine kullanılan kredilerde yüzde 32,93, özel kesime kullanılan kredilerde ise yüzde 65,49 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.12: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)

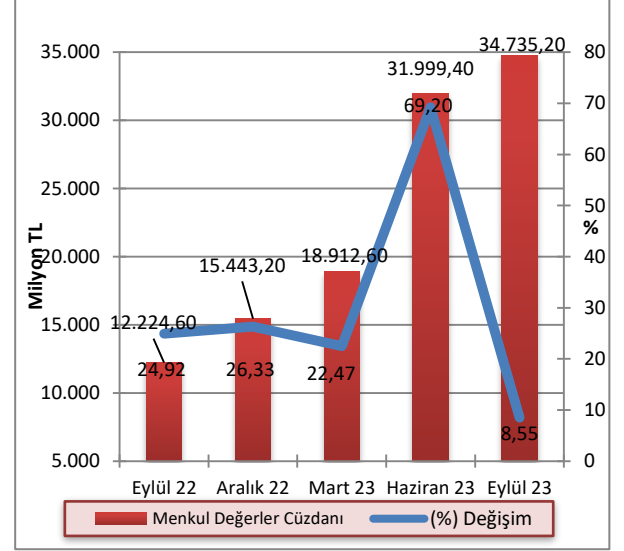

Kaynak: KKTOMB

5.2.4 MENKUL DEĞERLER CÜZDANI

MDC, 2023 yılı Eylül ayında bir önceki çeyreğe göre yüzde 8,55 artış göstermiştir. MDC kaleminde 2022 yılı Eylül ayına göre bir yıllık dönemde ise 22.510,6 milyon TL artış yaşanmıştır.

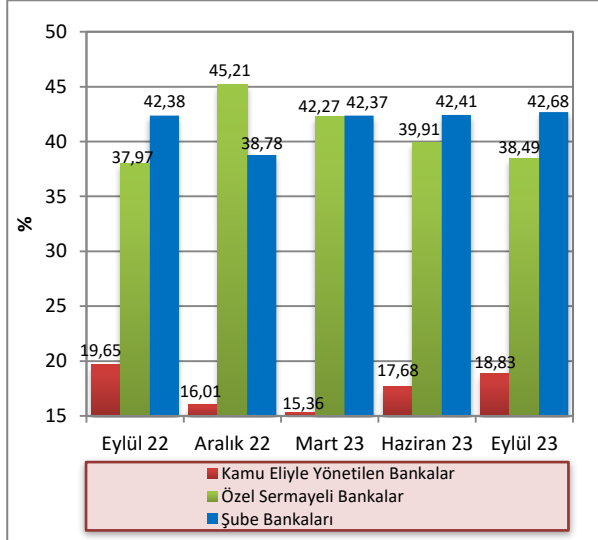
Grafik 5.13: Menkul Değerler Cüzdanı Toplamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Kaynak: KKTOMB

2023 yılının üçüncü çeyreği itibarıyla bir önceki çeyreğe kıyasla kamu eliyle yönetilen bankaların toplam MDC'deki payı yüzde 17,68'den yüzde 18,83'e, şube bankalarının payı yüzde 42,41'den yüzde 42,68'e yükselmiş, özel sermayeli bankaların payı ise yüzde 39,91'den yüzde 38,49'a gerilemiştir. Eylül 2022 – Eylül 2023 döneminde kamu eliyle yönetilen bankaların payında azalış, şube bankaları ve özel sermayeli bankaların payında ise artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.14: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanının Payları (%)

Kaynak: KKTCMB

5.2.5 MEVDUAT

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, 2023 yılı üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 8,01 artmıştır. Mevduat bir yıllık dönemde yüzde 81,83 artış göstermiş ve 2023 yılı Eylül ayı sonunda 164.692,8 milyon TL olmuştur.

2023 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla, geçmiş dönemlerde olduğu gibi, mevduattaki en büyük payın 113.374,3 milyon TL ile tasarruf mevduatına ait olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla 42.722,5 milyon TL ile ticari mevduat, 5.808 milyon TL ile resmi mevduat izlemektedir. Eylül 2022 – Eylül 2023 döneminde, tasarruf mevduatında yüzde 78,28, ticari mevduatta yüzde 99,14, resmi mevduatta ise yüzde 46,34 artış gerçekleşmiştir.

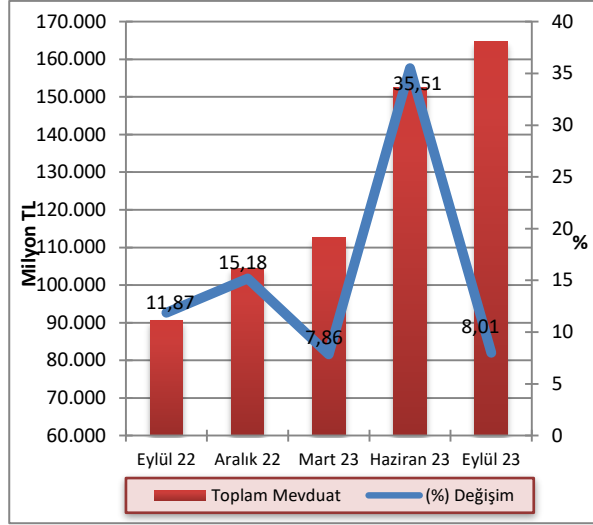
Tablo 5.12: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)

	2022			2023		Yüzde Değişim	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	06/2023 – 09/2023	09/2022 – 09/2023
Tasarruf	63.595,0	72.404,4	78.635,2	106.573,2	113.374,3	6,38	78,28
Ticari	21.453,9	25.888,3	27.171,0	37.574,6	42.722,5	13,70	99,14
Resmi	3.968,9	4.367,7	4.644,7	5.626,1	5.808,0	3,23	46,34
Diğer	1.558,2	1.664,1	2.074,4	2.710,3	2.788,0	2,87	78,92
Toplam Mevduat	90.576,0	104.324,5	112.525,3	152.484,2	164.692,8	8,01	81,83
Bankalara Borçlar	5.148,6	6.081,6	7.198,1	10.970,2	11.394,0	3,86	121,30
Bankalara Borçlar Dâhil Toplam Mevduat	95.724,6	110.406,1	119.723,4	163.454,4	176.086,8	7,73	83,95

Kaynak: KKTCMB

Toplam mevduat 2023 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 8,01 artış göstermiştir. Eylül 2022 – Eylül 2023 döneminde mevduatta 74.116,8 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

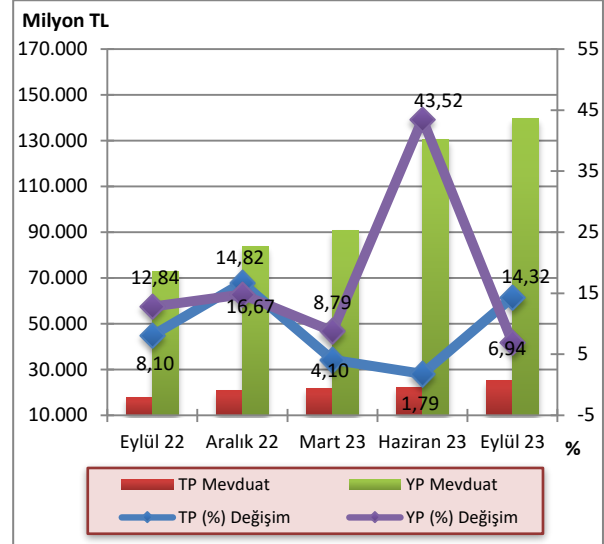
Grafik 5.15: Mevduatın Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi (%)

Kaynak: KKTCMB

2023 yılının üçüncü çeyreğinde mevduatın 25.139,5 milyon TL'sinin TP cinsinden, 139.553,3 milyon TL'sinin ise YP cinsinden oluştuğu gözlemlenmiştir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden mevduatta yüzde 14,32, YP cinsinden mevduatta ise yüzde 6,94 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.16: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTCMB

2023 yılı Eylül ayı sonunda bir önceki çeyrek döneme göre kamu eliyle yönetilen bankaların TP mevduatında yüzde 11,28, YP mevduatında yüzde 5,03, özel sermayeli bankaların TP mevduatında yüzde 10,57, YP mevduatında yüzde 6,34, şube bankalarının TP mevduatında yüzde 19,67, YP mevduatında yüzde 8,89 artış görülmüştür.

Tablo 5.13: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)

	Haziran 2023			Eylül 2023			Yüzde Değişim 06/2023 - 09/2023		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	5.962,0	23.180,7	29.142,7	6.634,4	24.347,4	30.981,8	11,28	5,03	6,31
Özel Sermayeli Bankalar	7.421,1	64.708,5	72.129,6	8.205,3	68.812,1	77.017,4	10,57	6,34	6,78
Şube Bankaları	8.606,7	42.605,2	51.211,9	10.299,8	46.393,8	56.693,6	19,67	8,89	10,70
Toplam Mevduat	21.989,8	130.494,4	152.484,2	25.139,5	139.553,3	164.692,8	14,32	6,94	8,01

Kaynak: KKTCMB

Bankacılık sektörü mevduatındaki vade yoğunluğu, 2023 yılı Eylül ayı itibarıyla önceki dönemlerde olduğu gibi yüzde 41,66'lık pay ile bir ay vadeli mevduat toplamındadır. Bir ay vadeli mevduatı, yüzde 30,6'lık pay ile vadesiz, yüzde 16,95'lik pay ile 3 ay vadeli, yüzde 8,31'lik pay ile bir yıl vadeli ve yüzde 2,48'lik pay ile 6 ay vadeli mevduat izlemektedir.

Mevduatın vade payı bir önceki çeyrek dönemle kıyaslandığında, vadesiz mevduatta 0,8 puan, 3 ay vadeli mevduatta 0,29 puan artış, 1 ay vadeli mevduatta 0,53 puan, 6 ay vadeli mevduatta 0,06 puan, 1 yıl vadeli mevduatta 0,51 puan azalış gerçekleşmiştir.

Eylül 2022 - Eylül 2023 döneminde vadesiz mevduat ve 3 ay vadeli mevduatın payı sırasıyla 4,96 ve 0,52 puan artmış, 1 ay vadeli, 6 ay vadeli ve 1 yıl vadeli mevduatın payları sırasıyla 3,48, 0,64 ve 1,35 puan azalmıştır.

Tablo 5.14: Mevduatın Vade Dağılımı (%)

	2022		2023			Değişim (Puan)	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	06/2023-09/2023	09/2022-09/2023
Vadesiz	25,64	27,66	28,81	29,80	30,60	0,80	4,96
1 Ay Vadeli	45,14	43,13	43,97	42,19	41,66	-0,53	-3,48
3 Ay Vadeli	16,43	17,16	16,32	16,66	16,95	0,29	0,52
6 Ay Vadeli	3,12	2,70	2,45	2,54	2,48	-0,06	-0,64
1 Yıl Vadeli	9,66	9,35	8,45	8,82	8,31	-0,51	-1,35
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00		

Kaynak: KTCMB

KTC'de faaliyet gösteren bankaların Bankamıza gönderdikleri aylık formlardan mevduat büyüklük ve hesap adedi sayısını içeren formda güncelleme yapılarak mevduat büyüklük dilimleri değiştirilmiştir. Buna göre bankacılık sektöründe mevduatın büyüklüğüne göre dağılımına bakıldığı zaman 2023 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla 0 - 200 bin TL arası mevduat 16.720 milyon TL, 200 bin - 1 milyon TL arası mevduat 50.132 milyon TL, 1 - 10 milyon TL arası mevduat 60.449

milyon TL, 10 - 20 milyon TL arası mevduat 12.101 milyon TL, 20-50 milyon TL arası mevduat 11.246 milyon TL, 50 milyon TL üzeri mevduat 14.045 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılının üçüncü çeyreğinde, 1 - 10 milyon TL arası mevduatın toplam mevduat içindeki payı yüzde 36,7, 200 bin-1 milyon TL arası mevduatın toplam mevduat içindeki payı ise yüzde 30,44 olarak gerçekleşmiştir.

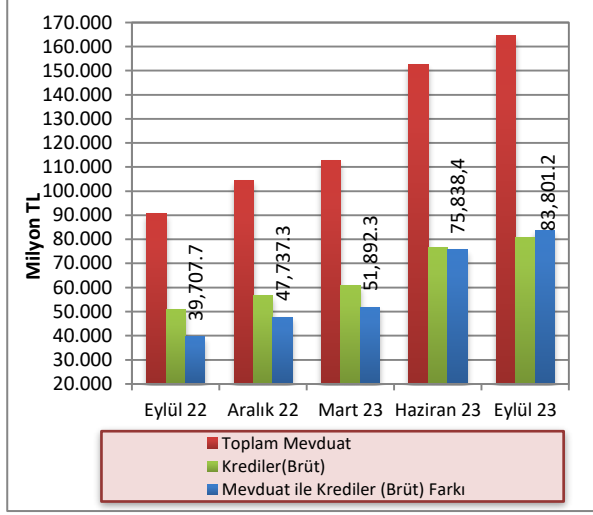
Tablo 5.15: Mevduatın Büyüklüğüne Göre Dağılımı (Hacim - Milyon TL, Adet - Hesap Adeti)

	2023			
	Haziran		Eylül	
	Hacim	Adet	Hacim	Adet
0-200 bin TL	16.265,0	1.195.185	16.720,1	1.215.424
200 bin-1 milyon TL	47.696,1	105.209	50.132,0	109.878
1-10 milyon TL	56.308,0	23.524	60.449,1	25.452
10-20 milyon TL	10.842,3	790	12.101,1	893
20-50 milyon TL	10.296,0	347	11.246,0	387
50 milyon TL üzeri	11.076,8	115	14.044,5	144
Toplam Mevduat	152.484,2	1.325.170	164.692,8	1.352.178

Kaynak: KTCMB

Toplam mevduat ile brüt krediler arasında Haziran 2023 sonunda 75.838,4 milyon TL olan fark, 2023 yılı Eylül ayı sonunda 7.962,8 milyon TL artmış ve 83.801,2 milyon TL'ye yükselmiştir.

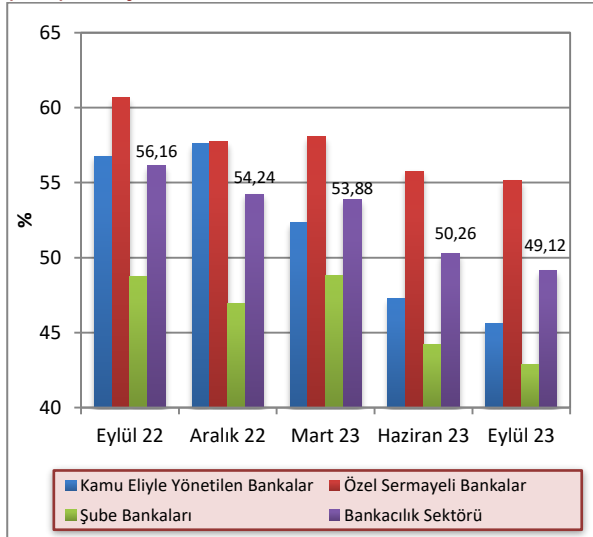
Grafik 5.17: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark

Kaynak: KKTCMB

Bankacılık sektörünün derinliği ile aracılık fonksiyonunun göstergelerinden biri olan brüt kredilerin toplam mevduata oranı, 2023 yılının Haziran ayı sonunda yüzde 50,26 olarak gerçekleşmiş, 2023 yılının Eylül ayı sonunda ise yüzde 49,12 seviyesine gerilemiştir. Brüt kredilerin toplam mevduata oranı bir yıllık dönemde 7,04 puan azalmıştır. 2023 yılının Eylül ayı sonunda mevduatın kredilere dönüşüm oranı banka grupları bazında incelendiği zaman, özel sermayeli bankalar yüzde 55,14 ile ilk sırada yer almaktadır. Özel sermayeli bankaları yüzde 45,59'luk oranla kamu eliyle yönetilen bankalar takip etmektedir. Şube bankaları ise yüzde 42,87 dönüşüm oranına sahiptir.

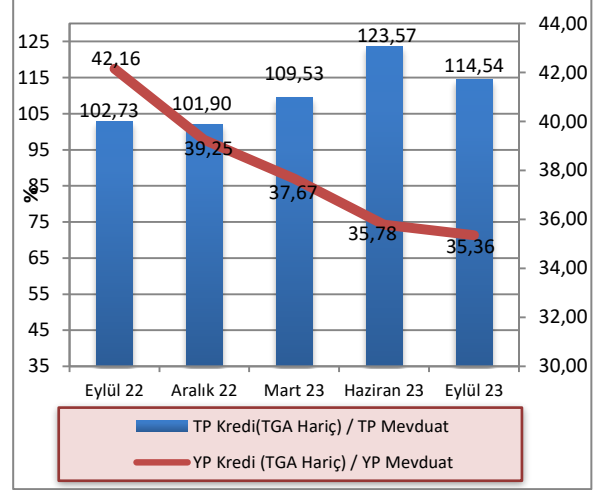
Grafik 5.18: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı

Kaynak: KKTCMB

TP mevduatın, TGA hariç TP krediye dönüşüm oranı 2023 yılı Eylül ayı itibarıyla bir önceki çeyreğe göre yüzde 123,57'den yüzde 114,54'e, YP mevduatın TGA hariç YP krediye dönüşüm oranı yüzde 35,78'den yüzde 35,36'ya gerilemiştir. TP ve YP mevduatın krediye dönüşüm oranı 2022 yılı Eylül ayında sırasıyla yüzde 102,73 ve yüzde 42,16 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 5.19: TP ve YP Mevduatın Kredilere (TGA Hariç) Dönüşüm Oranı

Kaynak: KKTCMB

5.2.6 ÖZKAYNAKLAR

Sektörün istikrarı ve sağlıklı gelişmesi açısından büyük önem taşıyan özkaynaklar, bir önceki çeyreğe göre yüzde 20,18 artarak 2023 yılının üçüncü çeyreğinde 14.416,6 milyon TL düzeyine yükselmiştir.

Özkaynaklar Eylül 2022 – Eylül 2023 döneminde ise yüzde 69,43 artış göstermiştir. Bir yıllık dönemde sektörün ödenmiş sermayesi 815,6 milyon TL, yedek akçeleri ise 2.079,1 milyon TL artmıştır.

Tablo 5.16: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

	2022			2023	
	Eylül	Aralık	Mart	Haziran	Eylül
Ödenmiş Sermaye	2.028,1	2.316,1	2.316,5	2.627,8	2.843,7
Yedek Akçeler	3.766,1	3.693,6	4.388,3	5.930,5	5.845,1
Sabit Kıymet Yeniden	11,5	11,5	11,5	11,5	11,5
Değerleme Fonu					
Menkul Değerler	510,8	554,4	586,2	788,2	870,0
Değer Artış Fonu					
Dönem Kârı (Zararı)	2.192,6	2.703,3	1.084,9	2.637,8	4.846,3
Geçmiş Yıllar Kârı (Zararı)	0,0	0,0	1.888,1	0,0	0,0
Toplam	8.509,1	9.278,9	10.275,5	11.995,8	14.416,6

Kaynak: KKTCMB

Not: Geçmiş yıllar kârı yedek akçeler kaleminin içinde gösterilmeye başlanmıştır.

5.3 PARA ARZI

En dar tanımlı para arzı M1, 2023 yılının Haziran ayına göre 2023 yılı Eylül ayı sonunda yüzde 10,1 artmış, 54.532,1 milyon TL'den 60.041,8 milyon TL'ye yükselmiştir. M1 para arzında bir yıllık dönemde yüzde 112,07 artış olmuştur.

Haziran 2023 sonunda 156.930,8 milyon TL düzeyinde olan M2 tanımlı para arzı, 2023 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 7,88 artarak 169.304,5 milyon TL'ye yükselmiştir. M2 para arzı bir yıllık dönemde ise yüzde 83,86 artış göstermiştir.

M2 para arzına resmi mevduat ve KKTC Merkez Bankası nezdindeki diğer mevduatın ilave edilmesiyle bulunan en geniş tanımlı para arzı M3, 2023 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 8,53 artarak 163.014,6 milyon TL'den 176.924,2 milyon TL seviyesine yükselmiştir. M3'te bir önceki yılın aynı dönemine göre meydana gelen artış oranı ise yüzde 83,83'tür.

Tablo 5.17: Para Arzı Verileri (Milyon TL)

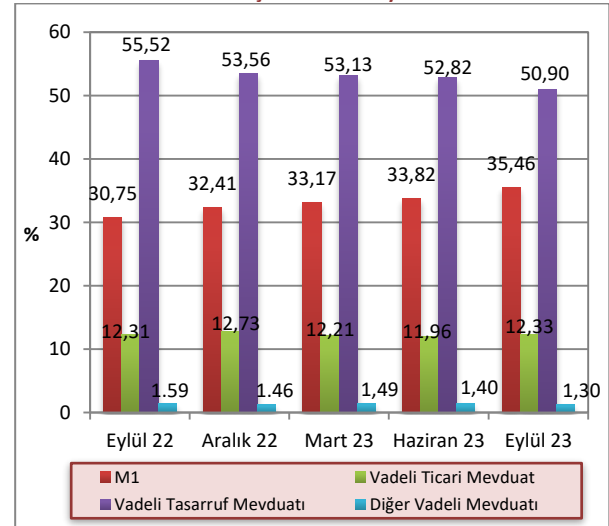
Yıllar	Dönem	M1	Yıllık Yüzde Değişim	M2	Yıllık Yüzde Değişim	M3	Yıllık Yüzde Değişim
2019	III	6.775,1	8,49	30.109,1	5,40	33.243,7	8,29
	IV	7.386,0	28,97	33.164,4	23,53	35.890,4	24,32
2020	I	7.872,2	25,00	34.635,5	19,22	37.612,4	20,45
	II	8.529,4	29,59	35.839,0	19,20	38.294,3	18,23
	III	9.724,8	43,54	40.684,0	35,12	43.787,2	31,72
	IV	10.077,1	36,44	41.842,8	26,17	45.299,2	26,22
2021	I	10.491,4	33,27	45.118,5	30,27	48.624,9	29,28
	II	11.257,1	31,98	47.658,2	32,98	50.639,9	32,24
	III	12.381,7	27,32	49.727,0	22,23	52.622,7	20,18
	IV	17.349,1	72,16	67.053,5	60,25	71.395,9	57,61
2022	I	19.759,9	88,88	74.364,7	64,82	78.623,5	61,69
	II	23.814,8	111,55	82.490,8	73,09	86.691,6	71,19
	III	28.312,7	128,67	92.082,7	85,18	96.243,4	82,89
	IV	34.326,7	97,86	105.913,6	57,95	111.344,3	55,95
2023	I	40.071,5	102,79	116.406,7	56,53	121.302,0	54,28
	II	54.532,1	128,98	156.930,8	90,24	163.014,6	88,04
	III	60.041,8	112,07	169.304,5	83,86	176.924,2	83,83

Kaynak: KKTCMB

Önceki dönemlerde olduğu gibi, Eylül 2023 itibarıyla M2'deki en büyük payın yüzde 50,9 ile vadeli tasarruf mevduatında olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla, yüzde 35,46'lık payla M1, yüzde 12,33 ile vadeli ticari mevduat ve yüzde 1,3 ile diğer vadeli mevduat izlemektedir.

M2 içinde en büyük payı oluşturan vadeli tasarruf mevduatı, Eylül 2022 - Eylül 2023 döneminde 4,62 puan azalarak yüzde 55,52'den yüzde 50,9'a gerilemiştir. Söz konusu dönemde, M2'nin diğer alt bileşenlerinden M1, yüzde 30,75'ten yüzde 35,46'ya, vadeli ticari mevduat yüzde 12,31'den yüzde 12,33'e yükselmiş, diğer vadeli mevduat yüzde 1,59'dan yüzde 1,3'e gerilemiştir.

Grafik 5.20: M2'nin Bileşenlerinin Payları

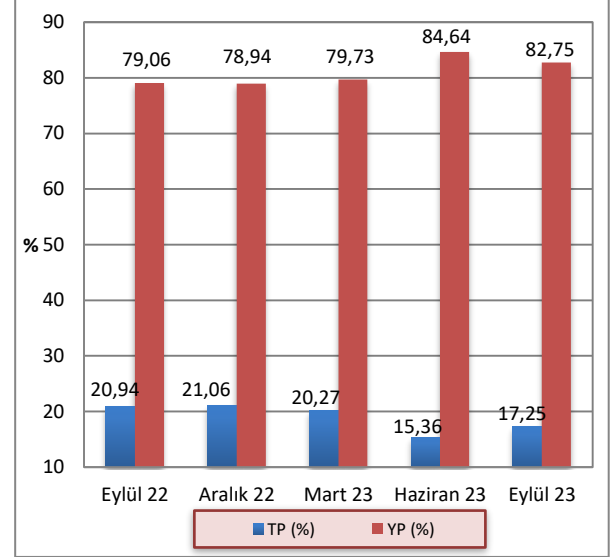
Kaynak: KKTCMB

M3 tanımlı para arzının TP-YP yüzde dağılımı Eylül 2023 itibarıyla incelendiğinde, TP kalemlerinin M3 içindeki payının yüzde 17,25, YP kalemlerinin payının ise yüzde 82,75 olduğu görülmektedir. Bu paylar Eylül 2022 sonunda TP'de yüzde 20,94 YP'de ise yüzde 79,06 seviyesinde idi.

5.4 BANKALARARASI PARA PİYASASI GENEL GÖRÜNÜM

KKTC Merkez Bankası bünyesinde faaliyet gösteren bankalar arası para piyasasında 2023 yılı üçüncü çeyrek itibarıyla TL'de 1.041, ABD dolarında 713, avroda 472 ve sterlinde 635 adet işlem gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde, TP cinsinden 236.845 milyon TL, YP cinsinden, 14.400 milyon ABD doları, 12.115 milyon avro ve 14.005 milyon sterlin tutarında işlem gerçekleşmiştir.

Grafik 5.21: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı

Kaynak: KKTCCMB

Tablo 5.18: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi

	TL		₺		€		£	
	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim
2022-Q3	890	89.653.500	774	10.856.025	426	9.631.600	656	14.348.275
2022-Q4	934	162.590.650	801	13.495.275	455	10.740.250	687	17.539.025
2023-Q1	993	136.866.150	745	13.546.225	474	12.455.800	679	18.128.675
2023-Q2	1.055	104.851.750	671	14.727.675	465	11.078.025	651	14.858.625
2023-Q3	1.041	236.844.900	713	14.399.750	472	12.114.550	635	14.004.700

Kaynak: KKTCCMB

2023 yılı üçüncü çeyrekte gerçekleşen BPP işlem hacimlerinin vadelerine göre yüzde dağılımlarına bakıldığında, TL'de yüzde 99,33, ABD dolarında, avroda ve sterlinde yüzde 100 oranlarında gecelik vadede işlem

gerçekleştiği görülmektedir. Aynı dönemde bir haftalık işlemlerin payı TL'de binde 3,5, iki haftalık işlemlerin payı ise TL'de binde 3,2 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5.19: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000)

	TL		₺		€		£	
	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)
2022 Q3	89.653.500		10.856.025		9.631.600		14.348.275	
G	88.818.000	99,07	10.855.525	100,00	9.631.500	100,00	14.348.275	100,00
1H	366.500	0,41						
2H	345.000	0,38						
3H								
1A	124.000	0,14	500	0,00	100	0,00		
3A								
2022 Q4	162.590.650		13.495.275		10.740.250		17.539.025	
G	161.817.750	99,52	13.495.275	100,00	10.740.150	100,00	17.539.025	100,00
1H	227.100	0,14						
2H	335.800	0,21						
3H	75.000	0,05						
1A	135.000	0,08			100			
3A								
2023 Q1	136.866.150		13.546.225		12.455.800		18.128.675	
G	134.845.650	98,52	13.546.225	100,00	12.455.800	100,00	18.128.675	100,00
1H	312.500	0,23						
2H	1.152.000	0,84						
3H	180.000	0,13						
1A	376.000	0,27						
2023 Q2	104.851.750		14.727.675		11.078.025		14.858.625	
G	97.728.450	93,21	14.727.675	100,00	11.078.025	100,00	14.858.625	100,00
1H	4.796.300	4,57						
2H	2.123.000	2,02						
3H								
1A	189.000	0,18						
3A	15.000	0,01						
2023 Q3	236.844.900		14.399.750		12.114.550		14.004.700	
G	235.250.000	99,33	14.399.750	100,00	12.114.050	100,00	14.004.700	100,00
1H	824.900	0,35						
2H	760.000	0,32						
3H								
1A	10.000	0,00			500.000	0,00		
3A								

Kaynak: KATCMB

Not: G:Gecelik

H:Haftalık

A:Aylık

2023 yılı üçüncü çeyreğinde gerçekleşen gecelik vadeli işlemlerde ortalama faiz oranları TL'de yüzde 25,81, ABD dolarında yüzde 2, avroda yüzde 1,49, sterlinde ise yüzde 1,74'tür. 1 haftalık işlemlerin ortalama faiz

oranları TL'de yüzde 28,78, 2 haftalık işlemlerin ortalama faiz oranları TL'de yüzde 28,25, bir aylık işlemlerin ortalama faiz oranları TL'de yüzde 31 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5.20: Ortalama Faiz Oranları (%)

		2022			2023	
		Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
TL	G	14,25	14,32	14,93	20,40	25,81
	1H	16,67	16,69	17,52	23,57	28,78
	2H	16,29	16,39	17,03	23,04	28,25
	3H		17,00	17,96		
	1A	17,34	17,04	19,53	26,20	31,00
	3A				25,00	
\$	G	1,20	1,24	1,50	1,83	2,00
	1H					
	2H					
	3H					
	1A	1,50				
	3A					
€	G	0,60	0,62	0,75	1,08	1,49
	1H					
	2H					
	3H					
	1A	2,50	2,50			2,00
	3A					
£	G	0,75	0,79	1,00	1,32	1,74
	1H					
	2H					
	3H					
	1A					

Kaynak: KKTCMB

Not: G:Gecelik

H:Haftalık

A:Aylık

5.5 KREDİ KARTLARI AZAMI FAİZ ORANLARI

20 Kasım 2014 tarih, 232 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 58/2014 Sayılı “Banka Kartları ve Kredi Kartları Yasası”, kredi kartı işlemlerinde uygulanacak azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını belirleme görev ve yetkisini KKTC Merkez Bankası’na vermiştir.

KKTC Merkez Bankası bu çerçevede kredi kartı azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını ilk kez 2 Ocak 2015 tarihinde yayımlayarak yürürlüğe koymuştur.

KKTC Merkez Bankası tarafından belirlenerek yayımlanan kredi kartları azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarına ilişkin bilgi aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 5.21: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	TP		YP	
	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme
02/01/2019 (RG 1)	3,40	3,90	1,18	1,68
01/04/2019 (RG 45)	3,22	3,72	1,18	1,68
01/07/2019 (RG 90)	3,18	3,68	1,20	1,70
01/10/2019 (RG 714)	2,98	3,48	1,21	1,71
02/01/2020 (RG 1)	2,35	2,85	1,21	1,71
01/04/2020 (RG 56)	1,00	1,50	0,75	1,25
01/07/2020 (RG 123)	1,00	1,50	0,75	1,25
01/10/2020 (RG 188)	1,00	1,50	0,75	1,25
01/01/2021 (RG 238)	1,95	2,45	1,13	1,63
01/04/2021 (RG 73)	2,29	2,79	1,09	1,59
01/07/2021 (RG 145)	2,54	3,04	1,09	1,59
01/10/2021 (RG 219)	2,60	3,10	1,09	1,59
01/12/2021 (RG 256)	1,50	2,00	1,09	1,59
01/03/2022 (RG 34)	1,50	2,00	1,09	1,59
01/06/2022 (RG 110)	1,99	2,49	0,93	1,43
01/09/2022 (RG 200)	1,99	2,49	0,93	1,43
01/12/2022 (RG 280)	1,99	2,49	0,93	1,43
01/03/2023 (RG 48)	1,99	2,49	0,93	1,43
01/06/2023 (RG 113)	1,99	2,49	0,93	1,43
01/08/2023 (RG 157)	2,72	3,22	0,96	1,46
01/10/2023 (RG 199)	2,98	3,48	0,97	1,47

Kaynak: KKTCMB

5.6 BANKACILIK DIŞI FİNANS SEKTÖRÜ

5.6.1 ULUSLARARASI BANKACILIK BİRİMLERİ

2023 yılı Eylül ayı itibarıyla beş adet olan Uluslararası Bankacılık Birimleri'nin toplam aktif büyüklüğü 2022 yılına göre yüzde 6,85 azalarak 234 milyon ABD doları seviyesine gerilemiştir. Bu dönemde nakit ve nakit benzeri kalemler yüzde 27,34 azalarak 30,3 milyon ABD dolarına, brüt krediler yüzde 4,95 azalışla 184,3 milyon ABD dolarına gerilemiş, diğer aktifler ise yüzde 24,67 artışla 19,2 milyon ABD doları seviyesine yükselmiştir.

Aralık 2022 - Eylül 2023 döneminde, mevduat yüzde 9,58 azalmış ve 188,8 milyon ABD doları seviyesine gerilemiştir. Özkaynaklar binde 9,7'lik artışla 41,7 milyon ABD dolarına yükselmiş, diğer pasifler kalemi ise 2022 yılına göre yüzde 266,67'lik artışla 3,3 milyon ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 5.22: Uluslararası Bankacılık Birimleri Konsolide Bilançosu (Milyon ABD doları)

	Aralık 2022	Eylül 2023	Yüzde Değişim
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	41,7	30,3	-27,34
Krediler (Brüt)	193,9	184,3	-4,95
Diğer Aktifler	15,4	19,2	24,67
Aktif/Pasif	251,0	233,8	-6,85
Mevduat	208,8	188,8	-9,58
Bankalara Borçlar	0,0	0,0	0,0
Özkaynaklar	41,3	41,7	0,97
Diğer Pasifler	0,9	3,3	266,67

Kaynak: KKTCMB

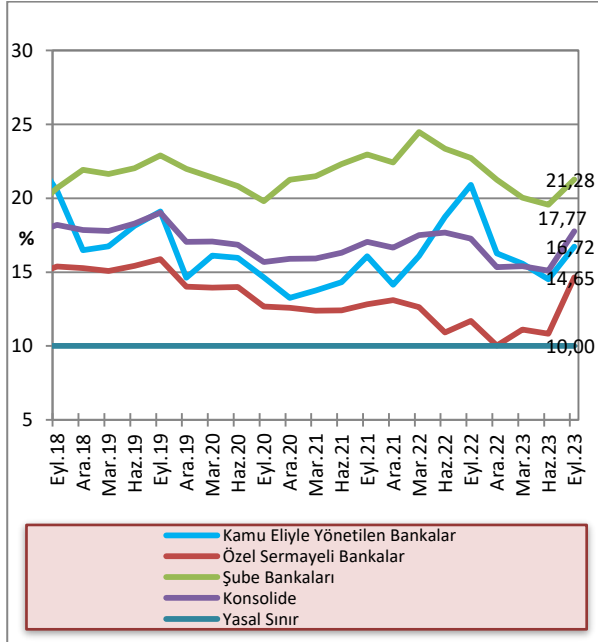
6 FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ

6.1 SERMAYE YETERLİLİĞİ

2023 yılı üçüncü çeyreğinde sektörün sermaye yeterliliği standart rasyosu bir önceki çeyreğe göre 2,66 puan artarak yüzde 10 olan yasal sınırın üzerinde, yüzde 17,77 düzeyinde gerçekleşmiştir.

2023 yılı Eylül ayı itibarıyla banka grupları bazında SYSR, kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 16,72, özel sermayeli bankalarda yüzde 14,65 ve şube bankalarında yüzde 21,28 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı Haziran ayında bu oranlar sırasıyla yüzde 14,51, 10,84 ve 19,57 seviyesinde gerçekleşmişti. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında 2023 Eylül ayı itibarıyla SYSR, kamu eliyle yönetilen bankalarda 2,21, özel sermayeli bankalarda 3,81, şube bankalarında 1,71 puan artmıştır.

Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu

Kaynak: KKTÇMB

Sektörün risk ağırlıklı varlıkları 2023 yılı Eylül ayı sonunda 2023 yılı Haziran ayı sonuna göre kıyaslandığında, yüzde 0 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 32,87, yüzde 20 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 6,07, yüzde 50 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 11,07, yüzde 100 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 13,69 arttığı görülmektedir. İlgili dönemde piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir önceki döneme göre 638,4 milyon TL artarak 15.744,6 milyon TL'ye yükselmiştir. Sektörün piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir yıllık dönemde (Eylül 2022 - Eylül 2023) 6.272,9 milyon TL artmıştır.

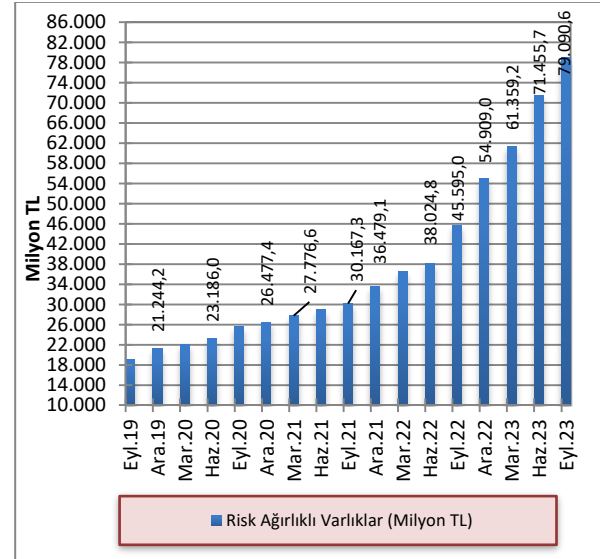
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar(Milyon TL)

	Eyl.22	Ara.22	Mar.23	Haz.23	Eyl.23	Yüzde Değişim (06/23-09/23)
% 0	47.425,1	55.295,5	59.724,7	68.350,3	90.814,7	32,87
% 20	13.520,1	18.202,6	20.018,7	21.802,6	23.125,9	6,07
% 50	24.057,8	25.463,2	27.931,8	29.239,8	32.669,2	11,07
% 100	21.390,4	26.045,5	30.579,3	37.156,1	42.386,2	13,69
Piyasa Riski + Operasyonel Risk	9.471,7	12.491,5	12.810,3	15.106,2	15.744,6	4,23

Kaynak: KKTÇMB

2023 yılı Haziran ayı itibarıyla 71.242,8 milyon TL olan risk ağırlıklı varlıkların ağırlıklı toplamı, 2023 yılının Eylül ayı sonunda 7.634,9 milyon TL artarak 79.090,6 milyon TL düzeyine yükselmiştir. Sektörün risk ağırlıklı varlıkları Eylül 2022 – Eylül 2023 döneminde yüzde 73,5 artmıştır.

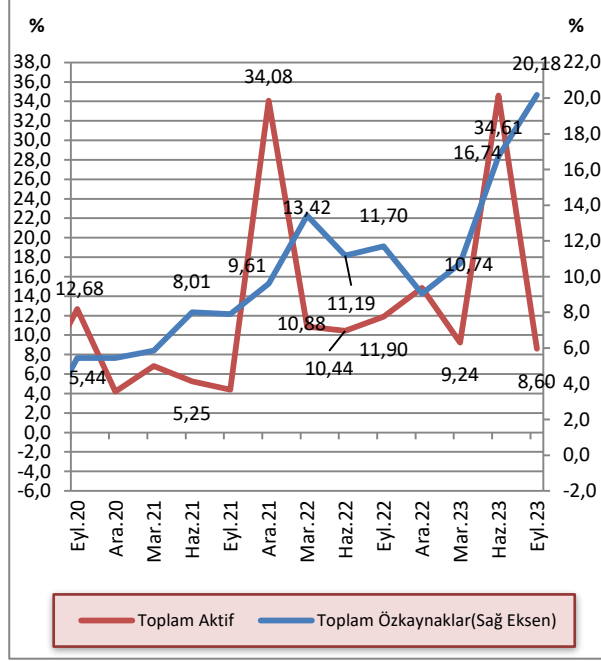
Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar

Kaynak: KKTÇMB

2023 yılı Eylül ayı itibarıyla 2023 yılı Haziran ayına göre toplam aktifler yüzde 8,6, toplam özkaynaklar ise yüzde 20,18 artmıştır. Toplam aktifler ve özkaynaklar önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla, yüzde 83,4 ve yüzde 69,42 artmıştır.

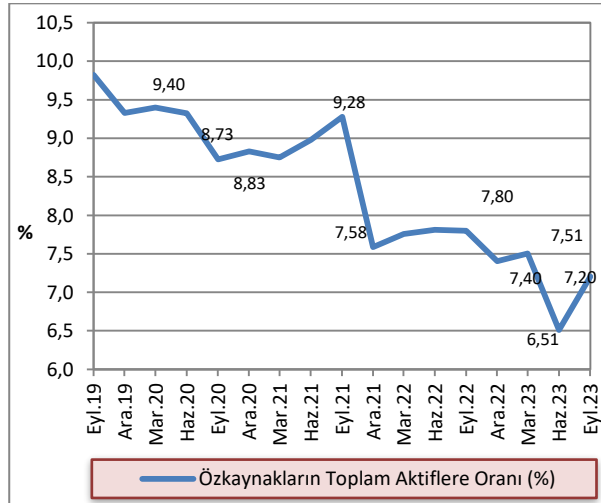
Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerdeki Artış Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)

Kaynak: KKTÇMB

2022 yılı Aralık döneminde yüzde 7,4 seviyesinde gerçekleşen toplam özkaynakların toplam aktiflere oranı, 2023 yılı Mart sonunda yüzde 7,51 seviyesine yükselmiş, 2023 yılı Haziran sonunda azalarak yüzde 6,51 seviyesine gerilemiş, 2023 yılı Eylül sonunda ise tekrar yükselerek yüzde 7,20 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 6.4: Bankacılık Sektörünün Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı

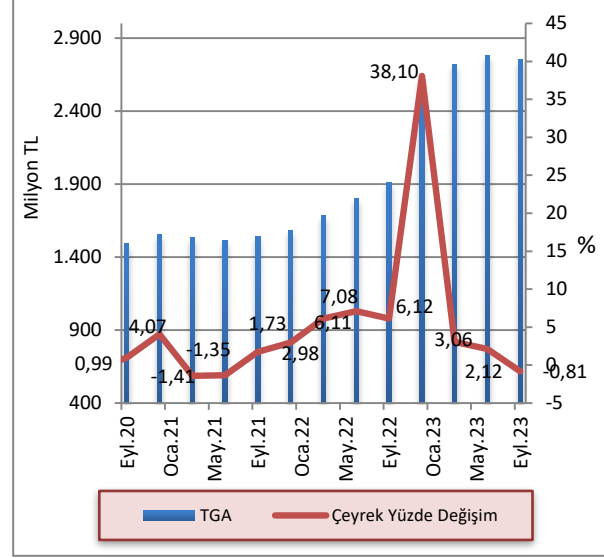

Kaynak: KKTÇMB

6.2 TAHSİLİ GECİKMİŞ ALACAKLAR

2023 yılının Haziran sonu itibarıyla 2.778,2 milyon TL olan sektörün toplam tahsili gecikmiş alacakları, 2023 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla yüzde 0,81 azalarak 2.755,6 milyon TL'ye gerilemiştir. Tahsili gecikmiş alacaklarda bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 44,17 artış görülmüştür.

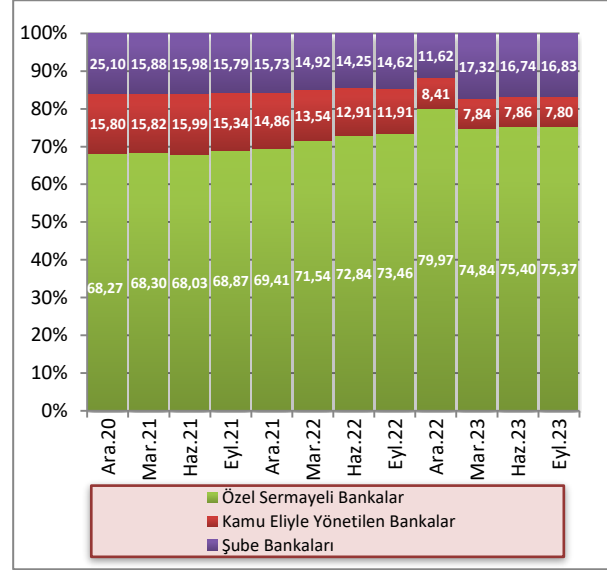
Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi

Kaynak: KKTÇMB

2023 yılı üçüncü çeyreğinde kamu eliyle yönetilen bankaların ve özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki payları bir önceki çeyreğe göre azalmış, şube bankaların payı artmıştır. Buna göre, Haziran 2023 – Eylül 2023 döneminde kamu eliyle yönetilen bankaların payı yüzde 7,86'dan yüzde 7,8'e, özel sermayeli bankalarının payı yüzde 75,4'ten yüzde 75,37'ye gerilemiş, şube bankaların payı ise yüzde 16,74'ten, yüzde 16,83'e yükselmiştir. Eylül 2022 – Eylül 2023 döneminde özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki payı yüzde 73,46'dan yüzde 75,37'ye, şube bankalarının payı yüzde 14,62'den yüzde 16,83'e yükselmiş, kamu bankalarının payı ise yüzde 11,91'den yüzde 7,8'e gerilemiştir.

Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı

Kaynak: KKTÇMB

2023 yılının üçüncü çeyreğinde, toplam aktifler 200.147,1 milyon TL, toplam brüt krediler 80.891,6 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiş, TGA'lar 2.755,6 milyon TL, özel karşılıklar 1.498,5 milyon TL olmuştur. Banka grupları bazında incelendiğinde, 2023 yılı Eylül ayında kamu eliyle yönetilen bankalarda toplam aktifler 36.227,1 milyon TL, toplam brüt krediler 14.125,9 milyon TL, TGA'lar 214,9 milyon TL, özel karşılıklar ise 213,1 milyon TL seviyesindedir.

Özel sermayeli bankalarda toplam aktifler 87.414,2 milyon TL, toplam brüt krediler 42.445 milyon TL, TGA'lar 2.077 milyon TL, özel karşılıklar 1.033,1 milyon TL düzeyindedir. Şube bankalarında toplam aktifler 76.505,8 milyon TL, toplam brüt krediler 24.320,7 milyon TL, TGA'lar 463,7 milyon TL, özel karşılıklar 252,3 milyon TL seviyesindedir.

Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre Seçilmiş Bazı Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)

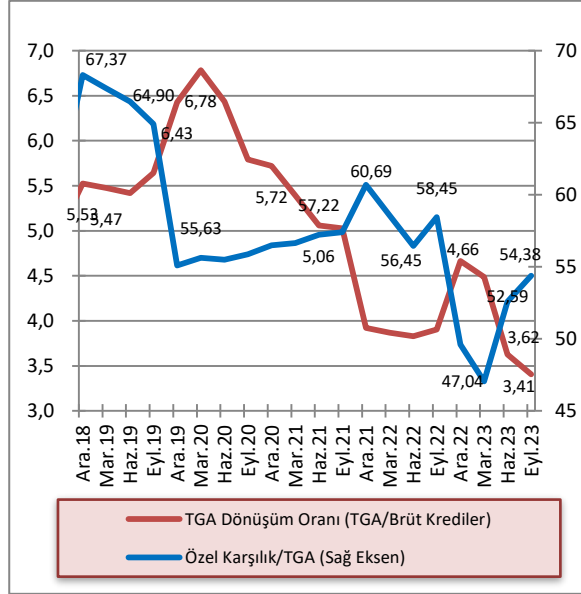
	Toplam Aktifler			Toplam Brüt Krediler			TGA			Özel Karşılıklar		
	Mar.23	Haz.23	Eyl.23	Mar.23	Haz.23	Eyl.23	Mar.23	Haz.23	Eyl.23	Mar.23	Haz.23	Eyl.23
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	26.627,2	34.016,9	36.227,1	11.763,4	13.774,0	14.125,9	213,3	218,4	214,9	206,9	216,3	213,1
Özel Sermayeli Bankalar	60.571,9	81.524,5	87.414,2	30.785,2	40.226,3	42.445	2.036,0	2.094,9	2.077	846,5	1.003,0	1.033,1
Şube Bankaları	49.714,7	68.755	76.505,8	18.084,4	22.645,5	24.320,7	471,2	464,9	463,7	226,3	241,7	252,3
Toplam	136.913,8	184.296,4	200.147,1	60.633,0	76.645,8	80.891,6	2.720,5	2.778,2	2.755,6	1.279,7	1.461,0	1.498,5

Kaynak: KKTÇMB

2020 yılı Mart ayından itibaren düşüş trendinde olan TGA dönüşüm oranı 2022 yılı Eylül ayından itibaren artmaya başlamış ve Aralık ayında yüzde 4,89 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2023 yılı Mart ayında tekrar düşüş trendine giren TGA dönüşüm oranı, 2023 Mart ayında yüzde 4,49, 2023 Haziran ayında yüzde 3,62, 2023 Eylül ayında yüzde 3,41 seviyesine gerilemiştir.

TGA için ayrılan özel karşılıkların toplam TGA'ya oranı 2023 yılı Haziran ayında yüzde 52,59 iken 2023 yılının Eylül ayında 1,79 puan artarak yüzde 54,38 seviyesine yükselmiştir.

Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA(%)

Kaynak: KKTCMB

6.3 AKTİF VE ÖZKAYNAK KÂRLILIĞI

2023 yılı Haziran ayı sonunda yüzde 3,1 olan sektör aktif kârlılığı, 2023 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 3,52'ye, yüzde 41,74 olan özkaynak kârlılığı yüzde 48,73'e, net faiz marjı yüzde 4,41'den yüzde 4,8'e yükselmiştir. Eylül 2022 - Eylül 2023 döneminde sektör aktif kârlılığı yüzde 2,89'dan yüzde 3,52'ye, özkaynak kârlılığı yüzde 37,13'ten yüzde 48,73'e, net faiz marjı yüzde 3,72'den yüzde 4,8'e yükselmiştir.

Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları (%)

Açıklama	2022			2023	
	Eyl.	Ara.	Mar.	Haz.	Eyl.
Aktif Kârlılığı¹	2,89	2,67	2,87	3,10	3,52
Özkaynak Kârlılığı²	37,13	34,66	37,57	41,74	48,73
Net Faiz Marj³	3,72	3,85	4,08	4,41	4,80

Kaynak: KKTCMB

¹. Aktif Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Aktif

². Özkaynak Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Özkaynak

³. (Provizyon Sonrası Net Faiz Marjı + TGA Özel Provizyonu) / Toplam Aktif

Net Kâr: 12 aylık kümülatif toplam

Toplam Aktif: 12 aylık ortalama

Toplam Özkaynak: 12 aylık ortalama

Provizyon Sonrası Net Faiz Marjı + TGA Özel Provizyonu: 12 aylık kümülatif toplam

EK A. EKONOMİK KARARLAR

Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası

Konu	Tebliğ, Genelge ve Resmi Gazete'de Yayımlanan Yönetim Kurulu Kararları		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Türk Lirası ve Yabancı Para Mevduat ve Yasal Karşılık Hesaplarına Uygulanan Faiz Oranları ile Türk Lirası Reeskont İskonto ve Avans Faiz Oranları Değişikliği	25.07.2023	1348	26.07.2023	153
Kredi Kartları Azami Aylık Akdi ve Azami Aylık Gecikme Faiz Oranları Değişikliği			31.07.2023	157
Bağımsız Denetim Kuruluşlarına İlişkin (Değişiklik) Tebliği	31.07.2023	1352	24.08.2023	172
Tüketici Kredileri (Değişiklik) Tebliği	24.08.2023	1356	31.08.2023	177
Kredi Kartları Azami Aylık Akdi ve Azami Aylık Gecikme Faiz Oranları Değişikliği			28.09.2023	199

Tablo A.2: Ekonomik Kararlar – Yasal Düzenlemeler

Konu	Yasa/Yasa Tasarısı/Yasa Önerisi		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Yasa Gücünde Kararnameler				
Kredi Faiz Destek Fonu Hakkında Yasa Gücünde Kararnamenin Değiştirilmesi Hakkında Yasa Gücünde Kararname	14.07.2023	Ü(K-I)1100-2023	14.07.2023	141
Sosyal Güvenlik Yasası Kapsamında Olan Sigortalıların Gecikmiş Prim Borçlarının Başvuru ve Ödeme Süresinin Uzatılması Hakkında Yasa Gücünde Kararname	25.07.2023	Ü(K-I)1174-2023	26.07.2023	154
Kıbrıs Türk Sosyal Sigortalar Yasası Kapsamında Olan Sigortalıların Gecikmiş Prim Borçlarının Başvuru ve Ödeme Süresinin Uzatılması Hakkında Yasa Gücünde Kararname	25.07.2023	Ü(K-I)1175-2023	26.07.2023	154
Kıbrıs Türk Sosyal Sigortalar Yasası Kapsamında Olan Sigortalıların Gecikmiş Prim Borçlarının Başvuru ve Ödeme Süresinin Uzatılması Hakkında Yasa Gücünde Kararnamenin Değiştirilmesi Hakkında Yasa Gücünde Kararname	31.08.2023	Ü(K-I)1322-2023	31.08.2023	177
Sosyal Güvenlik Yasası Kapsamında Olan Sigortalıların Gecikmiş Prim Borçlarının Başvuru ve Ödeme Süresinin Uzatılması Hakkında Yasa Gücünde Kararnamenin Değiştirilmesi Hakkında Yasa Gücünde Kararname	31.08.2023	Ü(K-I)1321-2023	31.08.2023	177
Tüzükler				
Katma Değer Vergisi Oranları (Değişiklik) Tüzüğü	19.07.2023	Ü(K-I)1127-2023	21.07.2023	149
Yerel İşgücü İstihdamının Desteklenmesi (Değişiklik) Tüzüğü	25.07.2023	Ü(K-I)1177-2023	26.07.2023	154
Yerel İşgücü İstihdamının Desteklenmesi (Değişiklik No:2) Tüzüğü	21.08.2023	Ü(K-I)1241-2023	22.08.2023	170
Katma Değer Vergisi Oranları (Değişiklik) Tüzüğü	12.09.2023	Ü(K-I)1383-2023	12.09.2023	184
Yerel İşgücü İstihdamının Desteklenmesi (Değişiklik NO:3) Tüzüğü	14.09.2023	Ü(K-I)1388-2023	14.09.2023	186

EK B. İSTATİSTİKİ VERİLER

Tablo B.1: KKTOMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)

Tarih	Likit Varlıklar	Krediler	Diğer Aktifler	Aktif Toplamı	Özkaynaklar	Mevduatlar	Yasal Karşılıklar	Diğer Pasifler	Pasif Toplamı
30 Haz. 2019	11.423.695.382	198.753.741	4.705.193	11.627.154.316	569.937.350	4.264.704.130	2.101.571.020	4.690.941.816	11.627.154.316
30 Eyl. 2019	12.024.932.318	188.602.841	99.806.315	12.313.341.474	574.939.219	4.069.005.293	2.134.892.647	5.534.504.315	12.313.341.474
31 Ara. 2019	12.816.365.963	50.103.991	612.537.467	13.479.007.421	589.827.556	4.568.214.697	2.350.769.024	5.970.196.144	13.479.007.421
31 Mar.2020	12.962.190.610	46.763.724	495.989.949	13.504.944.283	678.679.012	4.579.477.472	2.700.672.024	5.546.115.775	13.504.944.283
30 Haz. 2020	12.855.700.190	46.763.724	19.401.356	12.921.865.270	681.402.724	4.289.003.090	2.889.007.202	5.062.452.254	12.921.865.270
30 Eyl. 2020	15.359.430.508	52.012.879	34.655.533	15.446.098.920	682.771.674	5.397.934.136	3.183.661.686	6.181.731.424	15.446.098.920
31 Ara. 2020	16.353.005.072	51.791.967	279.486.590	16.684.283.629	719.302.337	5.468.896.150	2.930.655.027	7.565.430.115	16.684.283.629
31 Mar. 2021	16.798.728.605	248.862.975	346.890.300	17.394.481.880	805.485.172	5.526.562.169	3.175.733.887	7.886.700.652	17.394.481.880
30 Haz. 2021	17.830.514.206	503.423.458	229.660.370	18.563.598.034	809.107.488	5.967.117.859	3.375.004.675	8.412.368.012	18.563.598.034
30 Eyl. 2021	18.683.218.651	506.410.606	100.276.879	19.289.906.136	812.450.006	6.265.750.775	3.467.399.688	8.744.305.667	19.289.906.136
31 Ara. 2021	28.446.896.103	507.900.695	298.614.296	29.253.411.094	869.658.488	9.721.281.482	4.920.454.350	13.742.016.774	29.253.411.094
31 Mar. 2022	32.345.744.130	646.476.259	365.432.850	33.456.257.119	876.393.617	10.151.485.553	5.463.456.610	17.841.314.948	33.456.257.119
30 Haz. 2022	37.176.570.412	638.083.191	120.566.875	37.935.220.478	1.020.376.802	11.188.022.664	6.299.116.017	19.427.704.995	37.935.220.478
30 Eyl. 2022	42.713.142.726	638.083.191	323.850.699	43.675.076.616	1.040.506.323	10.412.683.315	6.806.071.426	25.415.815.552	43.675.076.616
31 Ara. 2022	51.065.484.220	638.083.191	1.318.718.119	53.022.285.530	1.163.375.168	13.932.982.685	7.989.843.275	29.936.084.402	53.022.285.530
31 Mar. 2023	53.835.791.941	634.742.925	1.266.244.877	55.736.779.743	1.469.952.020	13.365.446.232	8.888.212.762	32.013.168.729	55.736.779.743
30 Haz. 2023	76.347.698.476	634.742.925	2.195.775.339	79.178.216.740	1.488.234.438	16.850.986.583	12.559.020.558	48.279.975.161	79.178.216.740
30 Eyl. 2023	89.584.175.501	634.742.925	2.125.316.088	92.344.234.514	1.509.276.260	19.246.692.346	13.449.631.313	58.138.634.595	92.344.234.514

Kaynak: KKTOMB

Not: Mevduat toplamına bankalara borçlar kalemi dâhildir.

Tablo B.2: KKTCCMB Likit Varlıklar (TL)

Tarih	Nakit Değerler	Altın Deposu	Bankalar Nezdindeki Mevduat (TP)	Bankalar Nezdindeki Mevduat (YP)	Yurt Dışı Bankalar	MDC	Toplam
30 Haz. 2019	684.254.253	5.503.526	2.956.877.407	7.386.165.087	731.140	390.163.969	11.423.695.382
30 Eyl. 2019	695.057.549	5.503.526	3.258.721.464	7.319.698.436	90.233.033	655.718.310	12.024.932.318
31 Ara. 2019	604.203.296	7.318.980	3.647.687.308	7.510.965.029	332.867.787	713.323.563	12.816.365.963
31 Mar. 2020	426.840.059	7.318.980	3.537.260.461	7.670.737.329	178.859.125	1.141.174.656	12.962.190.610
30 Haz. 2020	851.174.116	7.318.980	3.480.507.658	6.506.580.011	849.420	2.009.270.005	12.855.700.190
30 Eyl. 2020	1.090.478.693	7.318.980	4.181.981.541	6.350.544.980	974.190	3.728.132.124	15.359.430.508
31 Ara. 2020	1.202.513.929	11.245.022	3.875.374.944	6.892.833.367	2.774.707	4.368.263.103	16.353.005.072
31 Mar. 2021	1.367.010.884	11.245.022	3.287.712.637	7.456.678.273	1.126.369	4.674.955.420	16.798.728.605
30 Haz. 2021	1.227.874.023	11.245.022	2.901.751.435	8.723.829.175	1.805.527	4.964.009.024	17.830.514.206
30 Eyl. 2021	1.275.430.723	11.245.022	3.293.202.704	8.845.074.138	2.901.848	5.255.364.216	18.683.218.651
31 Ara. 2021	1.476.626.284	19.164.666	4.333.706.334	14.252.288.123	1.759.608	8.363.351.088	28.446.896.103
31 Mar. 2022	2.274.660.042	19.164.666	3.936.440.159	15.643.603.811	1.941.920	10.469.933.532	32.345.744.130
30 Haz. 2022	2.178.866.556	19.164.666	3.621.871.743	19.332.838.535	6.121.030	12.017.707.882	37.176.570.412
30 Eyl. 2022	2.179.117.148	19.164.666	5.071.037.194	23.448.416.690	2.024.244	11.993.382.784	42.713.142.726
31 Ara. 2022	2.387.349.833	27.466.269	6.958.152.831	22.101.658.935	2.307.907	19.588.548.445	51.065.484.220
31 Mar. 2023	2.410.529.497	27.466.269	6.649.022.203	21.269.836.769	30.022.889	23.448.914.314	53.835.791.941
30 Haz. 2023	5.266.371.892	27.466.269	8.178.841.954	26.106.201.334	3.445.563	36.765.371.463	76.347.698.476
30 Eyl. 2023	5.878.283.786	27.466.269	12.563.356.297	32.107.362.161	3.552.686	39.004.154.302	89.584.175.501

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.3: KKTCCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullandırılan Krediler (TL)

Tarih	Tarım	Ticari	Sanayi	İhracat	Küçük Esnaf	Turizm	Eğitim	Toplam
30 Haz. 2019							8.649.750	8.649.750
30 Eyl. 2019							8.498.850	8.498.850
31 Ara. 2019								-
31 Mar.2020								-
30 Haz. 2020								-
30 Eyl. 2020							5.348.480	5.348.480
31 Ara. 2020							5.028.243	5.028.243
31 Mar. 2021							5.703.310	5.703.310
30 Haz. 2021								-
30 Eyl. 2021							3.050.939	3.050.939
31 Ara. 2021							4.477.238	4.477.238
31 Mar. 2022							5.052.801	5.052.801
30 Haz. 2022								-
30 Eyl. 2022								-
31 Ara. 2022								-
31 Mar. 2023								-
30 Haz. 2023								-
30 Eyl. 2023								-

Kaynak: KKTCCMB

Not: Rakamlara faiz gelir reeskontları dâhil edilmiştir.

Tablo B.4: KKTCCMB Nezdindeki Mevduat ve Zorunlu Karşılık (TL)

Tarih	Kamu Mevduatı		Bankalar				Diğer		Toplam
			A-Serbest		B-Zorunlu Karşılıklar				
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	
30 Haz. 2019	19.926.492	44.079.068	379.912.114	3.621.457.724	748.007.362	1.353.563.658	905.629	198.423.103	6.366.275.150
30 Eyl. 2019	355.937.954	80.590.555	352.615.354	3.112.598.004	789.935.711	1.344.956.936	1.011.763	166.251.663	6.203.897.940
31 Ara. 2019	61.510.327	60.554.852	766.047.422	3.522.339.747	853.421.489	1.497.347.535	1.737.248	156.025.101	6.918.983.721
31 Mar.2020	107.123.252	51.809.876	678.036.718	3.591.165.501	994.608.788	1.706.063.236	659.161	150.682.964	7.280.149.496
30 Haz. 2020	77.668.999	56.092.776	515.562.626	3.480.903.245	1.013.971.938	1.875.035.264	1.701.088	157.074.356	7.178.010.292
30 Eyl. 2020	608.951.094	106.926.073	444.078.224	4.005.388.538	1.035.786.158	2.147.875.528	9.859.691	222.730.516	8.581.595.822
31 Ara. 2020	163.030.306	119.763.224	531.265.922	4.415.759.693	719.232.331	2.211.422.696	1.610.324	237.466.681	8.399.551.177
31 Mar. 2021	255.979.686	127.402.881	285.791.270	4.623.867.268	771.146.280	2.404.587.607	1.089.834	232.431.230	8.702.296.056
30 Haz. 2021	261.056.741	35.972.553	394.225.884	5.059.854.514	748.207.492	2.626.797.183	980.548	215.027.619	9.342.122.534
30 Eyl. 2021	171.032.010	65.562.055	316.251.507	5.489.398.381	779.590.602	2.687.809.086	1.008.384	222.498.438	9.733.150.463
31 Ara. 2021	437.260.828	130.405.212	538.918.736	8.286.203.149	843.990.800	4.076.463.550	1.660.347	326.883.210	14.641.735.832
31 Mar. 2022	41.542.335	92.913.386	495.011.173	9.067.846.046	833.032.028	4.630.424.590	1.551.349	452.621.264	15.614.942.171
30 Haz. 2022	354.330.162	218.014.445	469.507.592	10.052.121.471	874.683.337	5.424.432.680	681.372	93.367.622	17.487.138.681
30 Eyl. 2022	136.327.273	55.563.696	724.175.129	9.369.188.294	1.099.864.495	5.706.206.931	1.612.439	125.816.464	17.218.754.741
31 Ara. 2022	431.147.142	667.502.907	1.786.187.372	10.959.023.885	1.340.550.756	6.649.292.519	2.932.326	86.189.053	21.922.825.960
31 Mar. 2023	140.413.705	110.168.929	1.973.938.545	10.674.548.696	1.594.175.884	7.294.036.878	3.469.872	462.906.484	22.253.658.994
30 Haz. 2023	297.280.376	160.434.508	1.581.177.387	13.852.674.546	1.787.827.328	10.771.193.230	2.462.475	956.957.291	29.410.007.141
30 Eyl. 2023	744.607.315	1.067.038.491	1.905.977.499	15.297.676.329	2.258.004.939	11.191.626.374	3.973.269	227.419.44	32.696.323.659

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.5: KKTTCMB Döviz Kurları (Ay Sonu)

Yıllar	Aylar	ABD doları		EURO		GBP	
		Alış	Satış	Alış	Satış	Alış	Satış
2015		2,9076	2,9128	3,1776	3,1833	4,3007	4,3231
2016		3,5192	3,5255	3,7099	3,7166	4,3189	4,3414
2017		3,7719	3,7787	4,5155	4,5237	5,0803	5,1068
2018		5,2609	5,2704	6,0280	6,0388	6,6528	6,6875
2019		5,9402	5,9509	6,6506	6,6625	7,7765	7,8171
2020		7,3405	7,3537	9,0079	9,0241	9,9438	9,9957
2021		12,9775	13,0009	14,6823	14,7088	17,4530	17,5440
2022		18,6983	18,7320	19,9349	19,9708	22,4892	22,6065
2023	1	18,7876	18,8215	20,4525	20,4894	23,2356	23,3568
	2	18,8632	18,8972	19,9061	19,9419	22,5272	22,6447
	3	19,1460	19,1804	20,8021	20,8396	23,5943	23,7174
	4	19,4268	19,4618	21,3604	21,3989	24,1829	24,3089
	5	20,3104	20,3470	21,7607	21,7999	25,1280	25,2590
	6	25,8231	25,8696	28,1540	28,2048	32,8076	32,9786
	7	26,9394	26,9879	29,5700	29,6233	34,4740	34,6537
	8	26,5763	26,6242	28,7308	28,7825	33,4427	33,6170
	9	27,3767	27,4260	29,0305	29,0828	33,4816	33,6562
	10						
	11						
	12						

Kaynak: KKTTCMB

Tablo B.6: Çapraz Kurlar

Yıllar	Aylar	Yabancı Para / ABD doları	
		£	€
2014		1,5535	1,2164
2015		1,4817	1,0929
2016		1,2293	1,0542
2017		1,3492	1,1972
2018		1,2667	1,1458
2019		1,3114	1,1196
2020		1,3570	1,2272
2021		1,3472	1,1314
2022		1,2048	1,0661
2023	1	1,2389	1,0886
	2	1,1963	1,0553
	3	1,2344	1,0865
	4	1,2469	1,0995
	5	1,2393	1,0714
	6	1,2726	1,0903
	7	1,2819	1,0977
	8	1,2605	1,0811
	9	1,2251	1,0604
	10		
	11		
	12		

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.7: KKTCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	TL	₺	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz				
01.04.2014	7,00	0,25	0,75	0,50	20.03.2014	876	27.03.2014	70
01.03.2015	6,50	0,25	0,25	0,50	10.02.2015	900	17.02.2015	25
03.04.2017	7,00	0,40	0,25	0,50	23.03.2017	947	03.04.2017	61
05.06.2018	11,00	0,40	0,25	0,50	04.06.2018	998	11.06.2018	89
25.06.2018	11,00	0,75	0,25	0,50	21.06.2018	1001	02.07.2018	102
24.09.2018	17,25	1,00	0,25	0,50	20.09.2018	1014	26.09.2018	140
29.07.2019	13,25	1,00	0,125	0,25	26.07.2019	1046	29.07.2019	107
16.09.2019	10,00	1,00	0,125	0,25	12.09.2019	1054	16.09.2019	128
28.10.2019	8,50	1,00	0,125	0,25	25.10.2019	1059	28.10.2019	153
16.12.2019	7,25	0,75	0,05	0,125	13.12.2019	1069	16.12.2019	178
20.01.2020	6,75	0,50	0,05	0,125	17.01.2020	1076	20.01.2020	12
24.02.2020	6,50	0,50	0,05	0,125	20.02.2020	1081	24.02.2020	29
11.03.2020	6,50	0,25	0,05	0,125	10.03.2020	1087	11.03.2020	37
04.05.2020	5,00	0,25	0,05	0,125	30.04.2020	1099	04.05.2020	77
24.08.2020	6,75	0,40	0,15	0,25	20.08.2020	1125	24.08.2020	158
01.10.2020	8,25	0,60	0,25	0,30	30.09.2020	1143	01.10.2020	188
20.11.2020	11,50	0,60	0,25	0,30	19.11.2020	1158	20.11.2020	214
25.12.2020	13,75	0,60	0,25	0,30	24.12.2020	1168	25.12.2020	235
19.02.2021	13,75	0,40	0,15	0,20	17.02.2021	1178	19.02.2021	40
02.04.2021	15,25	0,40	0,15	0,20	01.04.2021	1190	02.04.2021	75
28.10.2021	12,75	0,40	0,15	0,20	27.10.2021	1233	27.10.2021	237
20.05.2022	12,75	0,50	0,25	0,30	17.05.2022	1276	20.05.2022	99
23.06.2022	13,75	1,00	0,50	0,60	22.06.2022	1280	23.06.2022	128
26.07.2023	20,25	1,50	1,00	1,25	25.07.2023	1348	26.07.2023	153
11.10.2023	26,00	1,50	1,00	1,25	10.10.2023	1360	10.10.2023	210

Kaynak: KKTCMB

Not: Vadesiz Türk lirası ve döviz mevduatına uygulanan faiz oranları, vadeli mevduat için de geçerlidir.

Tablo B.8: KKTCCMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	TL	₺	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
07.12.2009	5,00	0,00	0,50	0,25	04.12.2009	750	15.12.2009	211
01.01.2013	4,00	0,00	0,50	0,25	20.12.2012	836	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,00	0,50	0,25	09.05.2013	849	16.05.2013	85
01.03.2015	3,50	0,00	0,00	0,00	10.02.2015	899	17.02.2015	25
01.02.2018	5,00	0,20	0,125	0,25	25.01.2018	979	31.01.2018	9
05.06.2018	7,50	0,20	0,125	0,25	04.06.2018	998	11.06.2018	89
25.06.2018	7,50	0,40	0,125	0,25	21.06.2018	1001	02.07.2018	102
15.08.2018	9,00	0,40	0,125	0,25	14.08.2018	1004	31.08.2018	127
24.09.2018	13,00	0,65	0,125	0,25	20.09.2018	1014	26.09.2018	140
29.07.2019	9,00	0,65	0,00	0,125	26.07.2019	1046	29.07.2019	107
16.09.2019	5,75	0,50	0,00	0,125	12.09.2019	1054	16.09.2019	128
28.10.2019	3,25	0,50	0,00	0,125	25.10.2019	1059	28.10.2019	153
16.12.2019	2,50	0,25	0,00	0,05	13.12.2019	1069	16.12.2019	178
24.02.2020	2,25	0,25	0,00	0,05	20.02.2020	1081	24.02.2020	29
11.03.2020	2,25	0,125	0,00	0,05	10.03.2020	1087	11.03.2020	37
04.05.2020	1,00	0,125	0,00	0,05	30.04.2020	1099	04.05.2020	77
24.08.2020	2,75	0,20	0,05	0,10	20.08.2020	1125	24.08.2020	158
01.10.2020	3,50	0,25	0,10	0,15	30.09.2020	1143	01.10.2020	188
20.11.2020	6,00	0,25	0,10	0,15	19.11.2020	1158	20.11.2020	214
25.12.2020	8,00	0,25	0,10	0,15	24.12.2020	1168	25.12.2020	235
19.02.2021	8,0	0,20	0,05	0,10	17.02.2021	1178	19.02.2021	40
02.04.2021	9,0	0,20	0,05	0,10	01.04.2021	1190	02.04.2021	75
28.10.2021	6,0	0,20	0,05	0,10	27.10.2021	1233	27.10.2021	237
20.05.2022	6,0	0,25	0,10	0,15	17.05.2022	1276	20.05.2022	99
23.06.2022	6,0	0,50	0,25	0,30	22.06.2022	1280	23.06.2022	128
26.07.2023	6,00	0,75	0,50	0,65	25.07.2023	1348	26.07.2023	153

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi																
	TL					₺				€			£				
	Tic.	San. Tur. Tar. Eğt.	İhr.	Esn.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs
25.06.09	17	15	15	14	14	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
27.12.10	14	12	12	11	11	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.01.13	11	8	8	8	8	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.06.13	11	7	7	7	7	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
05.06.18	17,5	14,5	14,5	13,5	13,5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.09.18	23,75	20,75	20,75	19,75	19,75	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
29.07.19	19,50	16,50	16,50	15,50	15,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
16.09.19	16,50	13,50	13,50	12,50	12,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
28.10.19	15,00	12,00	12,00	11,00	11,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
16.12.19	13,00	10,00	10,00	9,00	10,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
20.01.20	12,50	9,50	9,50	8,50	10,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.02.20	12,25	9,25	9,25	8,25	9,75	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
04.05.20	10,75	8,00	8,00	7,00	8,25	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.08.20	12,75	10,00	10,00	9,00	10,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
20.11.20	17,75	15,00	15,00	14,00	14,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
25.12.20	20,00	17,25	17,25	16,25	16,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
02.04.21	21,50	18,75	18,75	17,75	18,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
28.10.21	19,00	16,25	16,25	15,25	16,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
23.06.22	20,00	17,25	17,25	16,25	16,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
26.07.23	35,00	30,00	30,00	28,00	29,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
11.10.23	40,00	32,75	32,75	30,75	32,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%)

Yürürlüğe Giriş Tarihi	Türk Parası Ve Yabancı Para Yükümlülüklerde					Kıymetli Maden Yükümlülüklerde	Yönetim Kurulu Kararı	
	Mevduat Hariç Diğer Yükümlülüklerde	3 Aya Kadar Vadeli Mevduatlarda (üç ay dâhil)	3 Ay-6 Ay Vadeli Mevduatlarda (altı ay dâhil)	6 Ay – 1 Yıl Vadeli Mevduatlarda (bir yıl dâhil)	Bir Yıldan Uzun Vadeli Mevduatlarda	Genel	Tarihi	Sayısı
28.02.2014	8	8	7	6	5	0	30.01.2014	872
15.08.2018	7	7	6	5	4	0	14.08.2018	1005
31.12.2019	7,25	7,25	6,25	5,25	4,25	0	27.12.2019	1072
31.01.2020	7,50	7,50	6,50	5,50	4,50	0	27.12.2019	1072
29.02.2020	7,75	7,75	6,75	5,75	4,75	0	27.12.2019	1072
31.03.2020	8	8	7	6	5	0	27.12.2019	1072

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.11: Karşılıksız Çekler

Yıllar	Aylar	Çek Kullanmaktan Men Edilenler (Kişi)	
		Aylık Toplam	Kümülatif Toplam
2013			2.910
2014			3.366
2015			3.699
2016			2.977
2017			2.469
2018			2.374
2019			2.166
2020			1.633
2021			1.356
2022			757
2023	1	54	54
	2	52	106
	3	57	163
	4	53	216
	5	53	269
	6	57	326
	7	64	390
	8	62	452
	9	63	515
	10		
	11		
	12		

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.12: Elektronik Ödeme Sistemi İşlemleri - Ödeme Kanalına Göre (Adet)

	Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Şube	TRY	17.367	15.472	18.928	16.081	18.096	17.531	18.541	18.371	18.535			
	USD	1.277	1.132	1.478	1.265	1.525	1.294	1.488	1.469	1.386			
	EUR	1.239	1.099	1.431	1.187	1.473	1.259	1.378	1.470	1.494			
	GBP	1.929	1.799	2.258	2.026	2.267	2.008	2.070	2.146	2.261			
İnternet Bankacılığı	TRY	29.307	29.333	34.680	31.280	35.953	33.691	33.828	36.638	36.317			
	USD	1.196	1.064	1.304	1.220	1.590	1.393	1.502	1.561	1.627			
	EUR	997	903	1.155	1.113	1.402	1.272	1.459	1.427	1.465			
	GBP	1.813	1.725	2.277	2.106	2.474	2.199	2.381	2.608	2.786			
Diğer	TRY	1.159	1.130	1.455	1.010	1.089	1.121	996	717	762			
	USD	24	26	40	20	19	15	15	16	14			
	EUR	25	12	13	18	19	23	11	12	11			
	GBP	48	58	61	44	78	54	53	36	28			
Toplam	TRY	47.833	45.935	55.063	48.371	55.138	52.343	53.365	55.726	55.614			
	USD	2.497	2.222	2.822	2.505	3.134	2.702	3.005	3.046	3.027			
	EUR	2.261	2.014	2.599	2.318	2.894	2.554	2.848	2.909	2.970			
	GBP	3.790	3.582	4.596	4.176	4.819	4.261	4.504	4.790	5.075			

Şube: katılımcı merkezi + şube olmak üzere iki kalemden oluşmaktadır.

Diğer: ATM, telefon bankacılığı, mobil bankacılık ve diğer ödeme kanallarıyla yapılan işlemlerin toplamıdır.

Tablo B.13: Elektronik Ödeme Sistemi İşlemleri - Ödeme Kanalına Göre (Tutar)

	Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Şube	TRY	8.072.176.749	7.109.189.187	8.785.176.583	8.800.819.214	10.485.042.860	8.811.081.675	11.737.132.371	11.104.702.116	12.034.792.316			
	USD	104.141.065	86.819.919	111.441.639	107.756.960	136.703.678	88.172.970	104.676.303	89.879.738	105.291.713			
	EUR	70.223.877	55.140.331	99.241.938	57.674.441	81.026.280	68.166.674	67.520.565	64.409.714	82.155.363			
	GBP	92.575.839	85.235.776	93.444.254	83.159.364	105.146.284	96.848.621	84.176.177	75.038.340	85.439.856			
İnternet Bankacılığı	TRY	1.362.002.943	1.251.752.516	1.665.427.987	1.617.773.768	2.006.196.583	1.791.608.277	1.960.048.542	2.221.238.584	2.231.770.511			
	USD	10.209.237	11.071.377	11.397.252	13.400.784	16.464.701	13.629.186	11.779.538	14.969.137	14.686.139			
	EUR	6.764.411	6.065.447	8.494.314	9.143.068	14.065.289	10.018.187	9.986.498	10.025.914	10.303.097			
	GBP	11.933.862	11.211.746	16.837.423	20.274.888	21.053.730	14.661.579	14.586.039	17.166.140	18.453.459			
Diğer	TRY	16.649.884	18.961.525	21.325.249	13.953.705	15.902.148	16.340.748	16.378.173	10.635.266	12.137.215			
	USD	84.594	72.562	141.885	40.919	24.034	15.570	19.783	24.196	17.262			
	EUR	46.269	8.673	111.717	18.644	17.844	33.589	8.146	6.311	13.790			
	GBP	120.526	130.963	132.511	56.557	127.676	63.133	58.415	28.858	26.373			
Toplam	TRY	9.450.829.575	8.379.903.228	10.471.929.818	10.432.546.687	12.507.141.591	10.619.030.700	13.713.559.086	13.336.575.967	14.278.700.042			
	USD	114.434.896	97.963.858	122.980.776	121.198.662	153.192.413	101.817.726	116.475.624	104.873.071	119.995.114			
	EUR	77.034.557	61.214.451	107.847.969	66.836.153	95.109.412	78.218.450	77.515.209	74.441.939	92.472.250			
	GBP	104.630.227	96.578.485	110.414.188	103.490.809	126.327.690	111.573.333	98.820.631	92.233.337	103.919.688			

Şube: katılımcı merkezi + şube olmak üzere iki kalemden oluşmaktadır.

Diğer: ATM, telefon bankacılığı, mobil bankacılık ve diğer ödeme kanallarıyla yapılan işlemlerin toplamıdır.

Tablo B.14: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İbrahim Edilen Çekler (Adet)

Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
TRY	112.788	98.095	111.018	93.341	118.657	94.416	113.473	106.288	97.368			
USD	3.769	3.343	3.828	3.197	4.169	3.405	4.244	4.008	3.661			
EUR	2.061	1.796	1.958	1.657	2.248	1.897	2.144	2.219	1.988			
GBP	2.699	2.535	2.992	2.437	2.948	2.415	2.982	2.831	2.735			

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.15: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İbrahim Edilen Çekler (Tutar)

Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
TRY	4.640.622.221	4.178.186.118	4.927.133.410	4.384.977.206	5.533.511.357	5.103.838.902	6.002.634.185	6.141.343.018	6.400.759.333			
USD	30.941.462	25.196.176	34.308.467	25.804.613	36.028.467	28.831.778	35.832.821	40.485.328	31.903.768			
EUR	18.422.163	15.388.317	23.022.290	14.281.158	19.351.992	17.248.358	17.260.037	16.555.566	18.826.919			
GBP	81.344.822	64.834.213	104.541.825	75.627.575	74.626.694	71.309.608	74.204.072	66.587.966	79.030.342			

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.16: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İade Edilen Çekler (Adet)

Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
TRY	962	805	1.011	797	943	752	1.065	788	636			
USD	70	52	56	35	83	52	73	97	56			
EUR	22	14	29	18	22	19	24	18	19			
GBP	62	52	59	44	92	78	103	100	99			

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.17: KKTC Takas Odası Aracılığıyla İade Edilen Çekler (Tutar)

Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
TRY	107.102.796	84.704.794	89.389.198	64.705.361	123.637.858	61.455.221	140.787.579	114.550.241	101.249.127			
USD	821.651	551.467	805.999	257.315	868.571	956.738	992.644	1.529.047	1.578.223			
EUR	638.013	289.913	415.140	271.362	419.430	335.976	684.819	419.355	534.790			
GBP	909.791	1.197.730	808.610	620.662	2.110.914	3.060.803	1.914.361	2.456.395	2.378.354			

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.18: Ay Sonları İtibarıyla Karşılıksız Çekler (Adet)

	Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Tüzel Kişi Çek Adedi		15.416	15.422	15.438	15.466	15.469	15.485	15.529	15.560	15.547			
Gerçek Kişi Çek Adedi	TRY	15.009	15.011	15.012	15.073	15.096	15.147	15.159	15.176	15.232			
Toplam Çek Adedi		30.425	30.433	30.450	30.539	30.565	30.632	30.688	30.736	30.779			
Tüzel Kişi Çek Adedi		1.183	1.187	1.196	1.198	1.205	1.206	1.207	1.218	1.229			
Gerçek Kişi Çek Adedi	USD	238	238	236	232	232	232	232	238	238			
Toplam Çek Adedi		1.421	1.425	1.432	1.430	1.437	1.438	1.439	1.456	1.467			
Tüzel Kişi Çek Adedi		943	943	944	946	936	925	920	916	916			
Gerçek Kişi Çek Adedi	EUR	202	203	203	203	204	204	204	204	204			
Toplam Çek Adedi		1.145	1.146	1.147	1.149	1.140	1.129	1.124	1.120	1.120			
Tüzel Kişi Çek Adedi		1.637	1.639	1.634	1.640	1.612	1.615	1.624	1.640	1.657			
Gerçek Kişi Çek Adedi	GBP	737	739	740	741	743	745	747	748	754			
Toplam Çek Adedi		2.374	2.378	2.374	2.381	2.355	2.360	2.371	2.388	2.411			

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.19: Ay Sonları İtibarıyla Karşılıksız Çekler (Tutar)

	Para Kodu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Tüzel Kişi Çek Tutarı		403.350.986	405.924.512	409.046.830	409.481.683	410.910.611	413.613.898	413.636.981	413.730.780	414.148.552			
Gerçek Kişi Çek Tutarı	TRY	332.583.198	333.782.023	334.749.393	337.250.341	338.720.698	342.946.903	343.577.566	346.314.395	351.663.701			
Toplam Çek Tutarı		753.352.445	755.999.191	757.571.978	762.350.736	764.208.913	769.228.133	773.150.980	777.914.243	778.020.580			
Tüzel Kişi Çek Tutarı		25.487.265	25.502.625	25.603.778	25.614.778	25.702.989	25.720.489	25.735.489	25.868.009	26.052.179			
Gerçek Kişi Çek Tutarı	USD	2.622.664	2.622.664	2.615.314	2.598.426	2.598.426	2.604.202	2.604.202	2.635.312	2.635.312			
Toplam Çek Tutarı		28.109.929	28.125.289	28.219.092	28.213.204	28.301.415	28.324.691	28.339.691	28.503.321	28.687.491			
Tüzel Kişi Çek Tutarı		17.609.363	17.609.363	17.616.363	17.640.363	17.529.198	17.524.248	16.032.248	15.132.248	15.132.248			
Gerçek Kişi Çek Tutarı	EUR	1.290.740	1.320.740	1.320.740	1.320.740	1.344.740	1.344.740	1.344.740	1.344.740	1.344.740			
Toplam Çek Tutarı		18.900.103	18.930.103	18.937.103	18.961.103	18.873.938	18.868.988	17.376.988	16.476.988	16.476.988			
Tüzel Kişi Çek Tutarı		34.319.573	34.439.573	34.214.673	34.250.273	32.924.483	32.962.758	33.012.348	33.113.165	33.614.325			
Gerçek Kişi Çek Tutarı	GBP	10.861.332	10.931.332	10.909.635	10.934.635	10.965.635	10.977.835	10.989.235	10.990.875	12.200.875			
Toplam Çek Tutarı		45.180.905	45.370.905	45.124.308	45.184.908	43.890.117	43.940.592	44.001.582	44.104.039	45.815.199			

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.20: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL)

Tarih	Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	Menkul Değerler Cüzdanı	Mevduat Munzam Karşılıkları	Brüt Krediler	Ayrılan Karşılıklar	Diğer	Aktif Toplamı	Mevduat	Diğer	Özkaynak	Pasif Toplamı
31 Ara. 2019	13.277,3	2.124,5	2.348,6	22.557,9	-799,0	1.239,2	40.748,5	32.837,3	4.110,8	3.800,4	40.748,5
31 Mar. 2020	12.455,7	2.503,8	2.755,9	23.475,6	-829,5	1.639,7	42.001,2	34.244,8	3.947,9	3.808,5	42.001,2
30 Haz. 2020	11.800,6	3.078,5	2.871,9	24.487,2	-821,6	1.674,2	43.090,8	35.247,1	4.018,5	3.825,2	43.090,8
30 Eyl. 2020	13.556,6	3.498,0	3.215,1	27.305,2	-835,4	1.817,2	48.556,7	40.117,0	4.237,1	4.202,6	48.556,7
31 Ara. 2020	14.761,7	3.546,4	2.953,0	28.758,3	-879,0	1.460,9	50.601,3	41.787,6	4.467,4	4.346,3	50.601,3
31 Mar. 2021	15.794,1	3.960,0	3.261,0	29.969,3	-869,0	1.936,6	54.052,0	44.774,9	4.547,8	4.729,3	54.052,0
30 Haz. 2021	16.290,4	4.385,5	3.356,2	31.432,4	-865,8	2.293,6	56.892,3	46.859,3	4.925,0	5.108,0	56.892,3
30 Eyl. 2021	17.307,8	4.631,1	3.492,7	32.151,5	-883,6	2.700,1	59.399,6	48.804,6	5.083,8	5.511,2	59.399,6
31 Ara. 2021	24.213,2	6.838,7	4.955,2	42.006,0	-962,0	2.591,9	79.643,0	66.179,1	7.423,0	6.040,9	79.643,0
31 Mar. 2022	27.036,1	8.405,2	5.439,3	45.161,9	-985,2	3.248,4	88.305,7	73.368,1	4.547,8	8.086,3	88.305,7
30 Haz. 2022	30.404,8	9.786,2	6.038,5	48.836,3	-1.016,9	3.477,8	97.526,7	80.962,9	8.945,9	7.617,9	97.526,7
30 Eyl. 2022	35.986,0	12.224,6	6.870,7	50.868,3	-1.117,3	4.301,9	109.134,2	90.576,0	10.049,0	8.509,2	109.134,2
31 Ara. 2022	42.632,9	15.443,2	7.975,1	56.587,2	-1.309,5	4.002,7	125.331,6	104.324,5	11.728,2	9.278,9	125.331,6
31 Mar. 2023	44.857,1	18.912,6	8.887,9	60.633,0	-1.279,6	4.902,8	136.913,8	112.525,3	14.113,0	10.275,5	136.913,8
30 Haz. 2023	57.935,3	31.999,4	12.516,3	76.645,8	-1.460,9	6.650,5	184.296,4	152.484,2	19.816,3	11.995,9	184.296,4
30 Eyl. 2023	64.633,1	34.735,3	13.446,5	80.891,6	-1.498,5	7.939,1	200.147,1	164.692,8	21.037,7	14.416,6	200.147,1

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.21: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Ara. 2019	268,4	1,7	4,2	0,0	124,7	13.782,8	40,6	21,5	5.075,2	556,6	0,1	0,0	0,0	1.232,0	21.107,8
31 Mar. 2020	293,9	1,3	4,5	0,0	126,5	14.145,7	43,3	23,1	5.353,7	508,8	0,0	0,0	0,0	1.483,8	21.984,6
30 Haz. 2020	183,2	0,7	4,7	0,0	131,2	14.815,7	64,8	23,7	5.629,1	576,5	0,0	0,0	0,0	1.577,1	23.006,7
30 Eyl. 2020	217,1	0,3	5,2	0,0	173,2	16.623,8	73,5	26,0	6.288,5	639,6	0,0	5,4	0,0	1.757,7	25.810,2
31 Ara 2020	263,3	0,0	5,4	73,4	208,6	18.868,7	87,2	24,8	6.329,0	703,4	0,0	5,0	0,0	633,6	27.202,4
31 Mar. 2021	296,3	0,0	5,6	81,8	216,4	19.929,9	94,2	27,3	6.512,4	687,2	0,2	5,7	0,0	578,4	28.435,4
30 Haz. 2021	335,1	0,0	5,7	86,2	221,9	20.909,0	98,8	28,4	6.757,2	837,6	0,0	0,0	0,0	639,3	29.919,2
30 Eyl. 2021	381,9	0,0	5,7	87,8	214,9	21.525,5	92,8	28,9	6.650,9	909,4	0,0	3,1	0,0	711,2	30.612,1
31 Ara. 2021	564,5	0,0	0,7	130,4	293,7	30.433,5	95,2	38,9	7.472,4	1.004,6	0,0	4,5	0,0	382,4	40.420,8
31 Mar. 2021	673,3	0,0	0,8	145,3	312,5	32.764,9	109,1	45	7.727,5	1.049,3	0,1	5,1	0,0	647,2	43.479,8
30 Haz. 2022	796,0	0,0	0,8	297,4	275,3	35.361,6	102,9	50,3	8.175,0	1.320,1	0,1	0,0	0,0	655,6	47.035,1
30 Eyl. 2022	901,9	13,0	0,9	329,9	286,9	36.259,2	113,4	55,3	8.606,6	1.504,1	0,1	0,0	0,0	885,6	48.956,9
31 Ara. 2022	1.115,8	10,0	2,6	336,6	290,1	40.001,4	234,0	55,7	9.376,5	1.770,5	0,1	0,0	0,0	754,1	53.947,4
31 Mar. 2023	1.172,7	25,0	1,1	344,9	95,1	42.455,2	393,8	56,9	10.617,0	1.939,4	0,0	0,0	0,0	811,4	57.912,5
30 Haz. 2023	1.787,2	43,0	1,4	253,3	173,9	54.307,9	464,4	74,6	13.483,3	2.520,1	0,0	0,0	0,0	758,5	73.867,6
30 Eyl. 2023	1.854,2	40,5	1,4	272,0	170,5	56.308,8	434,3	79,9	14.519,1	2.910,6	0,0	0,0	0,0	1.544,7	78.136,0

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.22: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Ara. 2019	172,3	1,7	0,1	0,0	46,6	5.580,3	40,6	4,7	2.906,8	552,0	0,1	0,0	0,0	667,6	9.972,8
31 Mar. 2020	182,0	1,3	0,1	0,0	42,6	5.537,4	43,3	4,5	3.156,0	506,1	0,0	0,0	0,0	766,5	10.239,8
30 Haz. 2020	96,6	0,8	0,1	0,0	40,9	5.738,4	64,8	4,3	3.326,6	574,8	0,0	0,0	0,0	874,6	10.721,9
30 Eyl. 2020	121,9	0,3	0,1	0,0	36,9	6.332,7	73,5	4,0	3.702,6	637,1	0,0	0,0	0,0	991,5	11.900,6
31 Ara. 2020	156,8	0,0	0,0	0,0	32,2	8.155,9	87,2	4,0	3.808,2	701,4	0,0	0,0	0,0	394,9	13.340,6
31 Mar. 2021	166,6	0,0	0,0	0,0	28,6	7.999,3	94,2	3,8	3.762,6	685,1	0,2	0,0	0,0	308,9	13.049,3
30 Haz. 2021	192,2	0,0	0,0	0,0	26,3	7.978,6	98,8	3,8	3.830,0	834,4	0,0	0,0	0,0	323,3	13.287,4
30 Eyl. 2021	239,5	0,0	0,0	0,0	22,8	8.181,4	92,8	3,7	3.884,7	904,9	0,0	0,0	0,0	379,0	13.708,8
31 Ara. 2021	296,4	0,0	0,0	0,0	22,4	9.568,8	95,2	3,7	3.987,3	1.000,1	0,0	0,0	0,0	256,4	15.230,3
31 Mar. 2022	360,5	0,0	0,0	0,0	18,7	9.813,4	109,1	3,4	4.067,8	1.043,4	0,0	0,0	0,0	439,4	15.855,6
30 Haz. 2022	452,5	0,0	0,0	0,0	16,9	10.410,4	102,9	3,3	4.389,6	1.311,8	0,1	0,0	0,0	419,8	17.107,3
30 Eyl. 2022	550,6	13,0	0,0	0,0	12,8	10.670,5	113,4	2,8	4.864,1	1.491,3	0,1	0,0	0,0	554,0	18.272,6
31 Ara. 2022	685,1	10,0	0,0	0,0	10,1	12.493,6	234,0	2,6	5.488,6	1.758,2	0,1	0,0	0,0	464,8	21.147,1
31 Mar. 2023	705,4	25,0	0,6	0,0	7,3	13.416,2	393,8	2,5	6.619,8	1.925,4	0,0	0,0	0,0	566,8	23.662,8
30 Haz. 2023	1.009,2	43,0	0,0	0,0	61,0	14.582,3	464,4	2,4	8.204,3	2.491,4	0,0	0,0	0,0	315,1	27.173,1
30 Eyl. 2023	1.050,7	40,5	0,0	0,0	59,1	14.150,4	434,3	2,3	9.133,5	2.879,4	0,0	0,0	0,0	1.045,0	28.795,2

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.23: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Ara. 2019	96,1	0,0	4,2	0,0	78,1	8.202,4	0,0	16,8	2.168,4	4,6	0,0	0,0	0,0	564,4	11.135,0
31 Mar. 2020	111,9	0,0	4,4	0,0	83,9	8.608,4	0,0	18,6	2.197,7	2,7	0,0	0,0	0,0	717,2	11.744,8
30 Haz. 2020	86,6	0,0	4,6	0,0	90,2	9.077,3	0,0	19,4	2.302,5	1,7	0,0	0,0	0,0	702,5	12.284,8
30 Eyl. 2020	95,2	0,0	5,2	0,0	136,3	10.291,1	0,0	22,0	2.585,9	2,5	0,0	5,3	0,0	766,1	13.909,6
31 Ara. 2020	106,5	0,0	5,3	73,4	176,4	10.712,7	0,0	20,9	2.520,8	2,0	0,0	5,0	0,0	238,7	13.861,7
31 Mar. 2021	129,7	0,0	5,6	81,8	187,8	11.930,6	0,0	23,5	2.749,8	2,1	0,0	5,7	0,0	269,5	15.386,1
30 Haz. 2021	142,9	0,0	5,7	86,2	195,6	12.930,4	0,0	24,6	2.927,2	3,2	0,0	0,0	0,0	316,0	16.631,8
30 Eyl. 2021	142,5	0,0	5,6	87,8	192,0	13.344,1	0,0	25,2	2.766,3	4,5	0,0	3,1	0,0	332,2	16.903,3
31 Ara. 2021	268,1	0,0	0,6	130,4	271,2	20.864,7	0,0	35,2	3.485,1	4,6	0,0	4,5	0,0	126,1	25.190,5
31 Mar. 2022	312,8	0,0	0,8	145,3	293,8	22.951,5	0,0	41,5	3.659,7	5,9	0,0	5,1	0,0	207,7	27.624,2
30 Haz. 2022	343,5	0,0	0,9	297,4	258,3	24.951,2	0,0	47,0	3.785,4	8,2	0,0	0,0	0,0	235,9	29.927,8
30 Eyl. 2022	351,4	0,0	0,9	329,9	274,1	25.588,6	0,0	52,5	3.742,5	12,8	0,0	0,0	0,0	331,6	30.684,3
31 Ara. 2022	430,7	0,0	2,6	336,6	280,0	27.507,8	0,0	53,1	3.887,9	12,3	0,0	0,0	0,0	289,3	32.800,3
31 Mar. 2023	467,3	0,0	0,5	344,9	87,8	29.039,0	0,0	54,4	3.997,2	13,9	0,0	0,0	0,0	244,6	34.249,6
30 Haz. 2023	778,0	0,0	1,4	253,3	112,9	39.725,6	0,0	72,2	5.279,0	28,7	0,0	0,0	0,0	443,4	46.694,5
30 Eyl. 2023	803,5	0,0	1,4	272,0	111,4	42.158,5	0,0	77,6	5.385,5	31,2	0,0	0,0	0,0	499,7	49.340,8

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.24: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL)

Tarih	Kısa Vadeli Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Orta ve Uzun Vadeli Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Toplam	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim
31 Ara. 2019	5.969,9	7,07	15.137,9	12,26	21.107,8	10,74
31 Mar. 2020	6.074,6	1,75	15.910,0	5,10	21.984,6	4,15
30 Haz. 2020	5.888,5	-3,06	17.118,2	7,59	23.006,7	4,65
30 Eyl. 2020	6.172,6	4,82	19.637,6	14,72	25.810,2	12,19
31 Ara. 2020	6.357,0	2,99	20.845,4	6,15	27.202,4	5,39
31 Mar. 2021	6.726,7	5,82	21.708,7	4,14	28.435,4	4,53
30 Haz. 2021	7.099,1	5,54	22.820,1	5,12	29.919,2	5,22
30 Eyl. 2021	7.474,2	5,28	23.137,9	1,39	30.612,1	2,32
31 Ara. 2021	10.454,8	39,88	29.966,0	29,51	40.420,8	32,04
31 Mar. 2022	11.644,9	11,38	31.834,9	6,24	43.479,8	7,57
30 Haz. 2022	12.920,7	10,96	34.114,4	7,16	47.035,1	8,18
30 Eyl. 2022	13.433,2	3,97	35.523,7	4,13	48.956,9	4,09
31 Ara. 2022	15.303,2	13,92	38.644,2	8,78	53.947,4	10,19
31 Mar.2023	16.514,5	7,91	41.398,0	7,13	57.912,5	7,35
30 Haz. 2023	21.199,3	28,37	52.668,3	27,22	73.867,6	27,55
30 Eyl. 2023	23.003,3	8,51	55.132,7	4,68	78.136,0	5,78

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.25: Krediler - Kamu Özel Ayrımı (Milyon TL)

Tarih	Kamu Kredileri	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Özel Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Toplam	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim
31 Ara. 2019	4.850,4	16,61	16.257,4	9,1	21.107,8	10,74
31 Mar. 2020	4.905,1	1,13	17.079,5	5,06	21.984,6	4,15
30 Haz. 2020	4.750,8	-3,15	18.255,9	6,89	23.006,7	4,65
30 Eyl. 2020	5.063,4	6,58	20.746,8	13,64	25.810,2	12,19
31 Ara. 2020	5.494,7	8,52	21.707,7	4,63	27.202,4	5,39
31 Mar. 2021	5.542,6	0,87	22.892,8	5,46	28.435,4	4,53
30 Haz. 2021	5.504,3	-0,69	24.414,9	6,65	29.919,2	5,22
30 Eyl. 2021	5.696,7	3,50	24.915,4	2,05	30.612,1	2,32
31 Ara. 2021	7.510,6	31,84	32.910,2	32,09	40.420,8	32,04
31 Mar. 2022	8.078,4	7,56	35.401,4	7,57	43.479,8	7,57
30 Haz. 2022	8.503,2	5,26	38.531,9	8,84	47.035,1	8,18
30 Eyl. 2022	8.860,0	4,20	40.096,9	4,06	48.956,9	4,09
31 Ara. 2022	9.707,1	9,56	44.240,3	10,33	53.947,4	10,19
31 Mar. 2023	9.413,3	-3,03	48.499,1	9,63	57.912,5	7,35
30 Haz. 2023	10.660,2	13,25	63.207,4	30,33	73.867,6	27,55
30 Eyl. 2023	11.778,0	10,48	66.358,1	4,98	78.136,0	5,78

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.26: Büyüklüklerine Göre Toplam Kredilerin Dağılımı (Milyon TL)

Tarih	100 Bin TL'den Büyük Krediler	51-100 Bin TL Arasındaki Krediler	11-50 Bin TL Arasındaki Krediler	1 - 10 Bin TL Arasındaki Krediler	Bin TL'den Küçük Krediler	Genel Toplam
31 Ara. 2019	18.237,2	895,8	1.282,0	439,6	253,2	21.107,8
31 Mar. 2020	19.072,6	759,7	1.283,8	597,1	271,4	21.984,6
30 Haz. 2020	19.988,8	934,7	1.343,2	434,5	305,5	23.006,7
30 Eyl. 2020	22.650,8	1.026,7	1.328,8	464,1	339,8	25.810,2
31 Ara. 2020	24.007,0	1.044,9	1.341,5	466,4	342,6	27.202,4
31 Mar. 2021	25.257,5	1.052,7	1.321,6	463,4	340,2	28.435,4
30 Haz. 2021	26.408,3	1.143,1	1.443,2	563,1	361,5	29.919,2
30 Eyl. 2021	27.071,5	1.172,0	1.481,9	528,0	358,7	30.612,1
31 Ara. 2021	36.866,2	1.284,9	1.414,9	506,8	348,0	40.420,8
31 Mar. 2022	39.797,7	1.325,5	1.438,7	549,8	368,1	43.479,8
30 Haz. 2022	42.949,4	1.526,3	1.515,3	602,3	441,8	47.035,1
30 Eyl. 2022	44.614,6	1.548,1	1.538,7	653,7	601,8	48.956,9
31 Ara. 2022	49.280,6	1.536,3	1.646,5	711,6	772,5	53.947,5
31 Mar. 2023	52.386,0	1.797,2	1.826,6	852,4	1.050,3	57.912,5
30 Haz. 2023	67.393,8	1.991,5	2.071,3	965,1	1.445,9	73.867,6
30 Eyl. 2023	71.307,9	2.206,3	2.042,9	993,3	1.585,6	78.136,0

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.27: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

Tarih	Ödenmiş Sermaye	Yedek Akçeler	Sabit Kıymet Yeniden Değ. Fonu	Menkul Değerler Değer Artışı Fonu	Dönem Kârı (Zarar)	Geçmiş yıl Kârı (Zararı)	Toplam
31 Ara. 2019	1.332,3	929,0	3,0	168,4	808,9	558,8	3.800,4
31 Mar. 2020	1.332,7	1.088,4	3,0	173,8	183,5	1.166,5	3.947,9
30 Haz. 2020	1.398,9	1.207,3	3,0	181,0	329,2	899,1	4.018,5
30 Eyl. 2020	1.401,4	1.366,6	3,6	215,0	513,0	737,5	4.237,1
31 Ara. 2020	1.470,7	1.369,1	10,4	220,2	671,1	725,9	4.467,4
31 Mar. 2021	1.492,6	1.693,2	10,4	256,9	301,7	974,5	4.729,3
30 Haz. 2021	1.506,1	1.842,6	10,4	262,5	639,7	846,7	5.108,0
30 Eyl. 2021	1.515,8	1.846,6	10,4	261,6	1.038,7	838,1	5.511,2
31 Ara. 2021	1.542,4	2.672,2	11,5	378,5	1.436,3	0,00	6.040,9
31 Mar. 2022	1.989,1	3.246,3	11,5	479,8	532,9	591,7	6.851,3
30 Haz. 2022	2.019,3	3.714,7	11,5	498,4	1.311,7	62,3	7.617,9
30 Eyl. 2022	2.028,1	3.766,2	11,5	510,8	2.192,6	0,0	8.509,2
31 Ara. 2022	2.316,1	3.693,6	11,5	554,4	2.703,3	0,0	9.278,9
31 Mar. 2023	2.316,5	4.388,3	11,5	586,2	1.084,9	1.888,1	10.275,5
30 Haz. 2023	2.627,8	5.930,6	11,5	788,2	2.637,8	-	11.995,9
30 Eyl. 2023	2.843,7	5.845,2	11,5	869,9	4.846,3	-	14.416,6

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.28: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)

Tarih	Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	Özel Sermayeli Bankalar	Şube Bankaları	Bankacılık Sektörü	Yasal Sınır
31 Ara. 2019	14,63	14,02	21,98	17,05	10,00
31 Mar. 2020	16,13	13,58	21,41	16,90	10,00
30 Haz. 2020	15,97	14,13	20,81	16,92	10,00
30 Eyl. 2020	14,65	12,67	19,81	15,69	10,00
31 Ara. 2020	13,25	12,58	21,25	15,91	10,00
31 Mar. 2021	13,76	12,4	21,50	15,93	10,00
30 Haz. 2021	14,33	12,42	22,32	16,31	10,00
30 Eyl. 2021	16,07	12,82	22,97	17,05	10,00
31 Ara. 2021	14,14	13,10	22,42	16,66	10,00
31 Mar. 2022	16,1	12,64	24,48	17,5	10,00
30 Haz. 2022	18,74	10,92	23,36	17,67	10,00
30 Eyl. 2022	20,90	11,69	22,72	17,26	10,00
31 Ara. 2022	16,28	10,04	21,26	15,33	10,00
31 Mar. 2023	15,58	11,12	20,04	15,41	10,00
30 Haz. 2023	14,51	10,84	19,57	15,11	10,00
30 Eyl. 2023	16,72	14,65	21,28	17,77	10,00

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.29: Bankacılık Sektörü Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL)

Tarih	Faiz Gelirleri	Faiz Giderleri	Faiz Dışı Gelirler	Faiz Dışı Giderler	Dönem Net Kâr / Zararı
31 Ara. 2019	3.862,6	2.437,9	674,3	1.057,0	808,9
31 Mar. 2020	800,2	449,8	153,9	278,2	183,4
30 Haz. 2020	1.534,2	822,1	280,1	557,7	329,2
30 Eyl. 2020	2.364,0	1.227,2	445,7	826,3	513,0
31 Ara. 2020	3.303,4	1.715,8	636,8	1.154,5	671,2
31 Mar. 2021	1.143,6	626,0	156,4	295,6	301,7
30 Haz. 2021	2.398,6	1.327,8	350,3	618,0	639,7
30 Eyl. 2021	3.707,8	2.052,4	599,0	960,5	1.038,7
31 Ara. 2021	5.271,7	2.864,1	894,0	1.411,5	1.436,3
31 Mar. 2022	1.562,1	801,9	343,0	484,1	532,9
30 Haz. 2022	3.343,7	1.652,7	744,4	1.051,1	1.311,7
30 Eyl. 2022	5.364,7	2.576,7	1.236,8	2.432,3	2.192,6
31 Ara. 2022	7.738,2	3.632,4	1.923,1	3.425,6	2.703,3
31 Mar. 2023	2.648,1	1.134,2	864,6	1.367,4	1.084,9
30 Haz. 2023	6.171,5	2.520,8	1.675,9	3.115,4	2.637,8
30 Eyl. 2023	10.825,1	4.453,5	2.808,9	5.680,3	4.846,4

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.30: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Ara. 2019	4.708,0	16.982,2	6.462,1	1.279,5	3.405,5	32.837,3
31 Mar. 2020	5.137,6	17.532,5	6.497,2	1.455,7	3.621,8	34.244,8
30 Haz. 2020	5.941,1	17.907,7	6.401,0	1.404,7	3.592,6	35.247,1
30 Eyl. 2020	6.915,4	19.916,4	7.380,5	1.630,5	4.274,2	40.117,0
31 Ara. 2020	7.760,1	20.730,7	7.533,1	1.478,6	4.285,1	41.787,6
31 Mar. 2021	7.393,7	23.427,2	8.068,0	1.486,6	4.399,4	44.774,9
30 Haz. 2021	7.894,5	24.161,5	8.521,6	1.576,9	4.704,8	46.859,3
30 Eyl. 2021	8.914,9	25.099,8	8.467,0	1.481,6	4.841,3	48.804,6
31 Ara. 2021	12.946,1	32.873,1	10.756,5	1.998,1	7.605,3	66.179,1
31 Mar. 2022	14.893,2	36.390,0	11.440,2	2.622,5	8.022,3	73.368,1
30 Haz. 2022	18.722,7	38.786,8	12.282,8	2.862,0	8.308,6	80.962,9
30 Eyl. 2022	23.227,1	40.888,7	14.883,1	2.828,3	8.748,8	90.576,0
31 Ara. 2022	28.850,6	44.991,4	17.907,2	2.816,9	9.758,4	104.324,5
31 Mar. 2023	32.423,5	49.476,1	18.362,7	2.756,6	9.506,4	112.525,3
30 Haz. 2023	45.433,9	64.326,9	25.406,1	3.871,6	13.445,7	152.484,2
30 Eyl. 2023	50.390,3	68.615,3	27.920,5	4.088,9	13.677,8	164.692,8

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.31: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Ara. 2019	1.886,9	7.486,7	2.881,9	333,9	424,9	13.014,3
31 Mar. 2020	1.851,9	7.453,7	2.959,1	406,0	433,9	13.104,6
30 Haz. 2020	2.234,8	7.703,7	2.804,3	381,3	297,5	13.421,6
30 Eyl. 2020	2.330,6	7.876,7	3.235,2	260,3	371,6	14.074,4
31 Ara. 2020	2.855,1	8.032,8	3.111,7	188,3	329,7	14.517,6
31 Mar. 2021	2.331,7	9.052,9	3.127,0	211,8	191,8	14.915,2
30 Haz. 2021	2.322,3	9.098,3	3.374,6	251,3	220,2	15.266,7
30 Eyl. 2021	2.442,9	9.362,6	3.387,2	343,2	234,1	15.770,0
31 Ara. 2021	2.532,0	9.273,2	2.916,9	335,0	251,8	15.308,9
31 Mar. 2022	2.962,5	9.752,7	3.024,2	282,7	223,0	16.245,1
30 Haz. 2022	3.490,3	9.374,7	3.106,6	282,5	199,9	16.454,0
30 Eyl. 2022	4.329,8	9.538,8	3.587,9	125,2	205,6	17.787,3
31 Ara. 2022	5.717,7	10.409,4	4.151,8	144,2	328,8	20.751,9
31 Mar. 2023	6.389,4	10.739,5	4.126,3	134,9	213,6	21.603,6
30 Haz. 2023	7.296,1	10.472,9	3.885,7	145,8	189,2	21.989,7
30 Eyl. 2023	8.138,3	12.040,4	4.585,4	179,9	195,5	25.139,5

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.32: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Ara. 2019	2.821,1	9.495,5	3.580,1	945,6	2.980,6	19.822,9
31 Mar. 2020	3.285,7	10.078,8	3.538,1	1.049,7	3.187,9	21.140,2
30 Haz. 2020	3.706,3	10.203,9	3.596,8	1.023,4	3.295,1	21.825,5
30 Eyl. 2020	4.584,9	12.039,7	4.145,3	1.370,2	3.902,5	26.042,6
31 Ara. 2020	4.905,0	12.698,0	4.421,3	1.290,3	3.955,4	27.270,0
31 Mar. 2021	5.062,0	14.374,3	4.941,0	1.274,8	4.207,6	29.859,7
30 Haz. 2021	5.572,3	15.063,2	5.147,0	1.325,5	4.484,6	31.592,6
30 Eyl. 2021	6.472,1	15.737,1	5.079,8	1.138,3	4.607,3	33.034,6
31 Ara. 2021	10.414,2	23.599,9	7.839,6	1.663,0	7.353,5	50.870,2
31 Mar. 2022	11.930,7	26.637,2	8.416,0	2.340,0	7.799,3	57.123,1
30 Haz. 2022	15.232,4	29.412,1	9.176,2	2.579,6	8.107,6	64.508,9
30 Eyl. 2022	18.897,3	31.349,9	11.295,2	2.703,1	8.543,2	72.788,7
31 Ara. 2022	23.132,9	34.582,0	13.755,4	2.672,7	9.429,6	83.572,6
31 Mar. 2023	26.034,1	38.736,6	14.236,3	2.621,8	9.292,8	90.921,6
30 Haz. 2023	38.137,8	53.854,0	21.520,4	3.725,7	13.256,6	130.494,5
30 Eyl. 2023	42.252,1	56.574,9	23.335,1	3.908,9	13.482,3	139.553,3

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.33: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Ara. 2019	2.624,6	6.457,5	23.316,5	438,7	2.436,6	35.273,9
31 Mar. 2020	2.686,8	6.658,6	24.349,3	550,2	2.218,6	36.463,5
30 Haz. 2020	2.327,0	6.933,8	25.385,3	601,0	2.209,9	37.457,0
30 Eyl. 2020	2.612,3	7.913,7	28.910,3	680,7	2.517,5	42.634,5
31 Ara. 2020	3.184,6	8.630,3	29.453,4	519,3	2.531,0	44.318,6
31 Mar. 2021	3.162,6	8.752,3	32.055,9	804,1	2.786,7	47.561,4
30 Haz. 2021	2.917,8	9.092,3	33.980,6	868,5	2.894,9	49.754,1
30 Eyl. 2021	2.821,0	10.051,6	34.919,8	1.012,2	2.785,5	51.590,1
31 Ara. 2021	3.797,4	13.675,2	47.406,0	1.300,5	4.253,6	70.432,7
31 Mar. 2022	4.124,3	15.220,0	52.713,4	1.310,4	4.217,5	77.585,6
30 Haz. 2022	3.850,7	17.873,1	57.828,7	1.410,4	4.652,3	85.615,2
30 Eyl. 2022	3.968,9	21.453,9	63.594,9	1.558,3	5.148,6	95.724,6
31 Ara. 2022	4.367,7	25.888,3	72.404,4	1.664,1	6.081,6	110.406,1
31 Mar. 2023	4.644,7	27.171,0	78.635,2	2.074,3	7.198,3	119.723,3
30 Haz. 2023	5.626,1	37.574,6	106.573,2	2.710,3	10.970,2	163.454,5
30 Eyl. 2023	5.808,0	42.722,5	113.374,3	2.788,0	11.394,0	176.086,8

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.34: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Ara. 2019	2.026,4	2.129,7	8.712,8	145,4	378,2	13.392,5
31 Mar. 2020	2.037,2	2.199,8	8.710,8	156,8	244,7	13.349,3
30 Haz. 2020	1.635,3	2.404,5	9.110,0	271,8	243,5	13.665,1
30 Eyl. 2020	1.806,1	2.651,4	9.299,9	317,0	322,2	14.396,6
31 Ara. 2020	2.400,8	2.603,7	9.203,5	309,6	345,2	14.862,8
31 Mar. 2021	2.292,6	2.474,6	9.801,4	346,5	340,0	15.255,1
30 Haz. 2021	2.004,8	2.673,4	10.208,5	380,0	122,6	15.389,3
30 Eyl. 2021	1.858,3	3.002,1	10.405,1	504,5	193,0	15.963,0
31 Ara. 2021	2.440,1	2.665,2	9.645,0	558,7	739,4	16.048,4
31 Mar. 2022	2.433,9	3.056,1	10.259,0	496,1	418,9	16.664,0
30 Haz. 2022	2.019,2	3.359,2	10.547,0	528,6	655,7	17.109,7
30 Eyl. 2022	2.313,7	3.848,2	11.007,4	618,0	1.071,5	18.858,8
31 Ara. 2022	2.445,3	5.180,1	12.530,3	596,2	1.963,1	22.715,0
31 Mar. 2023	2.527,3	5.251,5	12.927,0	897,8	3.010,3	24.613,9
30 Haz. 2023	2.503,8	5.395,2	13.023,2	1.067,6	4.968,0	26.957,8
30 Eyl. 2023	2.743,7	6.752,0	14.391,9	1.251,9	5.523,5	30.663,0

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.35: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Ara. 2019	598,2	4.327,8	14.603,6	293,4	2.058,3	21.881,3
31 Mar. 2020	649,6	4.458,8	15.638,5	393,4	1.973,9	23.114,2
30 Haz. 2020	691,7	4.529,3	16.275,3	329,1	1.966,4	23.791,8
30 Eyl. 2020	806,2	5.262,2	19.610,4	363,7	2.195,3	28.237,8
31 Ara. 2020	783,9	6.026,6	20.249,9	209,7	2.185,7	29.455,8
31 Mar. 2021	870,0	6.277,7	22.254,5	457,6	2.446,7	32.306,5
30 Haz. 2021	913,0	6.419,0	23.772,0	488,6	2.772,2	34.364,8
30 Eyl. 2021	962,6	7.049,6	24.514,7	507,7	2.592,5	35.627,1
31 Ara. 2021	1.357,3	11.010,0	37.761,0	741,9	3.514,1	54.384,3
31 Mar. 2022	1.690,5	12.163,9	42.454,4	814,2	3.798,6	60.921,6
30 Haz. 2022	1.831,5	14.513,9	47.281,7	881,8	3.996,6	68.505,5
30 Eyl. 2022	1.655,2	17.605,7	52.587,5	940,3	4.077,1	76.865,8
31 Ara. 2022	1.922,4	20.708,2	59.874,1	1.067,9	4.118,5	87.691,1
31 Mar. 2023	2.117,4	21.919,4	65.708,2	1.176,6	4.187,8	95.109,4
30 Haz. 2023	3.122,3	32.179,4	93.550,0	1.642,8	6.002,2	136.496,7
30 Eyl. 2023	3.064,3	35.970,5	98.982,4	1.536,1	5.870,5	145.423,8

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.36: Para Arzı (Milyon TL)

Yıl	Çeyrek	M1	Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre Yüzde Değişim	M2	Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre Yüzde Değişim	M3	Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre Yüzde Değişim
2019	I	6.297,8	30,49	29.051,7	27,17	31.226,9	27,50
	II	6.581,7	23,20	30.066,1	22,77	32.390,9	22,97
	III	6.775,1	8,49	30.109,1	5,40	33.243,7	8,29
	IV	7.386,0	28,97	33.164,4	23,53	35.890,4	24,32
2020	I	7.872,2	25,00	34.635,5	19,22	37.612,4	20,45
	II	8.529,4	29,59	35.839,0	19,20	38.294,3	18,23
	III	9.724,8	43,54	40.684,0	35,12	43.787,2	31,72
	IV	10.077,1	36,44	41.842,8	26,17	45.299,2	26,22
2021	I	10.461,4	32,89	45.118,5	30,27	48.624,9	29,28
	II	11.257,1	31,98	47.658,2	32,98	50.639,9	32,24
	III	12.381,7	27,32	49.727,0	22,23	52.622,7	20,18
	IV	17.349,1	72,16	67.053,5	60,25	71.396,0	57,61
2022	I	19.759,9	88,88	74.364,7	64,82	78.623,5	61,69
	II	23.814,8	111,55	82.490,8	73,09	86.691,6	71,19
	III	28.312,8	128,67	92.082,7	85,18	96.243,4	82,89
	IV	34.326,7	97,86	105.913,6	57,95	111.344,3	55,95
2023	I	40.071,5	102,79	116.406,7	56,53	121.302,0	54,28
	II	54.532,1	128,98	156.930,8	90,24	163.014,6	88,04
	III	60.041,8	112,07	169.304,5	83,86	176.924,2	83,83
	IV						

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.37: Bankacılık Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar

1	KIBRIS VAKIFLAR BANKASI LTD.
2	AKFİNANS BANK LTD.
3	CREDITWEST BANK LTD.
4	NOVA BANK LTD.
5	ASBANK LTD.
6	KIBRIS İKTİSAT BANKASI LTD.
7	KIBRIS TÜRK KOOPERATİF MERKEZ BANKASI LTD.
8	LİMASOL TÜRK KOOPERATİF BANKASI LTD.
9	ŞEKERBANK (KIBRIS) LTD.
10	TÜRK BANKASI LTD.
11	UNIVERSAL BANK LTD.
12	BANKMARE LTD.
13	YAKINDOĞU BANK LTD.
14	KIBRIS KAPİTAL BANK LTD.
15	HIGHRISE BANK LTD.
16	T. GARANTİ BANKASI A.Ş.
17	T. HALK BANKASI A.Ş.
18	T. İŞ BANKASI A.Ş.
19	TC ZİRAAT BANKASI A.Ş.
20	ALBANK LTD.
21	TÜRK EKONOMİ BANKASI A.Ş.
22	DENİZBANK A.Ş.

Kaynak: KKTTCMB

Tablo B.38: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
GSYH (Cari Fiyatlarla Milyon TL)	10.222,4	11.601,2	14.544,8	18.324,2	21.395,4	21.407,5	30.143,7	73.874,7
GSYH (Milyon ABD doları)	3.749,0	3.837,9	3.983,8	3.790,8	3.766,8	3.048,6	3.385,8	4.450,3
Fert Başına GSMH (Cari Fiyatlarla TL)	37.413	42.022	51.799	64.178	71.851,4	70.606,2	99.080,5	242.957,6
Fert Başına GSMH (ABD doları) (1)	13.721	13.902	14.187	13.277	12.649	10.055	11.129	14.636
Enflasyon Oranı (%)	7,8	10,2	14,7	29,9	11,6	15,0	46,1	94,5
İhracat (Milyon ABD doları) (2)	118,1	105,5	105,6	100,9	82,5	101,1	128,6	125,6
İthalat (Milyon ABD doları)	1.500,6	1.557,2	1.778,4	1.816,4	1.587,9	1.319,6	1.572,1	2.258,9
Dış Ticaret Dengesi (Milyon ABD doları)	-1.382,5	-1.415,2	-1.672,8	-1.715,5	-1.505,4	-1.218,5	-1.443,5	-2.133,3
İhracat / İthalat (%)	7,9	6,9	5,9	5,6	5,2	7,7	8,2	5,6
Gelen Turist Sayısı	1.483.244	1.577.073	1.734.330	1.759.625	1.749.979	388.837	552.312	1.415.066
a) Türkiye	1.110.795	1.218.232	1.324.248	1.359.420	1.358.465	307.717	438.700	1.117.675
b) Diğer	372.449	358.841	410.082	400.205	391.514	81.120	113.612	297.391
Net Turizm Geliri (Milyon ABD doları)	697,7	739,4	864,9	912,4	1.004,3	178,1	340,3	909,3 ^(T)
İstihdam	112.811	118.387	120.999	132.411	138.438	132.883	125.739	138.609
İşsiz Sayısı	9.043	8.075	7.452	9.872	9.317	14.950	10.646	9.340
İşsizlik Oranı (%)	7,4	6,4	5,8	6,9	6,3	10,1	7,8	6,3
Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus (3)	299.514	307.255	314.169	347.340	357.216	359.108	365.474	373.754
Nüfus (Projeksiyon) (4)	331.432	339.478	351.965	372.486	382.230	382.836	390.745	n.a
Yıllık Nüfus Artışı (%)	3,9	2,4	3,7	5,8	2,6	0,2	2,1	n.a

Kaynak: DPÖ, KKTMB, İstatistik Kurumu, Ticaret Dairesi, Turizm Planlama Dairesi

^(T)Tahmin

1) Fert Başına GSMH hesaplamasında DPÖ ortalama Amerikan doları (USD) kuru baz alınmıştır.

2) Güney Kıbrıs'a yapılan ihracat dâhil değildir.

3) Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus: Hane halkı İş Gücü Anketi yoluyla elde edilen, okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapisane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

4) Nüfus (Projeksiyon) 2011 yılında yapılan nüfus sayımı verileri kullanılarak yapılan 2012-2021 projeksiyon verileridir. Fert Başına GSMH hesaplamasında bu nüfus sayıları kullanılmaz. Fert Başına GSMH hesaplamasında kullanılan nüfus: (yıl ortası nüfus) + (yurtdışında okuyan KKTC'li öğrenciler) – (KKTC'de okuyan TC uyruklu öğrenciler + diğer ülke vatandaşı öğrenciler)

Tablo B.39: Gayrisafi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

Sektörler	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1. Tarım	366,4	386,5	405,0	489,3	552,5	647,6	658,8	1.139,4	1.171,2	1.279,8	2.525,8	4.895,0
2. Sanayi	558,5	587,1	636,6	779,7	937,7	1.064,7	1.413,3	1.537,9	1.675,7	2.064,4	2.273,9	3.964,8
3. İnşaat	408,5	335,8	370,7	370,2	480,5	511,6	836,4	1.081,4	1.235,1	2.054,6	2.247,8	4.281,2
4. Ticaret - Turizm	1.216,8	1.385,3	1.527,9	1.829,1	2.012,9	2.280,6	2.921,8	3.814,5	4.746,7	2.746,6	4.153,8	22.624,0
5. Ulaştırma - Haberleşme	553,1	642,9	711,4	788,0	896,6	965,3	1.156,6	1.339,0	1.564,7	1.370,7	2.764,2	6.899,8
6. Mali Müesseseler	472,6	506,0	579,7	637,4	719,4	887,6	1.007,7	1.486,4	1.717,3	1.685,6	2.678,8	5.271,4
7. Konut Gelirleri	274,4	305,8	358,2	398,9	456,2	535,3	655,6	896,3	1.102,4	1.356,9	2.206,5	3.685,6
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	727,5	801,8	891,6	1.026,1	1.422,6	1.679,9	2.289,8	2.889,9	2.819,4	2.755,2	4.272,0	7.632,8
9. Kamu Hizmetleri	1.294,3	1.294,9	1.349,9	1.603,6	1.715,2	1.850,1	2.193	2.461,1	3.441,7	4.146,0	4.670,8	8.512,3
10. İthalat Vergileri	637,0	709,1	775,9	936,4	971,8	1.178,3	1.411,5	1.678,1	1.921,2	1.947,7	2.350,1	6.107,8
11. GSYH	6.509,0	6.955,1	7.606,9	8.858,6	10.222,5	11.601,2	14.544,8	18.324,1	21.395,4	21.407,5	30.143,7	73.874,7
12. Net Dış Âlem Faktör Gelirleri	50,2	-39,3	-27,5	-18,2	-11,7	4,2	6,9	10,6	13,7	17,1	45,1	154,3
GSMH	6.559,2	6.915,8	7.579,4	8.840,4	10.210,7	11.605,5	14.551,8	18.334,8	21.409,1	21.424,6	30.188,9	74.029,0

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.40: Gayrisafi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı

Sektörler	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1. Tarım	5,6	5,6	5,3	5,5	6,0	5,6	4,5	6,2	5,5	6,0	8,3	6,6
2. Sanayi	8,6	8,4	8,4	8,8	9,2	9,2	9,7	8,4	7,8	9,6	7,5	5,4
2.1. Taş Ocakçılığı	0,7	0,6	0,6	0,5	0,7	0,7	0,9	1,0	0,9	1,3	2,2	1,2
2.2. İmalat Sanayi	2,5	2,8	2,9	3,1	3,7	3,7	3,3	3,0	2,8	2,5	2,2	2,3
2.3. Elektrik-Su	5,3	5,1	4,8	5,1	4,8	4,8	5,5	4,4	4,1	5,8	3,1	1,8
3. İnşaat	6,3	4,8	4,9	4,2	4,7	4,4	5,8	5,9	5,8	9,6	7,5	5,8
4. Ticaret - Turizm	18,7	19,9	20,1	20,6	19,7	19,7	20,1	20,8	22,2	12,8	13,8	30,7
4.1. Toptan ve Perakende Ticaret	11,1	11,4	11,2	12,3	10,7	11,0	11,1	11,2	10,5	10,3	10,4	11,0
4.2. Otelcilik ve Lokantacılık	7,6	8,5	8,9	8,3	9,0	8,7	9,0	9,6	11,7	2,5	3,4	19,7
5. Ulaştırma - Haberleşme	8,5	9,3	9,4	8,9	8,8	8,3	8,0	7,3	7,3	6,4	9,2	9,3
6. Mali Müesseseler	7,2	7,3	7,6	7,2	7,0	7,6	6,9	8,1	8,0	7,9	8,9	7,1
7. Konut Sahipliği	4,2	4,4	4,7	4,5	4,4	4,6	4,5	4,9	5,2	6,3	7,3	5,0
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	11,2	11,5	11,7	11,6	13,9	14,5	15,7	15,8	13,2	12,9	14,2	10,3
9. Kamu Hizmetleri	19,9	18,6	17,7	18,1	16,8	15,9	15,1	13,4	16,1	19,4	15,5	11,5
10. İthalat Vergileri	9,8	10,2	10,2	10,6	9,5	10,2	9,7	9,2	9,0	9,1	7,8	8,3
GSYH	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.41: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ^(H)	2022 ^(H)
1. Toplam Kaynaklar	6.849,7	7.141,1	7.664,8	8.866,0	9.470,2	10.499,0	13.476,9	17.697,2	20.152,0	24.088,1	25.081,4	29.701,5
2. Toplam Yatırımlar	1.266,5	1.175,5	1.147,8	1.276,7	1.598,5	1.791,2	2.836,0	2.844,8	4.102,7	4.979,0	4.451,1	5.087,0
3. Toplam Tüketim	5.583,1	5.965,6	6.516,9	7.589,3	7.871,7	8.707,8	10.640,9	14.852,4	16.332,9	19.109,1	20.630,2	24.614,5
4. Kamu Harcanabilir Geliri	1.059,2	1.491,8	1.341,3	1.688,9	2.123,1	2.317,2	3.451,1	4.332,4	5.791,0	4.390,5	5.957,8	6.636,5
5. Özel Harcanabilir Gelir	5.449,9	5.424,0	6.238,1	7.151,5	8.087,7	8.962,7	11.100,7	14.002,4	15.618,1	17.034,1	22.831,5	26.614,8
6. Özel Tasarruf Oranı (%)	28,0	20,8	25,0	23,3	29,8	29,4	29,0	17,0	29,8	20,7	30,1	27,5
7. Toplam Yurt İçi Tasarruflar	976,1	950,3	1.062,5	1.251,0	2.339,0	2.572,1	3.910,9	3.482,4	5.076,2	2.315,5	8.159,0	8.636,7

Kaynak: DPÖ

^(H) Hedef**Tablo B.42: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%)**

Sektörler	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1. Tarım	10,8	3,7	-1,6	4,8	14,5	-7,3	4,9	2,6	2,7	1,8	-1,5	-5,3
2. Sanayi	3,4	-0,7	1,7	8,5	19,5	7,3	4,4	-12,4	-14,7	-15	16,8	7,0
3. İnşaat	3,3	-16,0	-0,3	-4,5	6,5	5,7	10,6	7,6	3,9	-25,6	23,0	0,6
4. Ticaret-Turizm	6,0	6,1	1,4	8,5	-0,8	4,8	9,0	0,4	-2,7	-35,6	5,4	40,9
5. Ulaştırma-Haberleşme	-4,3	5,7	2,0	3,2	5,7	1,8	6,9	3,5	0,2	2,3	32,8	25,9
6. Mali Müesseseler	1,4	8,1	7,5	0,8	1,6	2,0	3,1	2,7	1,2	0,5	-2,0	-0,6
7. Konut Sahipliği	3,9	3,7	3,2	2,6	3,0	3,5	3,8	4,6	5,0	3,6	3,8	4,3
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	4,3	1,5	2,3	8,8	9,5	3,6	7,7	5,3	1,3	-16,0	3,1	6,4
9. Kamu Hizmetleri	2,8	1,9	1,4	-0,1	0,1	-0,2	-0,8	1,3	3,7	-1,5	-5,5	1,0
10. İthalat Vergileri	3,9	8,9	-2,1	7,9	-9,6	9,0	0,5	2,4	3,6	-16,4	-26,1	34,8
11. GSYH	3,9	1,8	1,1	4,8	4,0	3,6	5,4	1,3	0,2	-16,2	3,9	13,3
12. Net Dış Âlem Faktör Gelirleri	27,1	-174,5	35,3	40,5	41,9	133,0	-38,4	23,3	10,9	4,4	94,4	58,1
GSMH	4,0	0,5	1,3	4,9	4,1	3,8	5,5	1,3	0,2	-16,2	4,0	13,4

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.43: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)

	2019	2020	2021
1. Cari İşlemler Dengesi	443,02	-260,44	-47,47
2. Sermaye Hareketleri Dengesi	0,00	-6,79	-15,90
3. Finans Hesabı Dengesi	-187,88	-424,71	-233,00
4. Net Hata ve Noksan	-469,11	-87,27	-205,39
5. Rezerv Varlıklar	161,79	70,21	-35,76

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu, KKTC Merkez Bankası

Tablo B.44: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim

Aylar	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ocak	1,3	1,6	-0,1	-0,27	1,39	-0,70	1,00	2,09	-0,88	0,47	2,56	-0,22	0,53	1,70	0,48	5,48	2,62
Şubat	2,0	2,2	0,1	-0,31	2,10	-0,95	0,46	4,43	-2,14	0,31	4,00	1,39	0,37	2,33	0,46	12,98	7,39
Mart	3,5	3,8	1,1	0,00	3,88	-0,03	0,66	5,02	-0,41	0,09	4,61	2,26	1,71	2,80	1,86	27,73	9,65
Nisan	4,2	6,3	1,2	0,71	4,85	1,83	1,51	5,38	1,09	1,09	6,54	5,07	5,72	2,57	3,84	34,20	15,46
Mayıs	4,3	7,9	2,5	0,29	6,46	1,69	1,80	4,56	2,73	1,86	6,95	8,91	6,22	3,34	5,52	43,10	19,64
Haziran	3,4	9,8	3,2	0,31	5,95	0,73	3,30	4,89	3,18	2,33	7,68	12,11	7,57	4,38	8,83	56,76	33,32
Temmuz	3,6	11,5	0,8	0,92	7,02	-0,28	3,21	5,15	1,90	3,23	9,29	14,64	8,72	6,44	11,26	64,93	46,53
Ağustos	5,9	11,3	2,6	1,92	9,49	0,84	4,17	5,77	2,72	4,00	9,75	24,29	9,12	8,87	14,09	70,38	58,46
Eylül	7,7	14,3	3,3	2,58	10,39	2,57	6,30	5,84	5,78	4,63	10,31	31,99	11,18	10,7	16,46	75,64	63,64
Ekim	9,3	15,6	4,9	3,61	11,90	3,52	7,89	7,69	7,39	5,85	11,32	34,08	10,71	11,86	20,23	81,64	
Kasım	9,0	16,4	6,0	3,54	13,91	3,61	8,29	6,97	6,38	7,36	12,78	31,93	10,20	14,55	26,86	86,14	
Aralık	9,4	14,5	5,7	3,27	14,72	3,60	10,22	6,49	7,78	10,19	14,68	29,96	11,66	15,03	46,09	94,51	

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.45: KKTC ve TC Enflasyon Oranları

Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC
1984	70,7	49,7	1998	66,5	69,7	2012	3,60	6,16
1985	43,0	44,2	1999	55,3	68,8	2013	10,22	7,40
1986	48,1	30,7	2000	53,2	39,0	2014	6,49	8,17
1987	43,0	55,1	2001	76,8	68,5	2015	7,78	8,81
1988	62,6	77,1	2002	24,5	29,8	2016	10,19	8,53
1989	51,8	64,3	2003	12,6	18,4	2017	14,68	11,92
1990	69,4	60,4	2004	11,6	9,3	2018	29,96	20,30
1991	46,3	71,1	2005	2,7	7,7	2019	11,66	11,84
1992	63,4	66,0	2006	19,2	9,7	2020	15,03	14,60
1993	61,2	71,1	2007	9,4	8,4	2021	46,09	36,08
1994	215,0	125,5	2008	14,5	10,1	2022	94,51	64,27
1995	72,2	76,1	2009	5,7	6,5	2023	81,22	61,53
1996	87,5	79,8	2010	3,2	6,4			
1997	81,7	99,1	2011	14,7	10,4			

Kaynak: DPÖ, TCMB, İstatistik Kurumu

Tablo B.46: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100)

Ana Gruplar	Ana Mal ve Hizmet Gruplarının Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranları											
	2023											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Gıda ve Alkolsüz İçecekler	2,89	6,88	3,30	5,55	1,49	-0,56	6,28	10,12	4,52			
2. Alkollü İçecekler ve Tütün	5,51	5,92	1,18	0,55	1,23	11,04	8,80	0,96	9,86			
3. Giyim ve Ayakkabı	1,32	-1,03	2,35	5,23	7,47	4,19	2,66	-1,15	3,27			
4. Konut, Su, Elekt., Gaz ve Diğer Yakıtlar	0,56	4,09	0,93	2,15	3,50	6,89	15,69	11,53	3,79			
5. Mobilya, Ev Aletleri ve Ev Bakım Hizmetleri	9,76	8,31	2,88	2,87	0,21	3,06	9,79	6,44	4,72			
6. Sağlık	6,55	5,92	4,86	0,83	0,85	4,38	16,33	12,50	1,35			
7. Ulaştırma	2,33	3,27	0,52	6,47	3,81	13,44	15,20	9,82	3,75			
8. Haberleşme	1,97	35,80	0,08	0,41	4,35	2,46	10,44	4,82	-1,05			
9. Eğlence ve Kültür	1,57	0,76	0,74	8,03	10,89	18,25	8,88	7,04	-6,58			
10. Eğitim	0,45	0,21	0,14	1,67	1,99	63,10	4,01	0,71	17,89			
11. Lokanta ve Oteller	-3,43	2,44	5,20	13,75	4,45	17,98	8,52	9,34	1,54			
12. Çeşitli Mal ve Hizmetler	12,19	4,31	3,15	2,78	1,76	8,31	7,61	6,32	2,55			
Genel	2,62	4,65	2,10	5,30	3,62	11,44	9,90	8,14	3,27			

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.47: Asgari Ücret Gelişmeleri

Yıllar	Asgari Ücret (TL)	Uygulama Tarihi
1997	33.800.000	01.09.1997
1998	50.250.000	01.01.1998
1998	67.000.000	01.09.1998
1999	85.000.000	01.01.1999
1999	103.000.000	01.01.1999
2000	137.000.000	01.01.2000
2000	160.000.000	01.07.2000
2001	200.000.000	01.01.2001
2001	240.000.000	01.08.2001
2002	320.000.000	01.01.2002
2002	380.000.000	01.10.2002
2003	440.000.000	01.01.2003
2003	500.000.000	01.08.2003
2004	550.000.000	01.03.2004
2004	627.000.000	01.07.2004
2005	720	01.06.2005
2006	780	01.01.2006
2006	860	01.08.2006
2007	960	01.02.2007
2008	1.060	01.01.2008
2008	1.190	01.09.2008
2009	1.237	01.10.2009
2011	1.300	01.01.2011
2013	1.415	01.01.2013
2014	1.560	01.01.2014
2014	1.675	01.11.2014
2015	1.730	01.09.2015
2016	1.834	01.07.2016
2017	2.020	01.02.2017
2017	2.175	01.07.2017
2018	2.365	01.03.2018
2018	2.620	01.09.2018
2019	3.150	01.02.2019
2019	3.400	01.08.2019
2020	3.820	01.02.2020
2021	4.400	01.02.2021
2021	4.970	01.09.2021
2022	7.000	01.01.2022
2022	9.885	01.07.2022
2023	13.563	01.01.2023
2023	18.103,0	01.07.2023

Not: 2005 yılından itibaren TL'den 6 sıfır atılmıştır.

Tablo B.48: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları

Tarih	Kurşunsuz Benzin		Euro Dizel	Gazyağı
	95 Oktan	98 Oktan		
17.03.2022	17,33	17,58	18,07	17,02
23.03.2022	18,57	18,82	20,88	20,12
15.04.2022	18,14	18,38	19,78	18,44
27.05.2022	23,54	23,81	22,19	21,58
09.06.2022	26,00	26,08	27,00	25,50
02.07.2022	24,86	25,14	25,73	24,45
08.07.2022	23,81	24,10	24,86	23,23
16.07.2022	22,52	22,82	24,86	23,23
23.07.2022	21,29	21,59	23,86	23,23
29.07.2022	22,26	22,57	25,47	25,00
03.08.2022	21,16	21,47	23,47	23,84
06.08.2022	19,64	19,95	23,47	23,84
10.08.2022	19,64	19,95	22,26	22,33
13.08.2022	20,75	21,06	23,99	23,70
23.08.2022	20,75	21,06	25,70	25,43
03.09.2022	18,42	18,73	24,70	25,43
07.09.2022	20,42	20,73	25,70	25,43
08.09.2022	20,42	20,73	24,44	25,43
10.09.2022	19,54	19,85	23,94	24,32
17.09.2022	20,29	20,60	23,69	24,16
24.09.2022	19,91	20,22	22,68	22,92
08.10.2022	20,90	21,21	24,92	23,82
15.10.2022	21,35	21,66	26,94	25,85
22.10.2022	20,87	21,18	26,10	25,10
29.10.2022	21,72	22,03	25,46	24,22
05.11.2022	22,80	23,11	25,46	24,22
19.11.2022	21,80	22,11	24,03	23,22
26.11.2022	20,50	20,81	22,73	22,60
03.12.2022	20,50	20,81	21,73	21,65
09.12.2022	18,50	18,81	20,43	20,35
16.12.2022	18,00	18,31	19,93	19,85
30.12.2022	18,57	18,88	20,54	20,27
20.01.2023	20,16	20,47	21,96	21,96
27.01.2023	21,00	21,31	22,71	23,28
03.02.2023	20,06	20,92	21,27	22,09
10.02.2023	20,26	20,57	19,68	19,39
17.03.2023	19,70	20,01	18,75	18,04
14.04.2023	21,40	21,72	19,46	19,04
21.04.2023	20,55	20,87	19,02	18,57
09.06.2023	21,97	22,32	20,64	20,64
16.06.2023	22,89	23,38	20,64	20,64
27.06.2023	24,25	24,78	22,14	22,14
07.07.2023	25,50	26,05	23,14	23,14
14.07.2023	26,50	26,60	24,11	24,11
20.07.2023	27,26	27,87	24,85	24,77
28.07.2023	28,79	29,35	27,44	26,85
04.08.2023	29,81	30,37	28,94	28,94
11.08.2023	29,23	29,79	29,65	29,65
18.08.2023	31,21	31,77	29,65	29,65
15.09.2023	32,21	32,77	31,65	31,65

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

Tablo B.49: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (ABD doları)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İhracat
2008	41.770.636	17.147.124	4.953.414	14.220.270	5.572.694	83.664.138
2009	38.482.808	13.156.210	1.206.347	13.833.521	4.384.880	71.063.766
2010	44.741.216	11.816.654	3.475.821	31.104.188	5.282.030	96.419.909
2011	61.333.755	9.515.772	1.514.866	36.886.525	10.645.168	119.896.086
2012	58.878.076	8.678.585	1.014.857	39.821.898	9.873.712	116.267.128
2013	62.969.817	9.145.514	2.733.4847	38.472.891	7.359.533	120.681.239
2014	78.446.382	8.304.840	835.323	40.583.800	5.814.745	133.985.090
2015	66.228.637	6.195.715	3.811.828	35.611.170	5.885.294	117.732.644
2016	65.926.162	10.664.066	893.816	23.981.854	4.022.010	105.487.908
2017	63.818.406	8.362.779	1.681.343	22.247.673	9.505.787	105.615.988
2018	52.127.770	10.376.400	2.536.815	26.110.465	9.700.495	100.851.945
2019	43.130.122	2.129.943	2.236.897	30.490.266	4.448.151	82.465.379
2020	49.500.656	2.041.116	10.440.836	31.554.011	7.568.755	101.105.374
2021	63.422.518	1.906.144	6.064.178	33.436.993	23.816.180	128.646.013
2022	67.398.927	2.430.405	1.142.239	36.013.419	18.609.722	125.594.712

Kaynak: Ticaret Dairesi

Tablo B.50: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (ABD doları)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İthalat
2008	1.172.502.792	236.344.802	109.156.742	78.503.072	56.482.297	27.673.475	1.680.657.180
2009	923.438.219	205.604.209	87.720.997	30.311.431	52.507.371	26.582.965	1.326.165.192
2010	1.137.378.970	251.285.189	90.266.660	29.873.873	69.000.395	26.375.578	1.604.180.665
2011	1.165.712.306	286.204.302	82.493.886	42.982.735	87.880.256	34.654.478	1.699.927.963
2012	1.234.214.030	247.749.409	81.109.808	28.245.460	81.484.144	31.111.112	1.703.913.963
2013	1.155.334.547	257.018.820	113.400.316	59.110.065	86.239.017	28.323.666	1.699.426.431
2014	995.563.199	238.330.438	125.280.677	70.915.525	75.481.630	33.204.743	1.538.776.212
2015	967.563.226	271.360.515	115.042.857	45.084.868	70.781.057	30.744.861	1.500.577.384
2016	940.845.300	326.806.415	133.943.157	51.872.616	69.557.193	34.165.573	1.557.190.254
2017	1.043.002.512	387.506.424	150.130.828	61.166.015	87.668.520	48.929.706	1.778.404.005
2018	1.068.509.898	356.271.158	149.333.076	90.732.549	100.527.838	50.989.832	1.816.364.351
2019	927.163.386	287.971.697	152.984.913	85.855.064	95.200.820	38.744.575	1.587.920.455
2020	796.336.209	224.715.672	159.347.833	41.763.482	58.582.973	38.888.790	1.319.634.959
2021	988.219.834	235.949.063	140.221.802	58.668.671	102.825.979	46.204.460	1.572.089.809
2022	1.518.645.961	286.977.084	137.906.223	102.250.749	162.949.505	50.189.699	2.258.919.221

Kaynak: Ticaret Dairesi

Tablo B.51: KKTC'ye Giriş Yapan Yolcuların Limanlara Göre Dağılımı

Yıllar	Ercan	Girne	Gazimağusa	Karpaz	Toplam
2016	1.785.746	57.513	19.004	295	1.862.558
2017	1.794.483	71.619	21.668	283	1.888.053
2018	1.968.345	84.974	26.260	382	2.079.961
2019	1.973.844	70.097	24.575	476	2.068.992
2020	426.545	35.766	5.312	24	467.647
2021	575.044	51.815	11.189	103	638.151
2022	1.461.733	138.384	34.140	303	1.634.560
2023(Ocak-Eylül)	1.389.222	115.311	25.579	283	1.530.395

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Tablo B.52: 2022 - 2023 Yıllarında Kara Kapılarından Yapılan Toplam Girişler (Kişi Sayısı)

Uyruk	KKTC		Güney Kıbrıs		Diğer Ülkeler		Toplam	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Ocak	96.086	171.463	173.327	237.551	68.131	126.373	337.544	535.387
Şubat	122.830	185.400	176.744	204.371	74.437	123.354	374.011	513.125
Mart	125.519	198.626	204.509	232.786	107.582	153.623	437.610	585.035
Nisan	135.403	207.264	231.192	259.644	149.582	190.717	516.177	657.625
Mayıs	170.668	216.498	248.181	245.851	167.434	191.743	586.283	654.092
Haziran	161.979	220.276	264.064	261.418	177.737	200.782	603.780	682.476
Temmuz	178.805	216.259	272.994	286.660	196.884	220.769	648.683	723.688
Ağustos	168.164	204.394	311.463	315.274	223.088	241.810	702.715	761.478
Eylül	188.155	220.224	248.213	268.529	188.820	206.317	625.188	695.070
Ekim	181.580		242.822		197.577		621.979	
Kasım	176.829		215.055		148.633		540.517	
Aralık	200.786		246.932		136.725		584.443	
Toplam	1.906.804	1.840.404	2.835.496	2.312.084	1.836.630	1.655.488	6.578.930	5.807.976

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Tablo B.53: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı

Ülkeler	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023 (Ocak-Eylül)
Türkiye	621.819	710.889	776.428	773.936	154.686	265.911	707.284	604.203
KKTC	53.224	55.613	49.344	50.560	42.410	64.329	71.812	52.070
Diğer	249.079	348.471	317.434	336.184	68.229	71.276	251.362	249.658
Genel Toplam	924.122	1.114.973	1.143.206	1.160.680	265.325	401.516	1.030.458	905.931

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

EK C. NOTLAR

Para Arzı

En geniş anlamıyla 'Para Arzı' bir ekonomide belirli bir anda dolanımda bulunan ve para olarak kullanılan araçların toplamını ifade etmektedir. Ülkeden ülkeye

veya zaman içerisinde farklılık gösterse de 'para arzı' likidite derecelerine göre M1 (Dar Para Arzı), M2 (Ara Para Arzı) ve M3 (Geniş Para Arzı) şeklinde tanımlanmakta ve aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır.

M1= Dolaşımdaki Para + Bankalardaki Vadesiz Mevduat + KKTCCMB'deki Mevduat

M2= M1 + Bankalardaki Vadeli Mevduat

M3= M2 + Bankalardaki Resmi Mevduat + KKTCCMB'deki Diğer Mevduat

Mevduat ve Kredi

Bülten'de yer alan mevduat ve kredi kalemi toplamları 'KKTCC Bankalar Tek Düzen Hesap Planı'ndaki tanımlara göre hazırlanmıştır.

takvim ayının son günü itibarıyla hazırlanmakta ve bankaların o gün itibarıyla bilanço durumlarını göstermektedir. Ancak, Merkez Bankası yapacağı incelemeler neticesinde, bu bilançoların bazı kalemlerinde düzeltmeler talep edebileceğinden dolayı bu bilançolar 'Geçici' olarak kabul edilmektedir.

Banka

Şirketler Yasası ve 'KKTCC Bankacılık Yasası' altında kurulan bankalar ile yabancı bankaların Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde açılan şubelerini anlatır. Halen KKTCC'de faaliyet gösteren toplam 21 mevduat bankası bulunmaktadır.

Bültenle İlgili Diğer Hususlar

Bülten'de bankacılıkla ilgili veriler, genellikle aylık, üç aylık ve yıllık bazda düzenlenmiştir. Bankacılık sektörü ile ilgili söz konusu aylık veriler, aynı zamanda Bankamızın resmi internet sitesinde (www.mb.gov.ct.tr) yayınlanmaktadır.

Bankacılık Sektörü

Yukarıda tanımlanan bankalardan oluşan sektörü ifade etmektedir. Tanıma uygun 21 bankanın haricindeki her türlü finansal kuruluş sektörün dışında tutulmuştur.

Bankacılık verileri geçici bilançolardan derlendiğinden dolayı, Bankamız söz konusu mali verilerin doğruluğunu garanti etmemekte ve tamamen bilgi amaçlı yayınlanan bu verilerle ilgili hiçbir sorumluluk üstlenmemektedir. Ayrıca Bankamız, söz konusu verilerde önceden haber vermeden kısmen veya tamamen değişiklik/düzeltilme yapma hakkını saklı tutmaktadır. Bu nedenle, Bülten'de yer alan dönemsel bir bilgi, önceki veya sonraki bültenlerde çeşitli sebeplerle meydana gelecek güncellemeler sonucunda değişikliğe uğrayabilir.

Bankacılık Sektörü Parasal Verileri

Sektöre ait parasal büyüklükler, bankaların KKTCC Merkez Bankası'na göndermiş oldukları geçici bilançolardan derlenmiştir. Söz konusu bilançolar her

